

11.3.2010

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi uusiutuvilla energialähteillä tuotetun sähkön tuotantotuesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki uusiutuvilla energialähteillä tuotetun sähkön tuotantotuesta.

Lain nojalla tuettaisiin tuulivoimaloissa ja biokaasuvoimaloissa tapahtuvaa sähkön tuotantoa. Sähkön tuottaja osallistuisi sähkömarkkinoille ja saisi sähkön markkinahinnan tuottamansa sähkön myynnistä. Laissa säädetyn syöttötariffijärjestelmän mukaisesti sähkön tuottajalle, jonka voimalaitos on hyväksytty järjestelmään, maksettaisiin määräajan tukea sähkön tuotantokustannusten ja sähkön markkinahinnan välisen erotuksen kattamiseksi. Tukea saavan voimalaitoksen tulisi olla uusi ja sen sähkötehon vähintään 500 kilo-

volttiampeeria, jos kyse on tuulivoimalasta, ja muuten 200 kilovolttiampeeria. Voimalaitoksen tulisi sijaita Suomessa tai Suomen aluevesillä ja liittyä sähköverkkoon Suomen alueella.

Tuki rahoitettaisiin valtion talousarviosta. Lakiehdotus liittyy valtion vuoden 2010 toiseen lisätalousarvioon ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä lokakuuta 2010. Lain voimaantulo edellyttää, että Euroopan unionin komissio on hyväksynyt lakiehdotukseen sisältyvän valtioneuvoston tullen.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	3
1 JOHDANTO.....	3
2 NYKYTILA.....	3
2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö.....	3
Nykyiset tukijärjestelmät.....	3
Sähkömarkkinalainsäädäntö.....	3
Ympäristölainsäädäntö.....	3
2.2 Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden ja EU:n lainsäädäntö.....	3
Uusiutuvan energian tukijärjestelmät EU:n jäsenmaissa.....	3
RES-direktiivi.....	3
EU:n valtiontukisääntely.....	3
CHP-direktiivi.....	3
Sähkön sisämarkkinoita koskeva direktiivi.....	3
Sivutuoteasetus.....	3
2.3 Nykytilan arviointi.....	3
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET.....	3
3.1 Tavoitteet.....	3
3.2 Toteuttamisvaihtoehdot.....	3
3.3 Keskeiset ehdotukset.....	3
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	3
4.1 Taloudelliset vaikutukset.....	3
4.2 Muut vaikutukset.....	3
5 ASIAN VALMISTELU.....	3
5.1 Valmistelu työryhmässä.....	3
5.2 Lausunnot työryhmän mietinnöstä.....	3
5.3 Jatkovalmistelu.....	3
6 RIIPPUVUUS MUISTA ESITYKSISTÄ.....	3

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	3
1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT	3
1 luku. Yleiset säännökset	3
2 luku. Hyväksyminen syöttötariffijärjestelmään	3
3 luku. Syöttötariffin maksaminen	3
4 luku. Todentajat	3
5 luku. Valvonta	3
6 luku. Syöttötariffin palauttaminen ja takaisinperintä	3
7 luku. Erinäiset säännökset	3
8 luku. Voimaantulo ja siirtymäsäännös	3
2 TARKEMMAT SÄÄNNÖKSET JA MÄÄRÄYKSET.....	3
3 VOIMAANTULO.....	3
4 SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS.....	3
LAKIEHDOTUS.....	3
Laki uusiutuvilla energialähteillä tuotetun sähkön tuotantotuesta.....	3

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Euroopan unionin (EU) tavoitteena on ilmaston lämpenemisen pysäyttäminen pitkällä aikavälillä kahteen asteeseen. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää globaalin energiajärjestelmän muuttamista liki päästöttömäksi, mikä aiheuttaa valtavia muutoksia energian tuotannossa ja kulutuksessa. EU:n vuoden 2020 välitavoitteena on vähentää kasvihuonekaasupäästöjä 20 prosentilla vuoden 1990 tasosta, lisätä uusiutuvien energialähteiden osuutta 20 prosenttiin ja parantaa energiatehokkuutta 20 prosentilla vuoteen 2020 mennessä. Tavoitteet uusiutuvien energialähteiden käytön lisäämisestä ja kasvihuonekaasujen vähentämisestä ovat EU:n jäsenvaltioita oikeudellisesti sitovia.

Matti Vanhasen II hallituksen ohjelman mukaan uusiutuvien energialähteiden käyttöä tulee tukea eri tavoin ja tavoitteena on lisätä hyvin merkittävästi uusiutuvien energialähteiden käyttöä, mikä edellyttää sekä merkittäviä tukitoimia bioenergian tuotantoketjun eri kohtiin että uusiutuvan energian markkinoille pääsyn varmistavia toimia.

Suomessa käytettävistä uusiutuvista energiamuodoista tärkeimpiä ovat bioenergia, varsinkin puu ja puupohjaiset polttoaineet, vesivoima, tuulivoima, maalämpö ja aurinkoenergia. Uusiutuvien energialähteiden merkitys energiantuotannon päästöjen vähentämisessä ja energiahuollon järjestämisessä on merkittävä. Uusiutuvat energialähteet ovat kuitenkin vielä monesti kilpailukyvyltään heikompia verrattuna fossiilisiin polttoaineisiin. Usein tarvitaan erilaisia tukia ja kannusteita uusiutuvien energialähteiden käytön lisäämiseksi ja investointien kannattavuuden varmistamiseksi.

Valtioneuvosto hyväksyi 6 päivänä marraskuuta 2008 kansallisen pitkän aikavälin ilmasto- ja energiastrategian (VNS 6/2008 vp), jäljempänä *ilmasto- ja energiastrategia*. Strategia pohjautuu EU:n ilmasto- ja energiapolitiittisiin linjauksiin ja velvoitteisiin.

Ilmasto- ja energiastrategian mukaan Suomessa otetaan käyttöön kustannustehokas ja markkinaehtoinen syöttötariffijärjestelmä uusiutuvien energialähteiden käytön edistämiseksi. Tariffit suunnitellaan ja mitoitetaan niin, että ne johtavat uusiutuvan sähkön tuotannon riittävän nopeaan lisäykseen. Järjestelmän suunnittelu tehdään huolella, koska syöttötariffeista on muista maista sekä hyviä että huonoja kokemuksia.

Ilmasto- ja energiastrategiassa asetetaan tuulivoimalle tavoitteeksi nostaa asennettu kokonaisteho noin 2000 megawattiin vuoteen 2020 mennessä, jolloin vuotuinen sähkön tuotanto tuulivoimalla olisi noin 6 terawattituntia. Nykyisin tuulivoiman asennettu kokonaisteho Suomessa on noin 140 megawattia. Pohjoismaissa kapasiteettia on yhteensä noin 4 800 megawattia, josta suurin osa on Tanskassa (noin 3 200 megawattia) ja seuraavaksi eniten Ruotsissa (noin 1 000 megawattia).

Tuulivoiman tuotantopaikat ovat keskenään eriarvoisia. Parhailta paikoilla tuotanto on kannattavampaa kuin huonommilla paikoilla, ja kannattavampia paikkoja on rajallinen määrä. Mitä voimakkaammin tuulivoima keskittyy pienelle alueelle, sitä suurempia ovat tuulivoiman aiheuttamat sähkön tuotannon heilahtelut. Nämä heilahtelut täytyy katkaista säättämällä muuta tuotantoa tai kulutusta. Tästä aiheutuvien kustannusten pienentämiseksi voi olla kustannustehokasta hajauttaa tuulivoimatuotantoa laajemmalle alueelle. Hajauttaminen pienentää myös ennustevirheitä, mikä puolestaan pienentää säätösähkön tarvetta ja kustannuksia. Toisaalta tuulivoiman hajauttaminen voi lisätä kokonaiskustannuksia, jos hyvätuuliset paikat sijaitsevat lähellä toisiaan.

Tuuliolosuhteet Suomen rannikolla ovat hyvät, mutta sisämaassa heikommat maan metsäisyyden takia. Rannikkoalueille tyypillisellä huipunkäyttöajalla (2400 tuntia vuodessa) 2000 megawattia tuottaisi noin 4,8 terawattituntia vuodessa. Tuulivoimalle asete-

tun kokonaistavoitteen saavuttamiseksi tarvittaisiin lisäksi esimerkiksi 400 megawattia merituulivoimaa, jonka huipunkäyttöaika olisi 3000 tuntia vuodessa. Suomen aluevesillä on hyvät olosuhteet merituulivoimalle, mutta rakentamisen ylimääräisenä haasteena ovat jääkuormat. Tavoitteen saavuttaminen saattaa edellyttää myös tuulivoimaloiden rakentamista tuntureille ja muualle sisämaahan. Tuntureille rakentamista rajoittavat maankäyttölistien syiden lisäksi pohjoisen heikko sähköverkko ja useissa tapauksissa myös muun infrastruktuurin puuttuminen.

Tuulivoima on pääomaintensiivinen sähkön tuotantomuoto, ja kustannukset muodostuvat pääosin investointikustannuksista. Investointeihin liittyy myös teknologiariskejä. Tuulivoimala on sähkömarkkinoilla hinnantottaja, koska sen lyhyen aikavälin muuttuva kustannus on pieni.

Ilmasto- ja energiastrategiassa asetetaan tavoitteeksi edistää energiakasvien tuotantoa sekä maatalouden sivuvirtojen ja lannasta saatavan bioenergian käyttöä muun muassa biokaasun muodossa siten, että niihin perustuva uusiutuvan energian määrä saavuttaa noin 4–5 terawatin tason vuoteen 2020 mennessä.

Biokaasu muodostuu erilaisten mikrobien hajottaessa orgaanista ainesta hapettomissa olosuhteissa. Hajotuksen tuloksena raaka-aineesta syntyy biokaasua ja mädätettyä biomassaa. Biokaasun koostumus vaihtelee, mutta se sisältää tavallisesti 40–70 % metaania, 30–60 % hiilidioksidia ja pieninä pitoisuuksina muita yhdisteitä. Biokaasun tuotantopaikkoja ovat kaatopaikat (raaka-aineena orgaaninen jäte), jätevedenpuhdistamot (raaka-aineena jätevesiliete), yhteismädätyslaitokset tai yhteismädättämöt ja suuret käsittelylaitokset (raaka-aineena esimerkiksi yhdyskuntien biojäte, lietteet, teollisuuden orgaaninen jäte, eläinten lanta ja peltobiomassa) ja maatilojen bioreaktorit (raaka-aineena eläinten lanta ja peltobiomassa). Jätevedenpuhdistamoilla, yhteismädättämöillä ja maatiloilla biokaasun tuotantoon tarvitaan mädättämistä varten bioreaktori.

Suomessa tuotettiin biokaasua yhteensä noin 142,1 miljoonaa kuutiometriä vuonna 2008, josta bioreaktorilla tuotetun biokaasun

osuus oli 29,9 miljoonaa kuutiometriä. Tuotetun sähkön määrä oli yhteensä 56,6 gigawattituntia ja tuotetun lämmön määrä 403,6 gigawattituntia. Vuonna 2008 Espoon Ämmäsuon kaatopaikan osuus koko Suomen biokaasun tuotannosta oli noin 48 prosenttia.

Biokaasuvoimaloissa tuotetun sähkön määrä on yleensä varsin pieni, ja verkkoon liittymisen kustannukset saattavat olla korkeat suhteessa tuotettuun sähköön. Biokaasuvoimaloiden ja niihin biokaasua tuottavien biokaasulaitosten investointikustannukset suhteessa tuotettuun sähköenergiaan ovat korkeat. Biokaasuvoimalaan biokaasua tuottavan biokaasulaitoksen bioreaktori muodostaa merkittävän osan investoinnista. Kohteissa, joissa nämä investoinnit on jo tehty, on sähkön tuotannon aloittamiseen tarvittava investointi suhteellisen pieni. Sähkön tuotantokustannuksiin vaikuttavat investointien lisäksi biokaasun raaka-aineisiin liittyvät kustannukset.

Biokaasun tuotannossa käytettyjen raaka-aineiden energiasisältö on verrattain pieni. Sen vuoksi raaka-aineita ei ole kannattavaa kuljettaa pitkiä matkoja ja biokaasun tuotannon tulee tapahtua melko lähellä raaka-aineen alkulähdettä. Biokaasulaitokset voivat saada tuloja paitsi myydystä energiasta (sähkö, lämpö, liikennepolttoaine) myös raaka-aineen vastaanottomaksuista sekä mädätetyssä syntyvän reaktorituotteen myynnistä. Vastaanottomaksuja (porttimaksuja) maksetaan biokaasulaitokselle, kun laitos ottaa vastaan jätettä ja huolehtii sen käsittelystä ja loppusijoituksesta. Vastaanottomaksut vaihtelevat jätetyypeittäin. Laitosmaista käsitteilyä vaativien biojätteiden vastaanottomaksut ovat tyypillisesti yli 50 euroa tonnilta, ja lannan vastaanottomaksu noin 5–10 euroa tonnilta. Nykyisin biokaasulaitosten kannattavuus riippuu paljolti niiden saamista vastaanottomaksuista. Joissain tapauksissa biokaasua tuotetaan lähinnä raaka-aineiden jatkokäsittelyn helpottamiseksi tai ympäristöhaittojen minimoimiseksi.

Biokaasulla voidaan tuottaa sähköä ja sen lisäksi myös lämpöä. Pelkän sähköntuotannon hyötysuhde on yleensä 30–40 prosenttia. Sähkön ja lämmön yhteistuotannossa hyötysuhde on 50–90 prosenttia, ja hyö-

tysuhteeseen vaikuttavat muun muassa lämmön hyötykäytön mahdollisuudet. Biokaasusta voidaan myös jalostaa liikennepolttoainetta tai syöttää tuotettua kaasua maakaasuverkkoon. Nämä edellyttävät kuitenkin tuotetun biokaasun puhdistamista, mikä vaatii suhteellisen kalliita laiteinvestointeja. Jos tuotettu biokaasu saadaan kohtuullisin kustannuksin johdettua myös maakaasua käyttävään kooltaan suurempaan biokaasuvoimalaan esimerkiksi maakaasuverkon kautta, saadaan biokaasusta tuotettua sähköä paremmalla hyötysuhteella ja mahdollisuudet lämmön hyötykäyttöön voivat parantua.

Uusiutuvilla energialähteillä tuotetun energian osuuden kasvattaminen kokonaiskulutuksesta vaatii tuulivoiman ja biokaasun tuotannon lisäyksen ohella myös muun muassa puuperäisellä energialla, peltobiomassalla ja vesivoimalla tuotetun energian lisäämistä. Syöttötariffijärjestelmän käyttöönotto näiden energialähteiden osalta edellyttää kuitenkin vielä lisäselvityksiä.

2 Nykytila

2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

Nykyiset tukijärjestelmät

Energiaverot

Energiaverot ovat valmisteveroja, ja niitä kannetaan liikenne- ja lämmityspolttoaineista sekä sähköstä. Fiskaalisen eli valtiontaloudellisen merkityksensä lisäksi energiaverotus on keskeinen energia- ja ympäristöpolitiikan väline. Sillä pyritään hillitsemään energiankulutuksen kasvua ja ohjaamaan energian tuotantoa ja käyttöä sellaisiin vaihtoehtoihin, jotka aiheuttavat vähemmän päästöjä. Nykyinen energiaverojärjestelmä on ollut käytössä vuodesta 1997.

Energiaverojärjestelmään sisältyy erilaisia tukia. Näistä energiapoliittisesti tärkeimpiä ovat verotuet, joita maksetaan uusiutuviin energialähteisiin perustuvalla sähkön tuotannolle. Sähkön tuotannon tuesta säädetään sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annetussa laissa (1260/1996), jäljempä-

nä *valmisteverolaki*. Lain 8 §:n mukaan tuulivoimalla ja biokaasulla tuotetusta sähköstä on hakemuksesta mahdollista saada tukea. Tuki tuulivoimalla tuotetulle sähkölle on 6,9 euroa megawattitunnilta ja biokaasulla tuotetulle sähkölle 4,2 euroa megawattitunnilta. Tukea ei ole mahdollista saada mainitussa laissa tarkoitettua omakäytössä kulutetusta sähköstä. Tuki ei myöskään koske alle 2 megawatin generaattorissa tuotettua sähköä, jota ei ole toimitettu sähköverkkoon, vaan tällainen sähkö on verotonta.

Energiatuet

Energiatuki on harkinnanvarainen valtionavustus, jolla edistetään uusiutuvien energialähteiden käyttöä ja uuden tehokkaan energiateknologian käyttöönottoa sekä vähennetään energian tuotannon ja käytön ympäristöhaittoja.

Valtionavustuslaissa (688/2001) säädetään energiatuen myöntämisessä noudatettavista perusteista ja menettelyistä. Tuen talousarvion mukaisesta myöntämisestä, maksamisesta ja käytöstä säädetään tarkemmin energiatuen myöntämisen yleisistä ehdoista annetussa valtioneuvoston asetuksessa (1313/2007). Tukea voidaan hankekohtaisen harkinnan perusteella myöntää yrityksille, kunnille ja muille yhteisöille sellaisiin ilmasto- ja ympäristömyönteisiin investointi- ja selvityshankkeisiin, jotka edistävät tuulivoiman tai muiden uusiutuvien energialähteiden käyttöä, energiansäästöä, energiantuotannon tai käytön tehostamista taikka vähentävät energian tuotannon tai käytön ympäristöhaittoja. Energiatukea voidaan myöntää myös sellaisiin investointi- ja selvityshankkeisiin, jotka edistävät energiahuollon varmuutta ja monipuolisuutta. Energiatukea ei ole mahdollista myöntää maatalouden investointeihin. Energiatukia myönnettäessä etusija on annettu uuden teknologian kaupallistamista edistäville hankkeille. Vuonna 2009 energiatukia varten on ollut käytettävissä yhteensä 94,9 miljoonaa euroa.

Energiatukiohjelma on notifioitu Euroopan unionin komissiolle, joka on päätöksellään N

359/2007 katsonut tukiohjelman soveltuvan yhteismarkkinoille.

Maatalouden tuet

Maatalouden rakennetuista annetussa laissa (1476/2007) säädetään maatalouden rakenteen parantamiseksi myönnettävistä tuista. Tukea voi saada maatalousyrittäjä ja maatalousyrittäjien yhteenliittymä. Tehokkuuden ja laadun kehittämiseen maatalouden tuotanto-toiminnassa voidaan maatilan investointeihin myöntää tukea. Maatalouden investointitukirahoituksen piirissä olevia energiakohteita oli vuonna 2009 uusiutuvia energialähteitä käyttävät maatilojen lämpökeskukset sekä maatiloilla toimivat biokaasulaitokset. Lämpökeskuksissa toteutuva tuki vaihtelee rahoitettavan kohteen luonteesta riippuen. Myös turvetta käyttäviä laitoksia voidaan rahoittaa, jos kohteessa voi turpeen lisäksi käyttää myös puuta tai muuta uusiutuvaa polttoainetta. Rahoitettavissa biokaasulaitoksissa tulee vähintään puolet käytettävästä raaka-aineesta olla peräisin maatilalta ja yli puolet tuotetusta energiasta tulee käyttää maatilalla.

Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnan eri toimintalinjoilta voidaan valtion talousarvioon otetulla määrärahalta rahoittaa bioenergia-alan investointeja maaseudun mikroyrityksissä. Tukea voidaan myöntää muun muassa bioenergiatuotteiden jalostukseen, biopohjaisen energian tuotantoon tai muuhun bioenergia-alan yritystoimintaan liittyviin rakennusinvestointeihin.

Valtionavustuslain nojalla on annettu valtioneuvoston asetus bioenergiatuotannon avustamisesta (607/2008). Kyse on harkinnanvaraisesta avustuksesta. Vuosina 2008—2011 on vuosittain käytössä avustuksia varten 5 miljoonaa euroa. Tukea voidaan myöntää bioenergiaa tuottavien laitosten perustamista edistäviin soveltaviin tutkimus-, selvitys-, koulutus- ja tiedotushankkeisiin sekä uutta tutkimustietoa ja teknologiaa soveltaaviin pilottihankkeisiin. Bioenergiatuotannon avustusten tavoitteena on edistää biomassan käyttöä energian tuotannossa. Erityisesti tavoitteena on edistää biokaasulaitosten rakentamista alueille, joilla on paljon kotieläimiä

ja niistä aiheutuvia ympäristövaikutuksia. Käynnissä olevien hankkeita tuloksena arvioidaan lähivuosina syntyvän 6—10 suurehkoa biokaasulaitosta tällaisille alueille.

Maatalouden ympäristötuki ja siihen liittyvät erityistuet ovat keskeisessä asemassa maatalouden vesiensuojelun edistämässä. Tukikaudella 2007—2013 on mahdollista saada tukea lietalan sijoittamiseksi peltoon. Tuen tarkoituksena on vähentää maataloudesta vesistöihin aiheutuvia valumia. Tätä tukea ei makseta biokaasulaitoksessa käsitellylle lannalle.

Päästökauppa

Keskeinen päästöttömän sähkön tuotannon tukimuoto on vuoden 2005 alussa alkanut EU:n päästökauppa. Päästökauppa on heikentänyt fossiilisten polttoaineiden kilpailukykyä ja parantanut uusiutuvien energiamuotojen kilpailukykyä. Vuonna 2013 alkavalla kolmannella päästökauppakaudella tämä ohjauksen vaikutus voimistuu, koska päästöoikeuksien niukkuus kasvaa kohti vuotta 2020.

Muut tukijärjestelmät

Sähköyhtiöt tarjoavat sähkön käyttäjille mahdollisuuden vapaaehtoisesti tukea uusiutuvaan energiaan perustuvaa sähkön tuotantoa. Sähkön käyttäjä voi tehdä sähköyhtiönsä kanssa sopimuksen vihreästä sähköstä (esimerkiksi Norppasähkö, Ekoenergia-merkitty sähkö, Tuulisähkö, Ympäristöpenni). Koska yli puolet pohjoismaisesta sähköstä tuotetaan vesivoimalla ja vihreän sähkön tarjonta ylittää kysynnän, ei vapaaehtoisilla vihreää sähköä koskevilla sopimuksilla ole ollut lisäävää vaikutusta tuulivoiman tai muiden uusiutuvien energialähteiden tuotantokapasiteettiin.

Toistaiseksi ainoa syöttötariffia koskeva lainsäädäntö on polttoturpeesta lauhdutusvoimalaitoksissa tuotetun sähkön syöttötariffista annettu laki (322/2007). Sähkön toimintaturvuuksensa turvaamiseksi voimalaitosten ajojärjestyksessä annetaan etusija kotimaista polttoturvetta polttoaineena käyttäville lauhdutusvoimalaitoksille kivihiltä, maakaasua

ja polttoöljyä polttoaineena käytäviin lauhdutusvoimalaitoksiin verrattuna. Ajojärjestyksen etusijan mahdollistamiseksi maksetaan kotimaisesta polttoturpeesta lauhdutusvoimalaitoksessa tuotetulle sähkölle syöttötariffia. Syöttötariffi koskee verkonhaltijan verkkoon syötettyä sähköä, joka on tuotettu kotimaista polttoturvetta polttoaineena käyttäen joko sellaisessa lauhdutusvoimalaitoksessa, jonka pääasiallinen polttoaine on polttoturpe ja jonka generaattorin teho on vähintään 120 megavolttiampeeria, taikka lauhdustuotantona sellaisen voimalaitoksen väliottolauhduksilaitoksessa, jonka pääasiallinen polttoaine on polttoturpe ja generaattorin teho on vähintään 120 megavolttiampeeria. Laki on voimassa vuoden 2010 loppuun.

Sähkömarkkinalainsäädäntö

Sähkön tuotantoon tuulivoimalassa ja biokaasuvoimalassa sovelletaan sähkömarkkinalakia (386/1995). Sähkön tuottajan on muun muassa täytettävä lain 16 b—16 d §:ssä säädetty tasevastuuta ja taseselvitystä koskevat velvoitteet. Sähkön tuottaja on lain 16 b §:n nojalla vastuussa siitä, että sähköntuotanto ja sähkönhankintasopimukset kattavat sähkönkäytön ja -sähkötoimitukset kunkin tunnin aikana (tasevastuu). Sähkön tuottaja on lain 16 c §:n nojalla velvollinen huolehtimaan taseselvityksestä. Taseselvityksen tulee perustua sähkön mittaukseen tai mittauksen ja tyyppikuormituskäyrän yhdistelmään sekä toimituksia koskeviin ilmoituksiin. Sähkön tuottajalla on lisäksi lain 16 d §:n nojalla tasevastuuta ja taseselvitystä koskeva ilmoitusvelvollisuus. Valtioneuvoston asetuksessa sähköntoimitusten selvityksestä ja mittauksesta (66/2009) säädetään tarkemmin tasevastuusta ja taseselvityksestä.

Ympäristölainsäädäntö

Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelyistä

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetussa laissa (468/1994) säädetään

hankkeiden ympäristövaikutusten arvioinnista. Ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä (jäljempänä *YVA-menettely*) selvitetään ja arvioidaan vuorovaikutteisesti ympäristöön merkittävästi vaikuttavien hankkeiden ympäristövaikutukset päätöksenteon perustaksi.

YVA-menettelyä sovelletaan aina ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun asetuksen (713/2006) hankeluettelossa mainittuihin hankkeisiin. Tuulivoimaloita tai tuulivoimapuistoja ei asetuksen hankeluettelossa ole mainittu. Biokaasuvoimaloille ja muille voimalaitoksille, joiden suurin polttoaineteho on vähintään 300 megawattia, sovelletaan asetuksen hankeluettelon mukaan YVA-menettelyä. Biokaasulaitoksia ei asetuksen hankeluettelossa ole erikseen mainittu. YVA-menettelyä voidaan yksittäistapauksessa soveltaa muuhunkin kuin asetuksen hankeluettelossa mainittuun hankkeeseen tai hankkeen muutokseen, jos siitä todennäköisesti aiheutuu hankeluettelon hankkeisiin rinnastettavia merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia. Tämä edellyttää ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 6 §:n mukaista päätöstä YVA-menettelyn soveltamisesta. Lisäksi niitäkin hankkeita, joihin ei sovelleta YVA-menettelyä, koskee ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 25 §:n velvollisuus olla riittävästi selvillä hankkeen ympäristövaikutuksista.

Käytännössä YVA-menettelyä on sovellettu tuulivoimalahankkeissa, kun hanke on ollut kokonaiskapasiteetiltaan noin 10 megawattia tai suurempi. Tuulivoimaa koskevia YVA-menettelyn soveltamispäätöksiä on marraskuuhun 2009 mennessä tehty yhteensä 42, joista 34 tapauksessa on edellytetty arviointimenettelyn soveltamista. Ympäristöministeriö on aikeissa lisätä kokonaiskapasiteetiltaan tiettyä raja-arvoa suuremmat tuulivoimalahankkeet YVA-asetuksen hankeluetteloon.

Käytännössä YVA-menettelyä on sovellettu hankeluettelon tehoraajaa pienempiin biokaasulaitoksiin vuosina 2005—2009 yhteensä 6 tapauksessa. Kyseisissä tapauksissa laitosten kapasiteettia kuvaavat luvut eivät ole vertailukelpoisia keskenään, sillä eri biokaas-

sulaitoksissa käytetään koostumukseltaan erilaista biohajoavaa materiaalia.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 13 §:n mukaan viranomaisen ei saa myöntää lupaa hankkeen toteuttamiseen tai tehdä muuta siihen rinnastettavaa päätöstä, ennen kuin se on saanut käyttöönsä ympäristövaikutusten arviointiselostuksen ja yhteysviranomaisen siitä antaman lausunnon. Hanketta koskevasta lupapäätöksestä tai siihen rinnastettavasta muusta päätöksestä on käytävä ilmi, miten arviointiselostus ja siitä annettu yhteysviranomaisen lausunto on otettu huomioon.

Laki eräistä naapuruussuhteista

Tuulivoimala, tuulivoimapuisto, biokaasuvoimala tai biokaasulaitos saattaa aiheuttaa sellaista räsytystä naapurikiinteistölle, josta säädetään eräistä naapuruussuhteista annetussa laissa (26/1920). Lain 17 §:n 1 momentin mukaan kiinteistöä, rakennusta tai huoneistoa ei saa käyttää siten, että naapurille, lähistöllä asuvalle tai kiinteistöä, rakennusta tai huoneistoa hallitsevalle aiheutuu kohtuutonta räsytystä muun muassa melusta tai ääriästä. Arvioitaessa räsytysten kohtuuttomuutta on otettava huomioon paikalliset olosuhteet, räsytysten muu tavanomaisuus, räsytysten voimakkuus ja kesto, räsytysten syntymisen alkamisajankohta sekä muut vastaavat seikat.

Ympäristönsuojelulaki

Ympäristönsuojelulaki (86/2000) on ympäristön pilaantumisen torjunnan yleislaki. Ympäristönsuojelulain 28 §:n 1 momentin mukaan ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavaan toimintaan on oltava ympäristölupa. Tällaisella toiminnalla tarkoitetaan ympäristönsuojelulain 3 §:n nojalla laitoksen perustamista tai käyttämistä sekä siihen teknisesti ja toiminnallisesti kiinteästi liittyvää toimintaa taikka alueen käyttämistä tai toiminnan järjestämistä siten, että siitä saattaa aiheutua ympäristön pilaantumista.

Luvanvaraisista toiminnoista säädetään tarkemmin ympäristönsuojeluasetuksessa (169/2000). Tuulivoimaloita tai tuulivoimapuistoja ei asetuksen hankeluettelossa ole mainittu. Kaasua käyttävä voimalaitos vaatii hankeluettelon mukaan ympäristölupaa, jos sen suurin polttoaineteho on yli 5 megawattia tai jos siinä käytettävän energiamäärän polttoaineen energiamäärä on vuodessa vähintään 54 terajoulea. Kaasumaisen polttoaineen valmistuslaitos vaatii hankeluettelon mukaan aina ympäristölupaa, jos polttoainetta valmistetaan vähintään 3 000 tonnia vuodessa. Lisäksi ympäristölupa vaaditaan ympäristönsuojelulain 28 §:n 2 momentissa mainituissa tilanteissa. Tuulivoimala ja tuulivoimapuisto voi edellyttää ympäristölupaa lain 28 §:n 2 momentin nojalla lähinnä silloin, kun toiminnasta saattaa aiheutua eräistä naapuruussuhteista annetun lain 17 §:n 1 momentissa tarkoitettua kohtuutonta räsytystä. Vastaavasti biokaasuvoimala voi tällä perusteella edellyttää ympäristölupaa, vaikka kyseessä olisikin hankeluettelossa tarkoitettua voimalaitosta pienemmästä kohteesta.

Käytännössä ympäristölupaa on vaadittu tuulivoimalahankkeiden yhteydessä vain muutamassa tapauksessa, jolloin perusteena on ollut ympäristönsuojelulain 28 §:n 2 momentissa tarkoitettu kohtuuton meluhaitta tai muu räsytys naapurustolle.

Lannoitevalmistelaki

Lannoitevalmistelakia (539/2006) sovelletaan biokaasulaitokseen, joka tuottaa käsittelyjäännöksestä lannoitevalmistetta tai niiden raaka-aineita. Lannoitevalmistelaisissa edellytetään lannoitevalmisteilta tasalaatuisuutta, turvallisuutta ja sopivuutta käyttötarkoitukseensa. Biokaasulaitoksen käsittelyjäännöksestä voidaan valmistaa ja markkinoida vain sellaisia lannoitevalmisteita, jotka kuuluvat jonkun lannoitevalmistetyyppinimiluettelossa olevan tyyppinimen alle. Tyyppinimittäin on kuvattu lannoitevalmisteet, niiden valmistusmenetelmät ja vaatimukset, mahdolliset käytön rajoitukset, ravinteiden ja muiden ominaisuuksien vähimmäispitoisuudet, tuo-

teselosteessa ilmoitettavat tiedot sekä viranomaisvalvonnan analyysimenetelmät.

Käytettäessä lannoitevalmisteita maa- ja puutarhataloudessa on lisäksi sovellettava maataloudesta peräisin olevien nitraattien vesiin pääsyn rajoittamisesta annettua valtioneuvoston asetusta (931/2000).

Maankäyttö- ja rakennuslaki

Maankäyttö- ja rakennuslaki (132/1999) on alueiden käytön suunnittelua ja rakentamista sääntelevä yleislaki. Maankäyttö- ja rakennuslain mukaiset alueiden käyttöä koskevat tavoitteet ja suunnitelmat on otettava huomioon suunniteltaessa ja päätettäessä muun lainsäädännön nojalla ympäristön käytön järjestämisestä.

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaiseen varsinaiseen kaavajärjestelmään kuuluvat maakuntakaava ja kuntatason kaavoina yleiskaava ja asemakaava. Valtakunnallisella tasolla valtioneuvosto voi asettaa yleisluonteisia tavoitteita alueiden käytölle. Kaavoissa voidaan sovittaa yhteen erilaiset maankäyttötarpeet. Maankäytön suunnittelua toteutetaan suunnittelutehtävästä riippuen eri kaavatasoilla ja kullakin tasolla on suunnittelujärjestelmässä oma tehtävänsä.

Jos yhdyskuntakehityksen järjestämisen tarve tai suunnitellun rakentamisen ympäristövaikutusten merkittävyys edellyttävät tavanomaista maankäyttö- ja rakennuslain mukaista lupamenettelyä laajempaa harkintaa, eikä alueella ole voimassa asemakaavaa, voidaan rakentamiselle hakea maankäyttö- ja rakennuslaissa tarkoitettua suunnittelutarveratkaisua. Suunnittelutarveratkaisun myöntämisedellytykset korostavat kaavoituksellisen suunnittelun merkitystä ratkaistaessa maankäytön muutoksiin liittyviä kysymyksiä.

Maakuntakaavoissa on meri- ja rannikkoalueilla osoitettu joitakin alueita tuulivoimapuistoja varten. Vireillä on maakuntakaava-hanke, jossa selvitetään mahdollisuudet osoittaa alueita tuulivoimaa varten sisämaassa. Tuulivoimahankkeen toteuttaminen edellyttää usein vielä maakuntakaavoitusta yksityiskohtaisempaa kaavoitusta. Kaavoitustar-

peeseen vaikuttaa erityisesti alueen voimassa oleva kaavatilanne sekä tuulivoimahankkeen sijainti, koko ja vaikutukset. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan (koh- ta 4.5) maakuntakaavoissa on osoitettava tuulivoiman hyödyntämiseen parhaiten soveltuvat alueet ja tuulivoima on sijoitettava ensisijaisesti keskitetysti useamman voimalan yksiköihin.

Biokaasuvoimaloiden ja biokaasulaitosten toteuttamiseen sovelletaan maankäyttö- ja rakennuslain yleisiä säännöksiä kaavoituksesta.

Tuulivoimaloiden ja tuulivoimapuistojen sekä biokaasuvoimaloiden ja niille polttoainetta toimittavien biokaasulaitosten rakentamiseen sovelletaan samoja maankäyttö- ja rakennuslain säännöksiä kuin muuhunkin rakentamiseen. Rakentaminen edellyttää rakennuslupaa, jollei kyse ole vähäisestä ja kevytrakenteisesta rakennelmasta. Käytännössä esimerkiksi nimellisteholtaan vähintään 1 megawatin tuulivoimalan tai tuulivoimapuiston rakentaminen edellyttää aina rakennuslupaa.

2.2 Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden ja EU:n lainsäädäntö

Uusiutuvan energian tukijärjestelmät EU:n jäsenmaissa

Yleistä

EU:n jäsenmaissa on käytössä useita erilaisia tukijärjestelmiä tuulivoiman ja muun uusiutuvien energialähteiden käytön edistämiseksi. Nämä voidaan jaotella tuotantotukeen (tariffiin), investointitukeen ja sertifikaattimarkkinoihin. Järjestelmiä voidaan täydentää kilpailuttamiseen liittyvillä mekanismeilla. Lisäksi edistämistä voidaan tehdä verotuksen keinoin.

Tariffiin perustuvat järjestelmät ovat laajimmin käytössä eri EU-maissa tuulivoiman ja muun uusiutuvan energian käytön edistämiseksi, ja niitä on käsitelty yksityiskohtaisesti jäljempänä.

Investointitukien merkitys uusiutuvan energian edistämisessä on vähäisempi kuin

muiden tukimuotojen. Suomessa käytössä olevan investointitukijärjestelmän kaltainen järjestelmä on ollut käytössä muutamassa muussa maassa muiden tukitoimien ohella tai suunnattuna erityisille kohteille.

Vihreiden sertifikaattien järjestelmän tarkoituksena on lisätä uusiutuvien energialähteiden käyttöä siellä, missä se on kustannustehokkainta, ja poistaa sähkönsiirron tuomia rasitteita. Vihreät sertifikaatit tai uusiutuvan energian sertifikaatit ovat todistus siitä, että tietty määrä sähköä on tuotettu uusiutuvilla energialähteillä. Sertifikaattien määrä on yhtä suuri kuin tuotettu määrä sähköä; yhden megawattitunnin tuotannosta saa yhden sertifikaatin. Vihreitä sertifikaatteja voidaan pitää markkinalähtöisenä tapana edistää uusiutuvien energialähteiden hyödyntämistä sähkön tuotannossa. Vihreiden sertifikaattien järjestelmässä sähkö ja tuotannon ympäristö- ja muu lisäarvo on irrotettu toisistaan ja ne myydään eri markkinoilla. Tuotettu sähkö myydään ”harmaana” sähköä sähkömarkkinoille ja tuotannon ympäristölisäarvo ja muu uusiutuvien energialähteiden käytöstä syntyvä lisäarvo myydään puolestaan vihreinä sertifikaatteina.

Sertifikaattimarkkina tai uusiutuvalla energialle asetettu kiintiö on käytössä Belgiassa, Italiassa, Puolassa, Romaniassa, Ruotsissa ja Britanniassa. Sertifikaattimarkkinaa käytettäessä sähkön käyttäjille tai jälleenmyyjille asetetaan uusiutuvaa sähköä koskeva kiintiö. Sertifikaatteja markkinoille myyvät tahot, joilla on uusiutuvaa tuotantoa.

Tukijärjestelmien lisäksi lupa- ja hallintomenettelyiden toimivuudella on keskeinen merkitys hankkeiden etenemisessä. Verkkoliitännän saamisen hitaus on useassa maassa muodostunut pullonkaulaksi, kun hakemuksia on tehty paljon enemmän kuin verkkoyhtiö on ehtinyt käsitellä.

Syöttötariffijärjestelmä EU:n jäsenmaissa

EU:n jäsenmaissa tariffiin perustuvaa tuotantotukea kutsutaan vakiintuneesti *syöttötariffijärjestelmäksi*, vaikka kaikissa maissa järjestelmään ei sisällykään pakko-

ostovelvoitetta. Syöttötariffien käyttö on kasvussa myös muualla maailmassa.

EU:n jäsenmaissa käytössä olevat sähkön syöttötariffijärjestelmät perustuvat useimmiten sähkön sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä ja direktiivin 96/92/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/54/EY 11 artiklan 3 kohtaan. Järjestelmien tarkoituksena on lisätä uusiutuvilla energialähteillä tuotettavan sähkön määrää ja erityisesti tuotantokapasiteettia.

Syöttötariffilla tarkoitetaan yleisesti verkkoon syötetylle sähkölle maksettavaa tukea, joka kerätään sähkön käyttäjiltä. Tuen organisointi on toteutettu monin tavoin: kiinteähintaisena, takuuhintana, preemiona sekä näiden yhdistelmänä. Eroa on erityisesti siinä, miten sähkön markkinahinnan vaihtelusta seuraava hintariski jaetaan sähkön tuottajan ja sähkön käyttäjien kesken. Lisäksi tuen organisointitavat vaikuttavat siihen, miten hyvin sähkön markkinahinnan antama signaali pääsee ohjaamaan sähkön tuottamista ja tuotantoon liittyviä investointeja. Ohjausvaikutus riippuu siitä, vaikuttavatko sähkön markkinahinnan tuntivaihtelut ja tasesähkön kustannukset sähkön tuottajan taloudelliseen tulokseen.

Kun käytössä on kiinteähintainen tai pohjahintainen järjestelmä, tuen antaja (sähkön käyttäjä) maksaa tavoitehinnan ja sähkön markkinahinnan välisen erotuksen, jolloin tariffijärjestelmään kuuluva sähkön tuottaja saa ennalta sovitun hinnan tuottamastaan sähköstä. Sähkön voi myydä joko tuottaja itse tai tariffijärjestelmästä vastaava taho. Jos sähkön myy tuottaja, sähkön myyntihinta tariffin määrittämistä varten lasketaan sähkön pörsihinnan perusteella ja tuottajalla on vastuu tasesähkökustannuksista. Jos sähkön myy tariffijärjestelmästä vastaava taho, sisältyy järjestelmään pakko-ostovelvoite.

Kiinteähintaisessa järjestelmässä sähkön markkinahinnan vaihtelusta aiheutuva hintariski on kokonaisuudessaan tariffin maksajalla. Sähkön markkinahinnan vaihtelulla ei ole merkitystä sähkön tuottajalle, joten tuotantoa ei kannata pyrkiä ajoittamaan aikoihin, jolloin sähkön markkinahinta on korkea.

Takuuhintaan perustuvassa järjestelmässä sähkön tuottajalle taataan minimihinta tuotusta sähköstä. Jos sähkön markkinahinta on alhaisempi kuin minimihinta, saa sähkön tuottaja takuuhinnan ja pörssihinnan välisen erotuksen tariffimaksuna. Jos markkinahinta on korkeampi kuin minimihinta, tuottaja saa pörssihinnan ja tariffimaksua ei tarvitse maksaa. Järjestelmään on mahdollista rakentaa myös katto; jos markkinahinta menee yli tietyn maksimihinnan, pienentää ylimenevä tulo tulevia tariffimaksuja vastaavalla määrällä. Tällöin tuottajan saamat tulot sähköstä vaihtelevat rajatun putken sisällä. Takuuhinta ohjaa tuottamaan sähköä kaikkein kalleimpien tuntien aikana, mutta ohjausvaikutusta ei ole minimihinnan alittaville tunneille.

Markkinaehtoiseen takuuhintaan perustuva järjestelmä yhdistää sekä takuuhinnan että preemion piirteitä. Järjestelmässä pyritään säilyttämään sekä markkinaehtoisuus että takaamaan tasainen tulotaso sähkön tuottajalle. Järjestelmässä tariffin maksajat hyötyisivät sähkön markkinahinnan piikeistä, sillä nämä nostavat sähkön markkinahinnan keskiarvoa tariffijaksolla. Tällöin tuottajille jaksolta maksettava tariffi pienenee vastaavasti.

Markkinaehtoiseen takuuhintaan perustuvan järjestelmän mukainen tasainen tulotaso siirtää sähkön hintariskin tuottajalta tariffin maksajalle ja laskee järjestelmän kustannuksia tuottajan riskin pienentyessä verrattuna preemiojärjestelmään. Alhaisempi riskitaso tarkoittaa, että alhaisempi tariffitaso riittää saman investointimäärän aikaansaamiseksi. Järjestelmässä tuottajat myyvät tuotetun sähkön normaalisti sähkömarkkinoille ja ovat velvollisia hoitamaan tasesähkönsä. Sähkön myynnistä saatujen tulojen lisäksi tuottajalle maksetaan tariffi, joka määräytyy sovitun tavoitetason ja sähkön pörssihinnan vuosikeskiarvon erotuksesta. Tämä erotus kerrotaan tuottajan tarkastelujakson aikana tuottamalla sähkömäärällä ja maksetaan tuottajalle. Näin tuottajan yhteenlasketut tulot ovat lähellä sovitua tavoitetasoa. Jos tuottaja on tarkastelujakson aikana onnistunut tuottamaan enemmän keskimääräistä kalliimpien tuntien aikana, tuottajan tulot ovat tavoitetasoa korkeammat. Näin järjestelmä ohjaa tuottamaan enemmän, kun sähkön markkinahinta on

korkea. Markkinaehtoinen takuuhinta ohjaa investointivaiheen päätöksiä, koska on esimerkiksi kannattavampaa varmistaa tuulivoimalan toiminta ja tuotanto mahdollisimman hyvin kovilla pakkasilla, jolloin sähkön kulutus ja sen seurauksena sähkön markkinahinta ovat korkeita. Markkinaehtoisella takuuhinnalla on myös teoriassa tuulivoimaloita hajauttava vaikutus.

Hintapreemiota soveltavassa järjestelmässä tariffia saava sähkön tuottaja myy tuottamansa sähkön markkinoille ja saa markkinahinnan lisäksi ennalta sovitun tuen eli preemion. Järjestelmässä riski sähkön markkinahinnan vaihtelusta on täysin tuottajalla. Preemion korottamisella voidaan nostaa tuoton odotusarvoa ja pienentää hankkeen epäonnistumisen riskiä. Preemion pitää pystyä nostamaan tuoton odotusarvo niin korkealle, että se kompensoi sähkön hinnan muutoksista syntyvän riskin. Maksettavan tuen määrä riippuu vain tuotannon suuruudesta, eikä tariffin maksajalla ole riskiä sähkön markkinahinnan vaihtelusta. Premio on mahdollista toteuttaa myös dynaamisena versiona, jossa tariffin suuruus vaihtelee markkinasuureiden mukaan. Tariffin suuruus voidaan sitoa esimerkiksi sähkönhintaan tai päästöoikeuden hintaan.

Syöttötariffijärjestelmä eli tariffiin perustuva tuotantotuki on käytössä yli kahdessakymmenessä EU-maassa, joskin osassa jonkin muun järjestelmän ohella. Syöttötariffijärjestelmä on käytössä ainakin seuraavissa EU-maissa: Itävalta, Latvia, Liettua, Luxemburg, Slovenia, Viro, Kreikka, Slovakia, Kypros, Tseki, Ranska, Irlanti, Portugali, Saksa, Espanja ja Unkari. Useimmissa maissa kyse on kiinteähintaisesta järjestelmästä, mutta käytössä on myös preemioihin perustuvia järjestelmiä. Kiinteähintainen syöttötariffijärjestelmä on useassa maassa tuottanut tehokkaasti uutta kapasiteettia, mutta kapasiteetin kasvuun vaikuttaa keskeisesti myös muu toimintaympäristö.

Kaikki syöttötariffijärjestelmät edellyttävät tariffitaso määrittämistä. Tämä voidaan tehdä lainsäädännössä tai kilpailuttamalla. Jos tariffitaso määritetään lainsäädännössä, tarvitaan tiedot kokonaistavoitteen toteutumisen kannalta kalleimman projektin kustannuksista.

Ongelmana tällöin on parametrien epävarmuus ja tuotantokustannusten muuttuminen ajan myötä. Määrittäessä tariffitaso kilpailuttamalla pyritään kannustamaan kannattavimpien hankkeiden rakentamista ja välttämään hallinnollisen tariffitason määrittämiseen liittyvät ongelmat. Kilpailuttaminen on toteutettavissa niin, että tuulivoimalla tai biokaasulla sähköä tuottavat tarjoavat hankkeitaan kilpailuun, ja edullisimmille hankkeille myönnetään tariffi. Yleensä ennen kilpailuttamista on päätetty, kuinka suuri määrä tuotantokapasiteettia kyseisellä kilpailutuksella halutaan saada aikaan, mutta päätös voidaan tehdä myös saatujen tarjousten perusteella. Kilpailutuksessa projektikehittäjät tekevät tarjouksen tuotantokapasiteetin määrästä ja tariffin tasosta, jolla olisivat valmiit toteuttamaan projektin. On myös mahdollista kilpailuttaa tuotetun sähkön määrää. Tarjousten perusteella päätetään, millä tariffitasolla haluttu tuotantokapasiteetti saadaan rakennettua. Tämä tariffitaso luvataan kaikille hinnan alittaneille projekteille. Käytännössä kilpailutukseen voivat osallistua vain pitkälle kehitetyt hankkeet, joilla on vaadittavat luvat. Tämä vaikeuttaa etenkin tariffijärjestelmän alkuvaiheessa tuulivoimakapasiteetin nopeaa lisäämistä. Kilpailutuksen järjestämisessä on erityisesti kiinnitettävä huomiota eri osapuolien oikeusturvaan. Kilpailutus on osoittautunut hitaammaksi tavaksi tapa saada uutta kapasiteettia rakenteille verrattuna tariffitason asettamiseen lainsäädännössä.

Teoriassa kilpailuttaminen johtaa tehokaimpaan tariffitasoon ja pienimpiin mahdollisiin kustannuksiin tariffin maksajille. Kilpailutukseen perustuvassa tariffijärjestelmässä tuen taso mukautuu myös hankkeiden kustannusten muutoksiin. Kilpailutuksiin osallistuvien hankkeiden määrä saattaa kuitenkin jäädä pieneksi, jolloin tariffitaso ei määräydy tehokkaasti. Käytännössä kilpailutus voi johtaa korkeampaan tariffitasoon ja siten suurempiin kustannuksiin tariffin maksajille verrattuna tariffitason määrittämiseen lainsäädännössä. Kilpailutusta voidaan markkinoiden toimivuuden kannalta pitää suositeltavana ratkaisuna, mutta kilpailutuksen onnistumiseen liittyy muissa EU:n jäsenmaissa saa-

tujen kokemusten perusteella erittäin suuria haasteita.

Kansainvälisten kokemusten perusteella onnistuneen kilpailutuksen edellytyksiä ovat riittävä velvoite toteuttaa hanke, määritellyt ehdot kilpailutukseen osallistuville hankkeille (erityisesti luvitus ja taloudelliset edellytykset toteuttaa hanke) sekä hallinnollinen kyky järjestää kilpailutus. Keskeisiä ovat myös järjestelmän pitkän aikavälin ennustettavuus ja edellytykset sopeutua mahdollisiin toimintaympäristön tai tavoitteiden muutoksiin.

EU:n jäsenmaiden syöttötariffijärjestelmässä tariffitaso on useimmiten asetettu lainsäädännössä. Tariffitaso on esimerkiksi Sloveniassa ollut aluksi varsin alhainen, eikä uutta kapasiteettia ole rakennettu. Kannattavienkin rakennuspaikkojen oikeuksien haltijat jäävät helposti odottamaan korkeampaa tariffitasoa, jos on vahva epäily myöhemmästä tariffitason nostosta. Toisaalta suhteellisen korkea tariffitaso on merkinnyt esimerkiksi Saksassa tuulivoimaloiden rakentamista heikoillekin paikoille.

Kilpailuttamista on käytetty osana syöttötariffijärjestelmää ainakin Irlannissa, Ranskassa, Alankomaissa, Tanskassa ja Portugalissa. Yleensä kilpailutus on valitsevaa tukimuotoa täydentävä, teknologiakohtainen mekanismi, jota käytetään tuen tai rakentamisoikeuden määrittämiseen. Irlannissa kilpailutukseen osallistuvilta projekteilta ei edellytetty kaikkia tarvittavia lupia, minkä vuoksi suurin osa hyväksytyistä projekteista jäi rakentamatta vaaditussa aikataulussa. Erinomaisten tuulioolosuhteiden ansiosta ja pitkäaikaisten vihreän sähkön myyntisopimusten avulla Irlannissa on kuitenkin onnistuttu lisäämään merkittävästi tuulivoimakapasiteettia. Ranskassa kilpailutusta on käytetty täydentävänä mekanismina sen varmistamiseksi, että asetettuihin tavoitteisiin päästään. Alankomaissa kilpailutetaan takuuhinta. Tanskassa kilpailutetaan meritulivoiman rakennusoikeudet ja tuotannon takuuhinta. Portugalissa on järjestetty yksittäisiä kilpailutuksia tuulivoima- ja biomassahankkeille.

Tariffijärjestelmän kustannustehokkuutta voidaan lisätä vähentämällä tariffin määrää erityisen hyvätuulisille paikoille (esimerkiksi

rannikolla tai tuntureiden lakialueilla) rakennettavilta tuulivoimaloilta. Tällöin kuitenkin projektien kannattavuusjärjestys muuttuisi tuettomaan tilanteeseen verrattuna. Porrastukseen tarvittavien parametrien määrittäminen voi olla vaikeaa. Porrastaminen myös monimutkaistaisi järjestelmää sekä voi ohjata investointeja epäoptimaalisiin voimalaitostyyppeihin ja tuulisuudeltaan heikompisiin paikkoihin. Tällöin joudutaan rakentamaan enemmän tuulivoimaa kuin muuten olisi tarve tavoitteiden saavuttamiseksi, mikä nostaa järjestelmän kokonaiskustannuksia. Porrastus voidaan toteuttaa joko pienentämällä tukea tai lyhentämällä tuen kestoa, joista jälkimmäinen on yksinkertaisempi toteuttaa. Porrastus voidaan sitoa voimalan huipunkäyttö-aikaan tai pyyhkäisyypinta-alaan. Esimerkiksi Saksassa syöttötariffijärjestelmä sisältää porrastuksia.

Tariffijärjestelmän porrastuksen huonoja puolia ovat sen asettamiseen liittyvät haasteet, teknologiavalintoja vääristävä vaikutus sekä investointikustannuksiltaan ja tuotannonaltaan korkeiden paikkojen epätasapuolinen kohtelu. Porrastuksen hyötynä saavutettaisiin kustannussäästöjä tariffin maksajalle.

Tuulivoimatuotannon nopeaa aloittamista on voitu edistää uusille projekteille etukäteen määritellyn ajan tai rakennetun kapasiteetin myötä laskevaa tariffitasoa. Toisaalta tavoitteeseen pääsemiseksi viimeisen tarvittavan projektin tariffitasolle tulee taata riittävä kannattavuus. Sen vuoksi laskeva tariffi on periaatteessa jonkin verran kalliimpi kuin tasoltaan muuttumattomana pysyvä tariffi. Aleneva tariffitaso toimii parhaiten tilanteessa, jossa teknologian kustannukset laskevat tekniikan kehityksen myötä ja johtavat investointikustannusten laskuun. Tuulivoiman kustannuksiin on kuitenkin viime vuosina vaikuttanut ensisijaisesti kysyntä eikä teknologian kehitys.

Syöttötariffijärjestelmä rahoitetaan useimmissa EU:n jäsenmaissa suoraan sähkön käyttäjiltä perittävällä maksulla. Esimerkiksi Alankomaissa järjestelmä kuitenkin rahoitetaan valtion talousarviosta.

RES-direktiivi

Euroopan unionin tavoitteena on nostaa uusiutuvan energian osuus 20 prosenttiin energian loppukulutuksesta vuoteen 2020 mennessä. Uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämisestä sekä direktiivien 2001/77/EY ja 2003/30/EY muuttamisesta ja myöhemmästä kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2009/28/EY (jäljempänä *RES-direktiivi*) on jäsenvaltiolle asetettu tavoitteet uusiutuvista energialähteistä peräisin olevan energian osuudeksi kokonaiskulutuksesta vuonna 2020.

RES-direktiivissä Suomelle asetettu tavoite on 38 prosenttia, kun se vuodelle 2005 oli 28,5 prosenttia. Tavoite edellyttää uusiutuvan energian lisäämistä yli 30 terawattitunnilla, minkä toteuttamiseksi erilaisten uusiutuvien energialähteiden käyttöönottoa on lisättävä huomattavasti sekä energiansäästöä ja energian käytön tehostettava merkittävästi.

RES-direktiivillä ei säädellä jäsenmaiden tukijärjestelmiä. Kukin maa voi itse päättää toimista, joilla tavoitteisiin pyritään pääsemään. Direktiiviin mukaan jäsenmaat voivat toimia yhteistyössä ja pyrkiä tavoitteeseensa kustannustehokkaasti. Uusiutuvaa energiaa on mahdollista siirtää tilastollisesti jäsenmaiden välillä. Tällöin uusiutuva energia kirjataan siirron vastaanottavan jäsenmaan taseeseen, vaikka se on todellisuudessa kulutettu siirron toteuttavassa maassa. Jäsenmailla voi myös olla yhteisiä hankkeita, jolloin kyse on tietyssä jäsenmaassa toteutetun hankkeen uusiutuvan energian jakamisesta hankkeeseen osallistuvien jäsenmaiden kesken sopimuksen mukaisesti. Yhteisiä hankkeita voidaan toteuttaa tietyn ehdoin myös kolmansien maiden kanssa.

EU:n valtioneuvoston sääntely

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltion myöntämä taikka valtion varoista muodossa tai toisessa myönnetty tuki, joka vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suuressa määrässä jotakin yritystä tai tuotannonalaa, ei

sovellu yhteismarkkinoille siltä osin kuin se vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Tuen katsominen valtiontueksi edellyttää siten neljän kriteerin täyttymistä. Valtiontuen tulee olla myönnetty julkisista varoista, tuen pitää olla valikoiva, tuen pitää vääristää tai uhata vääristää kilpailua ja tuen pitää vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Perussopimuksen 108 artiklan 3 kohdan mukaan komissiolle on annettava tieto tuen myöntämisestä tai muuttamista koskevasta suunnitelmasta niin ajoissa, että se voi esittää huomautuksensa. Ilmoitusmenettelyn tarkoituksena on varmistaa tukien yhteensopivuus yhteismarkkinoille. Tukitoimenpidettä ei voida ottaa käyttöön, ennen kuin komissio on hyväksynyt tukijärjestelmän. Jos tukiluonteesta on epävarmuutta, komissiolle voi tehdä niin sanotun oikeusvarmuusilmoituksen

Joissain tilanteissa ilmoitusvelvollisuudesta voidaan poiketa. Ilmoitus- eli notifiointivelvollisuutta ei ole, jos tuki myönnetään tiettyjen tukimuotojen toteamisesta yhteismarkkinoille soveltuviksi perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan mukaisesti annetun komission asetuksen N:o 800/2008 (yleinen ryhmäpoikkeusasetus) mukaisena tukena, niin sanottuna de minimis-tukena, tai EY:n perustamissopimuksen 86 artiklan 2 kohdan määräysten soveltamisesta tietyille yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja tuottaville yrityksille korvauksena julkisista palveluista myönnettävästä valtiontuesta annetun komission päätöksen (842/2005), niin sanotun SGEI-päätöksen mukaisena tukena. Jos tukiluonteesta on epävarmuutta, komissiolle voi tehdä niin sanotun oikeusvarmuusilmoituksen.

Syöttötariffijärjestelmään sisältyvää tukea ei unionin tuomioistuimen ratkaisukäytännön mukaan katsota valtiontueksi, jos järjestelmää hallinnoi yksityinen kantaverkkoyhtiö ja ostovelvoitteeseen ei liity valtion varojen suoraa tai välillistä siirtämistä ostovelvoitteen kohteena olevaa sähköä tuottaville yrityksille (asia C-379/98 PreussenElektra AG). Mainitussa tapauksessa syöttötariffijärjestelmää ei pidetty valtiontukena Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettussa merkityksessä. Jos esitetty syöttötariffijärjestelmä vastai-

si täysin mainittua tapausta, sitä ei tarvitsisi notifioida valtiontukiasiana 108 artiklan 3 kohdan edellytetyllä tavalla. Mainitussa tapauksessa unionin tuomioistuin vahvisti myös, että syöttötariffijärjestelmän rajaaminen Saksassa tuotettuun sähköön ei rikkonut EU:n toiminnasta tehdyn sopimuksen määräyksiä tavaroiden vapaasta liikkuvuudesta (34—36 artikla).

Syöttötariffijärjestelmän hyväksyttävyyden arviointi EU:n valtiontukisääntelyn kannalta perustuu keskeisesti valtiontuesta ympäristönsuojelulle annettuihin yhteisön suuntaviivoihin (2008/C 82/01), jäljempänä *ympäristötuen suuntaviivat*. Ympäristötuen suuntaviivojen 109 kohdan nojalla jäsenvaltiot voivat myöntää toimintatukea uusiutuvista lähteistä tuotetun energian tuotantokustannusten mukaan ja kyseisen energiamuodon ja markkinahinnan välisen erotuksen kattamiseksi. Tuotantokustannuksina otetaan huomioon myös ympäristönsuojeluun tehtyjen ylimääräisten investointien poistot. Tuotantotukea voidaan myöntää, kunnes kaikki tuotantolaitosta koskevat poistot on asianmukaisesti tehty tavanomaisten kirjanpitosääntöjen mukaisesti. Tuki voi kattaa myös pääoman tavanomaisen tuoton.

Ympäristötuen suuntaviivojen 109 kohdan nojalla hyväksyttävä tuki edellyttää, että tuotantokustannuksista on vähennetty kyseiselle yritykselle uuden tuotantolaitoksen rakentamiseen mahdollisesti myönnetty investointituki.

Ainakin Itävallan ja Slovenian syöttötariffijärjestelmät on hyväksytty ympäristötuen suuntaviivojen 109 kohdan nojalla.

Ympäristötuen suuntaviivojen 6 kohdassa käsitellään valtiontukien kasaantumista. Kohdan mukaan ympäristönsuojelun valtiontukien valvonnan päätavoitteena on varmistaa, että valtiontukitoimenpiteillä saavutetaan ympäristönsuojelun taso, joka on parempi kuin ilman tukea saavutettu taso, ja että tuesta saatu hyöty ylittää sen kilpailua vääristävät vaikutukset, kun otetaan huomioon saastuttaja maksaa -periaate, josta määrätään Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 191 artiklassa.

Jos syöttötariffijärjestelmässä kohdellaan eri aikoina rakennettuja laitoksia eri tavalla,

korostaa tämä lähinnä tuen valikoivuutta. EU:n valtiontukisääntelyn nojalla tuen hyväksyttävyyden kannalta on olennaista, että erottelulle on tasapuolisen kohtelun vaatimukset täyttävät perusteet, joilla ei vääristetä kilpailua.

Jos syöttötariffijärjestelmän voidaan katsoa sisältävän valtiontukea, se tulee ilmoittaa komissiolle eikä sitä saa ottaa käyttöön, ennen kuin komission on hyväksynyt tuen. Jos ilmoittamaton järjestelmä osoittautuu myöhemmin valtiontueksi, riskinä on tukien takaisinperintä siltä osin kuin komissio ei hyväksy järjestelmää. Keskimäärin komissiolle tehtävän ilmoituksen käsittelyyn on varattava vähintään puoli vuotta. Käsittelyaika voi olla selvästi nopeampi, jos kyseessä on komission aiemmin hyväksymää järjestelmää läheisesti muistuttava järjestelmä.

CHP-direktiivi

Hyötylämmön tarpeeseen perustuvan sähkön ja lämmön yhteistuotannon edistämisestä sisämarkkinoilla ja direktiivin 92/42/ETY muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2004/8/EY (jäljempänä *CHP-direktiivi*) tarkoituksena on lisätä energiatehokkuutta ja parantaa toimitusvarmuutta. Tähän tavoitteeseen pyritään luomalla puitteet sähkön ja lämmön tehokkaan yhteistuotannon edistämiseksi ja kehittämiseksi sisämarkkinoilla hyötylämmön tarpeen ja primäärienergian säästöjen perusteella ottaen huomioon kansalliset erityisolosuhteet ja etenkin taloudelliset ja ilmasto-olosuhteet.

CHP-direktiivin 3 artiklassa määritellään keskeiset käsitteet. Yhteistuotannolla tarkoitetaan lähinnä lämpöenergian ja sähköenergian tuottamista samanaikaisesti samassa prosessissa ja hyötylämmöllä yhteistuotantoprosessissa tuotettua lämpöä, joka täyttää taloudellisesti perusteltavissa olevan lämmitys- tai jäähdytystarpeen. Taloudellisesti perusteltavissa olevalla tarpeella tarkoitetaan tarvetta, joka ei ylitä lämmitys- tai jäähdytystarvetta ja joka muutoin tyydytettäisiin markkinaehtoisesti muilla energiantuotantotavoilla kuin yhteistuotannolla. CHP-direktiivin nojalla

kokonaishyötysuhdetta arvioidaan väljemmin perustein, kun kyse on pienimuotoisesta yhteistuotannosta, jolla tarkoitetaan sähköteho-kapasiteetiltaan alle 1 megavolttiampeerin yhteistuotantolaitosten tuotantoa. Kokonaishyötysuhteella tarkoitetaan sähköenergian tuotannon ja hyötylämpötuotoksen vuosittaista summaa jaettuna polttoainepanoksella, joka käytetään yhteistuotantoprosessissa tuotettavaan lämpöön ja sähköenergian kokonaistuotantoon.

CHP-direktiivin 7 artikla koskee tukijärjestelmiä. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että yhteistuotannon tuki perustuu hyötylämmön tarpeeseen ja primäärienergian säästöihin, ottaen huomioon mahdollisuudet vähentää energian kysyntää myös muilla taloudellisesti toteutuskelpoisilla tai ympäristöystävällisillä toimenpiteillä, kuten muilla energiatehokkuustoimenpiteillä. Komissio arvioi jäsenvaltioissa käytettyjen sellaisten järjestelmien soveltamista, joiden mukaan yhteistuotantoa hyödyntävä tuottaja saa julkisten viranomaisien sääntelemän järjestelmän perusteella joko suoraa tai välillistä tukea ja joilla voisi olla kauppaa rajoittava vaikutus. Lisäksi sovellettavaksi tulee perustamissopimuksen 87 ja 88 artikla. Komissio myös tutkii, edistävätkö tällaiset järjestelmät perustamissopimuksen 6 artiklassa ja 174 artiklan 1 kohdassa määrättyjen tavoitteiden saavuttamista.

CHP-direktiivin liitteessä I on luettelo direktiivin soveltamisalaan kuuluvista yhteistuotantotekniikoista. Näistä kaasuvoimaloiden kannalta keskeisimpänä voidaan pitää kaasuturbiinia, johon liittyy lämmön talteenottoa.

CHP-direktiivin liite II koskee yhteistuotannosta saatavan sähkön laskemista. Yhteistuotannosta saatavan sähkön laskemiseen käytettävien arvojen määrittämisen perustana on yksikön odotettu tai tosiasiallinen toiminta tavanomaisissa käyttöolosuhteissa. Komission on antanut tarkemmat ohjeet liitteen II soveltamisesta.

Sähkön sisämarkkinoita koskeva direktiivi

Sähkön sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä ja direktiivin 96/92/EY ku-

moamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/54/EY tavoitteena on varmistaa sähkön sisämarkkinoiden toteuttamiseksi syrjimätön, avoin ja kohtuullisesti hinnoiteltu sähköverkkoon pääsy. Direktiivi sallii tästä huolimatta tietyissä tapauksissa poikkeuksen syrjimättömän verkkoon pääsyn vaatimuksesta. Direktiivin 11 artiklan 3 kohdan mukaan jäsenvaltio voi vaatia verkko-operaattoria antamaan sähköntuotantolaitosten ajojärjestyksessä etusijan niille sähköntuotantolaitoksille, jotka käyttävät uusiutuvia energialähteitä tai jätettä tai tuottavat yhdistetysti sekä lämpöä että sähköä. Saman artiklan 4 kohdan mukaan jäsenvaltio voi puolestaan sähköntoimituksen turvaamiseksi määrätä, että tämä etusija ajojärjestyksessä annetaan sellaisille sähköntuotantolaitoksille, jotka käyttävät kotimaisia raakaenergiapolttoainelähteitä, mutta vain siinä määrin, että minään kalenterivuonna ei ylitetä 15 prosenttia kyseisessä jäsenvaltiossa kulutettavan sähkön tuottamiseen tarvittavasta raakaenergian kokonaisuudesta.

Markkinaperusteisesti toimivilla pohjoismaisilla sähkömarkkinoilla järjestelmävasaava siirtoverkonhaltija ei määrää ajojärjestyksestä, vaan se määräytyy kaupallisista kriteereistä. Ajojärjestyksen muutos olisi kuitenkin mahdollista toteuttaa pohjoismaisilla sähkömarkkinoilla tukijärjestelmällä. Kun otetaan huomioon direktiivin 2003/54/EY 11 artiklan 4 kohdan säännös, voidaan katsoa, että esimerkiksi syöttötariffijärjestelmään perustuva tukijärjestelmä ei olisi ristiriidassa myöskään sähkön sisämarkkinadirektiivin kanssa.

Direktiivi 2003/54/EY on korvautumassa sähkön sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä ja direktiivin 2003/54/EY kumoamisesta annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2009/72/EY, jonka tulee olla saatettu kansallisesti voimaan 3 päivänä maaliskuuta 2011. Direktiivin 2009/72/EY 15 artiklan 3 ja 4 kohta vastaa direktiivin 2003/54/EY 11 artiklan 3 ja 4 kohtaa.

Sivutuoteasetus

Muiden kuin ihmisravinnoksi tarkoitettujen elämistä saatavien sivutuotteiden terveys-säännöistä annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1774/2002 vaikuttaa merkittävästi eläinperäisiä sivutuotteita käsittelevien biokaasulaitosten toimintaan. Asetuksessa säädetään muun muassa sivutuotteiden sallituista käsittelymenetelmistä, lopputuotteiden mikrobiologisesta laadusta ja käyttörajoituksista ja hyödyntämismahdollisuuksista sekä hävitysmenetelmistä ja loppusijoituksesta. Asetuksen kokonaisuudistus on vireillä.

2.3 Nykytilan arviointi

Nykyisiä tukijärjestelmiä ei voida pitää riittävänä, jotta tuulivoimalla ja biokaasulla tuotetun sähkön kokonaistehon lisäys vuoteen 2020 mennessä vastaisi energia- ja ilmastostrategiassa asetettuja tavoitteita. Kokonaistehon lisäys vuoteen 2020 mennessä ja samalla uusiutuvista energialähteistä peräisin olevan energian osuuden kasvattaminen kokonaiskulutuksesta RES-direktiivissä asetettujen velvoitteiden mukaisesti vuoteen 2020 mennessä edellyttää uusia tukijärjestelmiä, kuten muissa EU:n jäsenmaissa.

Uusi tukijärjestelmä on erityisesti tarpeen, jotta riittävästi investointeja kooltaan suurehkoihin tuulivoimahankkeisiin tehdään lähivuosina ja 6 terawattitunnin vuosituotanto saavutettaisiin vuonna 2020. EU:n valtiontukisääntely ja erityisesti ympäristötuen suuntaviivat rajoittavat kuitenkin nykyisten keskeisten tukijärjestelmien laajentamisen ja tukitasojen korottamisen tasolle, jota tuulivoimalla ja biokaasulla tuotetun sähkön kokonaistehon lisäys tavoitteiden mukaisesti edellyttäisi.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on ilmasto- ja energiastrategian mukaisesti nostaa tuulivoiman asennettu kokonaisteho noin 2 500 megawattiin vuoteen 2020 mennessä, jolloin vuotuinen sähkön tuotanto olisi noin 6 terawattituntia. Tavoitteena on myös edistää biokaasun käyttöä sähkön ja lämmön tuotannossa nykytasoon verrattuna merkittävästi vuoteen 2020 mennessä. Uudella tukijärjestelmällä parannettaisiin tuulivoimaloiden ja biokaasuvoimaloiden kilpailukykyä verrattuna fossiililla polttoaineilla ja muilla energialähteillä tapahtuvaan sähkön tuotantoon. Samalla sähkön tuotanto monipuolistuisi ja sähkön omavaraisuus paranisi.

Esityksessä ehdotetun tukijärjestelmän tulee strategiassa edellytetyn mukaisesti olla kustannustehokas ja markkinaehtoinen, ja sen tulee johtaa tuulivoimalla ja biokaasulla tuotetun sähkön tuotannon riittävän nopeaan lisäykseen. Strategian ohella ympäristötuen suuntaviivoihin perustuvat rajoitukset on otettava huomioon tukimuotoa koskevassa sääntelyssä.

Kustannustehokkuuden kannalta on olennaista, että tukijärjestelmällä saadaan aikaan haluttu määrä tuotantoa pienimmällä mahdollisella yhteenlasketulla tuella. Samalla on kuitenkin pyrittävä välttämään liian monimutkaista ja hallinnollisesti raskasta järjestelmää. Kun järjestelmää sovelletaan yhdenmukaisesti kaikkiin tuulivoimaloihin, tulee tukitaso määrittää siten, että viimeinen kokonaistavoitteeseen tarvittava projekti on juuri ja juuri kannattava. Kustannustehokkuuden kannalta on myös tärkeää, että tukijärjestelmästä aiheutuu mahdollisimman vähän oheiskustannuksia, muun muassa liittyen verkon rakentamiseen ja optimointiin, säätö- ja tasesähkön lisääntyneeseen tarpeeseen sekä järjestelmän hallinnointiin. Tuulivoimaloiden hajauttaminen maantieteellisesti tulisi toteuttaa ottaen huomioon järjestelmän kustannustehokkuus.

Esityksen tavoitteena on myös säilyttää tuulivoimahankkeiden keskinäinen kannatta-

vuus ja kilpailukyky muuttumattoman. Tukijärjestelmä ei siten saisi esimerkiksi vaikuttaa vääristävästi teknologian valintaan, rakennettavien tuulipuistojen tai tuulivoimaloiden kokoon, investointien sijoittumiseen tai johtaa muuten kokonaisuuden kannalta epätoivottaviin vaikutuksiin.

Biokaasuvoimaloille tulisi johdonmukaisuuden vuoksi esittää vastaavaa tukitasoa kuin tuulivoimaloille.

Markkinaehtoisuus edellyttäisi, että järjestelmään kuuluvan uusiutuvan energian tuotannon tulisi osallistua sähkömarkkinoille ja kohdata sähkön markkinahinnasta tulevan signaalin ohjaava vaikutus tuottaa eniten sähköä, kun sähkön markkinahinta on korkeimmillaan. Järjestelmän tulisi myös kannustaa kilpailuun laitetoimittajien välillä ja teknologian kehittämiseen.

Markkinaehtoisuus edellyttäisi lisäksi, että sähkön tuottaja myy itse sähkönsä markkinoille ja vastaa sähkötaseestaan, ja että tukijärjestelmän piirissä olevaa uusiutuvan energian tuotantoa koskevat samat velvoitteet kuin muitakin sähkön tuottajia.

Esityksen tavoitteena on myös, että tukijärjestelmä olisi ennakoitava, pitkäjänteinen, kustannustehokas ja kevyt hallinnoida. Järjestelmää ei tulisi muuttaa ennakoimattomista siten, että tehtyjen investointien kannattavuus muuttuisi. Järjestelmän tulisi olla avoin myös uusille toimijoille tasapuolisin ehdoin. Tukijärjestelmässä oikeuksien ja velvollisuuksien tulisi olla tasapainossa keskenään.

Tukijärjestelmän ennakoitavuus liittyy myös valtion talousarviossa varattavan määrärahan ja sen kehityksen ennakoitavuuteen.

3.2 Toteuttamisvaihtoehdot

Kansallista vihreiden sertifikaattien järjestelmää varten Suomen markkina-alue on liian pieni, eikä sertifikaatin hinta siksi muodostuisi markkinaehtoisesti. Pohjoismaiset sähkömarkkinat koostuvat Suomesta, Ruotsista, Norjasta ja Tanskasta. Sen vuoksi vaihtoehto kansalliselle sertifikaattijärjestelmälle voisi olla pohjoismainen ylikansallinen sertifikaattijärjestelmä. Suomen kannalta ongelmana olisi kuitenkin tuulivoiman keskittyminen

vain maahan, jonka tuuliolosuhteet ovat parhaimmat. Suomessa tuuliolosuhteet ovat keskimäärin selvästi huonommat kuin Norjassa tai Tanskassa. Pohjoismainen sertifikaattijärjestelmä edistäisi siksi tuulivoiman rakentamista muualle kuin Suomeen. Koska sertifikaattijärjestelmässä tuki olisi samantasoinen kaikille olosuhteista ja kannattavuudesta riippumatta, merkitsisi se, että tukea maksettaisiin myös tuulivoimaloille Suomen alueen ulkopuolella, jotka olisivat kannattavia muutenkin. Ylikansallisen sertifikaattijärjestelmän voidaan siksi katsoa edistävän huonosti Suomelle asetetun uusiutuvan energian liisäämistavoitteen toteuttamista.

EU:n valtioneuvoston sääntely mahdollistaa paremmin uusiutuviin energialähteisiin perustuvan sähkön tuotannon tukemisen kuin investointituet. Ympäristöntuen suuntaviivojen perusteella investointitukena voidaan pääsäännön mukaan myöntää ainoastaan 60 prosenttia tukikelpoisista investointikustannuksista. Näillä tarkoitetaan ylimääräisiä investointikustannuksia, jotka tuen saajalle aiheutuu todellisena energiantuotantona mitattuna kapasiteetiltaan vastaavan perinteisen energiantuotantolaitoksen tai perinteisen lämmitysjärjestelmän kustannuksiin verrattuna. Tukikelpoiset kustannukset on laskettava ottaen huomioon uusiutuviin energialähteisiin tehtävään ylimääräiseen investointiin liittyvät tuotot ja kustannukset investoinnin pitoajan viiden ensimmäisen vuoden ajalta. Verrattuna tuotantotukea koskeviin ehtoihin ja rajoi- tuksiin investointituen myöntäminen on selvästi rajoitetumpaa. Suomessa käytössä olleella investointitukijärjestelmällä ei ole pystytty merkittävästi lisäämään tuulivoimaa.

Syöttötariffijärjestelmä soveltuu ottaen huomioon myös EU:n valtioneuvoston sääntelyn Suomen oloissa parhaiten erilaisista uusiutuvan energian tukimuodoista, kun kyse on kooltaan suurehkoista tuulivoimala- tai biokaasuvoimalahankkeista. Tällöin järjestelmästä aiheutuvat kustannukset jäävät varsin vähäisiksi suhteessa sähkön tuottajien saamaan hyötyyn. Sen sijaan pienemmissä hankkeissa investointitukea voidaan pitää tehokkaampana ja paremmin soveltuvana.

Syöttötariffijärjestelmä parantaisi tuulivoimaloiden ja biokaasuvoimaloiden kannat-

tavuutta. Syöttötariffijärjestelmä on toteutettavissa eri tavoin muun muassa sen mukaan, miten merkittävä markkinariski investoijalle jätetään. Syöttötariffijärjestelmän etu muihin järjestelmiin verrattuna on sen muokattavuus erilaisiin kansallisiin olosuhteisiin ja sähkömarkkinoihin.

Pakko-ostovelvoite on useissa EU-maissa käytössä osana syöttötariffijärjestelmää, mutta se olisi Suomessa sähkömarkkinalain vastainen. Pakko-ostovelvoite on yleensä verkonhaltijalla. Suomessa verkonhaltijat voivat sähkömarkkinalain perusteella hankkia sähköä omakäytön ohella vain verkon häviö-energiaa ja sähköverkkonsa käyttöä palveleva varavoimaa varten eivätkä ne normaalisti käy sähkökauppaa. Pakko-ostovelvoitteen asettaminen esimerkiksi toimitusvelvollisille sähkönmyyjille puolestaan asettaisi eri sähkönmyyjät kilpailullisesti hyvin eriarvoiseen asemaan. Kiinteähintaisessa järjestelmässä, jossa sovelletaan myös sähkön pakko-ostovelvoitetta, sähkön tuottajalta puuttuvat normaalit tuottajiin sähkömarkkinoilla kohdistuvat kannustimet ja velvoitteet, mikä vaikuttaa negatiivisesti sähköjärjestelmän toimintaan.

Hintapreemioon perustuvassa syöttötariffijärjestelmässä sähkön tuottajan saama kokonaistulo on sähkön markkinahinnan ja preemion summa, minkä vuoksi se poistaa investoijan markkinariskin vain osittain. Toisaalta se mahdollistaisi suuremmat tuotot sähkön markkinahinnan noustessa, mutta ei takaisi sähkön tuottajalle riittävää tuottoa markkinahinnan ollessa alhainen. Järjestelmän kustannustehokkuutta voidaan parantaa sitomalla hintapreemio sähkön markkinahintaan. Koska sähkön markkinahinnan muutokset pohjoismaisilla sähkömarkkinoilla voivat olla suuria lyhyelläkin aikavälillä, olisi sähkön tuottajan kuitenkin vaikea ennakoida preemion kehitystä sekä investoinnin kannattavuutta ja siihen liittyviä riskejä.

Takuuhintaan perustuva syöttötariffijärjestelmä poistaa investoijalta markkinariskin. Järjestelmä takaisi tasaisen tulotason sähkön tuottajalle ja siirtäisi sähkön hintariskin tuottajalta tariffin maksajalle. Kustannustehokkuuden parantamiseksi tukijärjestelmä tulisi sitoa sähkön markkinahintaan. Suomen säh-

kömarkkinoille voidaan parhaiten soveltuva-
na pitää syöttötariffijärjestelmää, joka perus-
tuu markkinaehtoiseen takuuhintaan. Järjes-
telmässä sähkön tuottajat myyvät tuotetun
sähkön normaalisti sähkömarkkinoille ja ovat
velvollisia hoitamaan tasesähkönsä. Sähkön
hinnan noustessa laskee vastaavasti tuntia
kohti maksettava syöttötariffi, mikä pienentää
järjestelmän kustannuksia maksajan kan-
nalta.

Takuuhintainen syöttötariffijärjestelmä on
mahdollista toteuttaa niin, että takuuhinta
taataan määrättyä ajaksi tai sitä tarkistetaan
määrävuosin. Tariffijärjestelmältä edellytetään
kuitenkin pysyvyyttä, jotta investoinnit
perustuisivat luotettaviin laskelmiin. Kannus-
tavuuden ja uusiutuvan energian lisäämistavoitteen
kannalta on olennaista, että syöttötari-
ffijärjestelmään hyväksytyn voimalaitoksen
tuottamalle sähkölle takuuhinta pysyy vakiona
ja järjestelmä on muutoinkin ennustettava.
Sen vuoksi takuuhintaa koskevat muutokset
tulisi toteuttaa niin, että ne koskevat vain uu-
sia hankkeita. Syöttötariffijärjestelmän voi-
massaolon ensimmäisten vuosien aikana olisi
lisäksi mahdollista säätää korkeampi takuu-
hinta tuulivoimalla tuotetulle sähkölle, jotta
hankkeiden toteutus etenisi nopeasti sekä al-
kuvaiheeseen liittyvät suuremmat investoin-
tikustannukset ja teknologiset riskit otettaisiin
huomioon.

Kilpailuttaminen mahdollistaisi tukitason
tarkistuksen vastaamaan muuttuneita tuotan-
tokustannuksia. Takuuhinnan kilpailuttami-
seen ei Suomessa vielä ole edellytyksiä, mut-
ta tilannetta on tarpeen seurata. Ongelmana
on muun muassa, että tuuli- tai biokaasuvoi-
malainvestoinnista kiinnostuneita sähkön
tuottajia on varsin vähän, eikä kilpailutus sen
vuoksi todennäköisesti onnistuisi. Merituuli-
voimalan kustannukset ovat suuremmat kuin
muiden tuulivoimaloiden. Uusiutuvien ener-
gialähteiden lisäämisvelvoite vaatii, että
myös merituulivoiman potentiaali hyödynnetään.
Tämä saattaa edellyttää merituulivoi-
maa varten täydentävää tukijärjestelmää, jol-
loin hankkeiden kilpailuttaminen voi tulla
harkittavaksi.

3.3 Keskeiset ehdotukset

Tuulivoimalla ja biokaasulla tuotetun säh-
kön tuotannon edistämiseksi ehdotetaan ta-
voitehintaan perustuvaa markkinaehtoista tu-
kijärjestelmää (*syöttötariffijärjestelmä*). Eh-
dotetussa syöttötariffijärjestelmässä sähkön
tuottajalle, jonka voimalaitos on hyväksytty
järjestelmään, maksettaisiin lähtökohtaisesti
kahdentoista vuoden ajan tavoitehinnan ja
sähkön markkinahinnan erotus (*syöttötariffi*)
tukeen oikeutetun tuotannon osalta. Esitys
noudattaisi Suomen sähkömarkkinoiden toi-
mintaperiaatteita, eikä järjestelmään sisältyisi
pakko-ostovelvoitetta.

Hyväksyminen syöttötariffijärjestelmään
edellyttäisi, että sähkön tuotannolle on toi-
minnalliset ja taloudelliset edellytykset. Hy-
väksyminen edellyttäisi myös, että voimalai-
tos on uusi ja sen generaattorien yhteenlas-
kettu nimellisteho on vähintään 500 kilovoltti-
tiampeeria, kun kyse on tuulivoimalasta, ja
200 kilovolttiampeeria, kun kyse biokaasu-
voimalasta. Voimalan tulisi lisäksi sijaita
Suomen alueella tai Suomen aluevesillä ja ol-
la liitetty sähköverkkoon Suomen alueella.
Järjestelmään voitaisiin hyväksyä vain voi-
malaitokset, jotka eivät ole saaneet valtioneu-
toa. Todentajan tehtävänä olisi varmentaa,
että hyväksymisen tekniset edellytykset täyt-
tyvät.

Syöttötariffijärjestelmään kuuluvan sähkön
tuotannon tavoitehintana olisi 83,50 euroa me-
gawattitunnilta. Tuulivoimalassa tuotetulle
sähkölle tavoitehintana olisi kuitenkin 105,30
euroa megawattitunnilta vuoden 2015 lop-
puun saakka. Kyseistä korkeampaa tavoite-
hintaa maksettaisiin enintään kolmen vuoden
ajan. Jos biokaasuvoimalassa tuotetaan läm-
pöä hyötykäyttöön ja voimalan kokonaishyö-
tysuhde on vähintään 50 prosenttia, makse-
taan lisäksi lämpöpreemiona 50 euroa me-
gawattitunnilta. Generaattorien yhteenlaske-
tulta nimellisteholtaan suurissa voimalaitok-
sissa vaadittaisiin kuitenkin parempaa hyö-
tysuhdetta.

Sähkön tuottajalle maksettaisiin syöttötari-
fina tavoitehinnan ja kolmen kuukauden säh-
kön markkinahinnan erotus syöttötariffijär-
jestelmään hyväksytyssä voimalaitoksessa
tuotetun sähkön määrän mukaisesti. Jos säh-

kön markkinahinta laskee alle 30 euroon megawattitunnilta, laskettaisiin erotus kuitenkin vain mainitun tuntihinnan perusteella. Sähkön tuottajalle hyväksymispäätöksen voimassaoloaikana maksettavien syöttötariffien kokonaismäärää rajoitaisi lisäksi hyväksymispäätöksessä määritelty sähkön tuotannon kokonaismäärä.

Syöttötariffi laskettaisiin kolmen kuukauden tariffijaksoissa. Todentajan tehtävänä olisi varmentaa sähkön tuottajan tekemä selvitys tukeen oikeutetusta sähkön tuotannosta.

Energiamarkkinavirasto päättäisi voimalaitoksen hyväksymisestä syöttötariffijärjestelmään ja samoin todentajien hyväksymisestä. Energiamarkkinavirasto päättäisi myös sähkön tuottajalle tariffijaksolta maksettavasta syöttötariffista. Energiamarkkinavirasto huolehtisi lisäksi syöttötariffin maksamiseen liittyvistä tehtävistä, valvoisi lain noudattamista ja hoitaisi muut laissa säädetyt tehtävät.

Esityksen mukaan syöttötariffijärjestelmä rahoitettaisiin valtion talousarviosta. Esityksen mukaista järjestelmää on pidettävä valtiotukena, jonka hyväksyttävyyttä arvioitaisiin ympäristötuen suuntaviivojen perusteella. Se on myös notifioitava komissiolle, joka tulee hyväksyä järjestelmä, ennen kuin se otetaan käyttöön. Oletettavasti esitettyyn syöttötariffijärjestelmään sisältyvä tuki olisi ainakin pääosin yhteismarkkinoille soveltuvaa valtiotukea, koska se täyttää ympäristötuen suuntaviivoissa mainitut perusteet.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Taloudelliset vaikutukset

Syöttötariffijärjestelmän kustannukset valtiolle muodostuvat lähinnä sähkön tuottajalle maksettavasta syöttötariffista. Tarkoituksena on korvata tuulivoimalla ja biokaasulla tuotetun sähkön tuotantokustannusten ja kyseisen energiamuodon markkinahinnan välinen erotus. Ehdotetun tavoitehinnan suuruuteen ovat vaikuttaneet arviot tuulivoimalan investointikustannuksista (aluksi 1500 ja myöhemmin 1400 euroa kilowattitunnilta), huippukäyttöajasta (2400 tuntia vuodessa), teknisestä käyttöiästä (20 vuotta) ja käyttö- ja huolto-

kustannuksista (28 euroa kilowattitunnilta vuodessa) sekä arviot tasehallinnan kustannuksista (2 euroa megawattitunnilta vuodessa), sähkön keskimääräisestä markkinahinnasta (50 euroa megawattitunnilta), kiinteistöveroista (1,5 euroa megawattitunnilta), oman pääoman osuudesta (30 prosentti), oman pääoman tuottovaatimuksesta (10 prosentti), lainapääoman korosta (5 prosentti), kirjanpidollisesta poistoajasta (15 vuotta), laina-ajasta (12 vuotta) ja tuen maksatusajasta (12 vuotta).

Ehdotuksen mukaan tavoitehinta olisi 83,50 euroa megawattitunnilta ja maksettavan syöttötariffin suuruus vaihtelisi sähkön markkinahinnan muuttuessa. Johdonmukaisuussyistä biokaasuvoimalassa tuotetun sähkön tavoitehinta olisi sama kuin tuulivoimalassa tuotetun sähkön. Kun sähkön keskimääräiseksi markkinahinnaksi oletetaan 50 euroa megawattitunnilta, maksettaisiin syöttötariffia keskimäärin 33,50 euroa megawattitunnilta. Tuulivoimalla tuotetulle sähkölle maksettaisiin kuitenkin järjestelmän voimassaolon ensimmäisinä vuosina enintään kolmen vuoden ajan korkeampaa tavoitehintaa, joka olisi 105,30 euroa megawattitunnilta. Tällöin syöttötariffi olisi keskimäärin noin 55 euroa megawattitunnilta. Syöttötariffin korotuksena maksettaisiin biokaasulaitoksessa tuotetulle sähkölle lämpöpreemiona 50 euroa megawattitunnilta, jos hyötykäyttöä ja kokonaishyötysuhdetta koskevat edellytykset täytyvät. Esityksen mukaan syöttötariffia maksettaisiin järjestelmään hyväksytyssä voimalaitoksessa tuotetulle sähkölle lähtökohtaisesti kahden toista vuoden ajan. Siirtymäsäännöksen nojalla myös 1 tammikuuta 2009 jälkeen kaupalliseen käyttöön otetut tuulivoimalat ja 1 tammikuuta 2000 jälkeen kaupalliseen käyttöön otetut biokaasuvoimalat voidaan hyväksyä syöttötariffijärjestelmään.

Syöttötariffijärjestelmän tavoitteena on lisätä vuoteen 2020 mennessä tuulivoimaan perustuvaa sähkön tuotantoa 6 terawattiin ja biokaasuun perustuvaa sähkön tuotantoa 0,15 terawattiin. Syöttötariffijärjestelmän piiriin kuuluvien tuulivoimaloiden yhteenlasketun tehokapasiteetin arvioidaan olevan vuonna 2011 noin 330 megavolttiampeeria, vuonna 2012 noin 600 megavolttiampeeria, vuonna

2013 noin 800 megavolttiampeeria, vuonna 2014 noin 990 megavolttiampeeria ja kapasiteetin arvioidaan kasvavan vuoteen 2020 saakka. Syöttötariffijärjestelmän piiriin arvioidaan enimmillään kuuluvan tuulivoimaloita vuosina 2020—2022, jolloin yhteenlasketun tehokapasiteetin arvioidaan olevan 2500 megavolttiampeeria. Syöttötariffijärjestelmän piiriin kuuluvien biokaasuvoimaloiden yhteenlasketun tehokapasiteetin arvioidaan olevan vuonna 2011 noin 6,3 megavolttiampeeria, vuonna 2012 noin 10 megavolttiampeeria, vuonna 2013 noin 14,4 megavolttiampeeria ja kapasiteetin arvioidaan kasvavan vuoteen 2016 saakka. Syöttötariffijärjestelmän piiriin arvioidaan enimmillään kuuluvan biokaasuvoimaloita vuosina 2016—2022, jolloin yhteenlasketun tehokapasiteetin arvioidaan olevan noin 19 megavolttiampeeria.

Syöttötariffin maksamista varten tarvittavan määrärahan suuruuden arvioimista hankaloittaa syöttötariffiin oikeutettujen voimalaitosten määrän kehityksen liittyvät epävarmuudet, tuulen määrän vuosittainen vaihtelu, joka voi olla jopa 20 prosenttia, ja sähkön markkinahinnan vaihtelu.

Tuulivoimaa koskevan syöttötariffin maksamista varten arvioidaan tarvittavan vuonna 2011 noin 10 miljoonaa euroa, vuonna 2012 noin 44 miljoonaa euroa, vuonna 2013 noin 80 miljoonaa euroa, vuonna 2014 noin 102 miljoonaa euroa ja tarvittavan määrärahan arvioidaan kasvavan joka vuosi vuoteen 2020 asti. Vuosina 2020—2022 tuulivoimaa koskevan syöttötariffin maksamista varten arvioidaan tarvittavan noin 200 miljoonaa euroa vuosittain, minkä jälkeen määrärahan tarve vähenisi jonkin verran vuosittain. Biokaasua koskevan syöttötariffin ja sen korotuksena suoritettavan lämpöpreemion maksamista varten arvioidaan tarvittavan vuonna 2011 noin 3 miljoonaa euroa, vuonna 2012 noin 4 miljoonaa euroa, vuonna 2013 noin 7 miljoonaa euroa, vuonna 2014 noin 10 miljoonaa euroa ja vuonna 2015 noin 13 miljoonaa euroa, minkä jälkeen summa pysyisi samana vuoteen 2022 saakka. Vuoden 2022 jälkeen määrärahan tarve vähenisi vuosittain. Syöttötariffi maksettaisiin valtion talousarvioon otettavalla määrärahalta.

Edellä oleva laskelma valtion talousarvioon otettavan määrärahan tarpeesta perustuu oletukseen, että sähkön markkinahinta on keskimäärin 50 euroa megawattitunnilta. Jos sähkön markkinahinta laskee 30 euroon megawattitunnilta, kasvaa määrärahan tarve noin 60 prosenttia.

Sähkön tuottajille aiheutuu syöttötariffijärjestelmästä kustannuksia, jotka liittyvät lähinnä Energiemarkkinaviraston suoritteisiin ja todentajien tehtäviin. Energiemarkkinaviraston tehtävänä on muun muassa päätöksellään hyväksyä sähkön tuottajan voimalaitos syöttötariffijärjestelmään, huolehtia syöttötariffin maksamiseen liittyvistä toimenpiteistä ja tarvittaessa sen takaisinperinnästä sekä valvoa lain noudattamista. Syöttötariffijärjestelmään liittyvien tehtävien hoitaminen edellyttää, että Energiemarkkinavirastolla on käytössään tietojärjestelmä, jonka avulla syöttötariffin maksatus on mahdollista automatisoida mahdollisimman pitkälle. Energiemarkkinavirasto vastaisi myös todentajien hyväksymisestä ja todentajien toiminnan valvonnasta. Syöttötariffijärjestelmään liittyviä tehtäviä varten Energiemarkkinaviraston henkilöressurssien lisäystarve on vuonna 2010 1 henkilötyövuosi ja vuodesta 2011 alkaen noin 8 henkilötyövuotta. Energiemarkkinavirastolle syöttötariffijärjestelmästä aiheutuvat perustamis- ja aloittamiskustannukset (muun muassa tietojärjestelmäkustannukset) ovat vuonna 2010 noin 400 000 euroa ja kokonaiskustannukset jatkossa vuosittain noin 700 000—730 000 euroa. Pääosin toiminta rahoitettaisiin sähkön tuottajilta valtion maksuperustelain (150/1992) mukaisesti perittävillä maksuilla. Sähkön tuottajien olisi myös maksettava palkkiot todentajien suorittamista tehtävistä, jotka liittyvät syöttötariffijärjestelmään hyväksymistä koskevassa hakemuksessa esitettyjen tietojen varmentamiseen ja neljästi vuodessa tehtävään tuotantotuntien varmentamiseen. Biokaasuvoimaloiden osalta nämä palkkiot ovat arviolta selvästi suuremmat kuin tuulivoimaloissa, koska biokaasuvoimaloihin liittyvä työmäärä on suurempi. Palkkio määräytyy todentajan taksan mukaisesti.

Kaikki sähköjärjestelmään tuleva tuotanto lisää sähkön tarjontaa ja alentaa sähkön

markkinahintaa. Tuulivoimatuotannon lisääminen 6 terawattitunnilla alentaa sähkön markkinahintaa pohjoismaisilla markkinoilla arviolta noin 1,2 euroa megawattitunnilta. Hinta-arvio perustuu pohjoismaisen sähköjärjestelmän markkinahintamallin käyttökemuksiin. Arvio on herkkä muille järjestelmässä tapahtuville muutoksille ja kuvaa vain suuruusluokkaa. Hintaa laskeva vaikutus koskee myös muita Pohjoismaita ja jatkuu tariffiajan jälkeen, kunnes voimalat puretaan. Biokaasusähkön osalta potentiaali on kuitenkin niin pieni, ettei vaikutuksia sähkön markkinahintaan käytännössä ole.

Tuulivoimalla tuotetun sähkön tuotannon lisääminen korvaa joko sähkön tuontia tai fossiilisten polttoaineiden käyttöä, jolloin päästöoikeuksien ja polttoainetuonnin tarve vähenee. Biokaasulla tuotetun sähkön tuotannon lisääminen korvaa paikallisesti fossiilisten polttoaineiden käyttöä. Yhdistetyn sähkön ja lämmön tuotannon osalta myös tuotettu lämpö korvaa muiden energialähteiden (fossiilisten polttoaineiden tai sähkön) käyttöä. Tuulivoiman arvioidaan vähentävän hiilidioksidipäästöjä pohjoismaisessa järjestelmässä noin 0,62 hiilidioksiditonnia megawattitunnilta, kun tuulivoima kattaa 12 prosenttia sähkön kulutuksesta koko järjestelmässä. Jos päästöoikeuksien keskimääräisen hinnan oletetaan asetuvan 20—50 euron välille hiilidioksiditonnilta, pienentää 6 terawattia tuulivoimatuotantoa vuodessa päästöoikeuksien ostamiseen tarvittavaa rahoitusta vuositasolla 74—186 miljoonaa euroa. Biokaasuvoimaloiden vaikutus päästöoikeuden hintaa ei ole mainittava.

Tuulivoimaloita arvioidaan tulevan syöttötariffijärjestelmän piiriin useita satoja ja biokaasuvoimaloita noin 50—60. Esityksen tavoitteena oleva 6 terawattitunnin vuosittainen tuulivoimatuotanto tarkoittaisi yhteensä vajaan tuhannen 3 megawatin tuulivoimalan rakentamista. Maalla nämä sijoittunevat pääsääntöisesti 5—15 tuulivoimalan muodostamiin puistoihin. Merelle rakennettavien tuulivoimaloiden arvioidaan alkuvaiheen demonstraatiohankkeiden jälkeen olevan suurempia. Yhteensä tavoitteena olevan vuosituotannon saavuttaminen edellyttäisi siten noin 80—100 tuulivoimapuistoa.

Tuulivoimaan tehtävien investointien kokonaismääräksi voidaan arvioida noin 3,5 miljardia euroa, josta kotimaisen työn osuus voi olla noin 1,9—2,5 miljardia euroa. Hankkeiden kotimaisuusaste vaihtelee valitun teknologian mukaan. Jos tuulivoimalassa käytetään ulkomailla valmistettuja turbiineja, joissa ei ole suomalaista teknologiaa, kotimaisuusaste voi jäädä 35—40 prosentin tasolle. Jos sen sijaan ulkomailla valmistetuissa turbiineissa on suomalaista teknologiaa, on kotimaisuusaste 50 prosenttia tai korkeampi. Jos tuulivoimalassa käytetään kotimaassa valmistettuja turbiineja, joissa on suomalaista teknologiaa, voi kotimaisuusaste nousta 80 prosenttiin. Tuulivoimaloihin verrattuna biokaasuvoimaloiden vaikutukset työllisyyteen ovat huomattavasti vähäisemmät ja jäänevät varsin paikallisiksi. Syöttötariffijärjestelmän investointeja edistävä vaikutus lisää myös suomalaisten yritysten mahdollisuuksia kerätä kokemuksia tuulivoimaloihin ja biokaasulaitoksiin liittyvästä teknologiasta ja kehittää uutta teknologiaa.

Tuulivoiman vuotuisten käyttö- ja ylläpitokustannusten arvioidaan olevan suurimmillaan 80 miljoonaa euroa vuodessa. Kun tuulivoimaloiden keskimääräinen käyttöikä on 20 vuotta, olisivat käyttö- ja ylläpitokustannukset yhteensä arviolta 1,6 miljardia euroa.

Syöttötariffijärjestelmän käyttöönotto merkitsisi, että energiatukia ei enää maksettaisi järjestelmän soveltamisalaan kuuluville voimalaitoksille. Tuulivoimaloille on energiatukia myönnetty vuonna 2006 14 miljoonaa euroa, josta 9,6 miljoonaa euroa demonstraatiotukeen, vuonna 2007 4,5 miljoonaa euroa, vuonna 2008 1,6 miljoonaa euroa ja vuonna 2009 24,8 miljoonaa euroa. Biokaasuhankkeille on energiatukia myönnetty vuonna 2004 myönnetty noin 1,95 miljoonaa euroa, vuonna 2005 noin 1,41 miljoonaa euroa, vuonna 2006 noin 0,11 miljoonaa euroa, vuonna 2007 noin 0,13 miljoonaa euroa, vuonna 2009 noin 5,8 miljoonaa euroa ja vuonna 2009 noin 4,2 miljoonaa euroa.

Syöttötariffijärjestelmän käyttöönotto merkitsisi myös, että järjestelmän soveltamisalaan kuuluvat voimalaitokset eivät enää saisi sähkön tuotannon tukea valmisteverolain nojalla. Sähkön tuotannon tuki on tuuli-

voimaloille ollut vuonna 2006 1,0 miljoonaa euroa, vuonna 2007 1,3 miljoonaa euroa ja vuonna 2008 1,7 miljoonaa euroa sekä biokaasuvoimaloille vuonna 2004 noin 40 000 euroa, vuonna 2005 noin 48 000 euroa, vuonna 2006 noin 65 000 euroa, vuonna 2007 noin 66 000 euroa ja vuonna 2008 noin 57 000 euroa.

Syöttötariffijärjestelmä parantaa tuettavien (tuulivoima ja biokaasu) sähkön tuotantomuotojen kilpailukykyä suhteessa muihin tuotantomuotoihin. Tuulivoiman osalta tuetuna lisääntyvä sähköntuotanto syrjäyttää muuta tuotantoa ajojärjestyksessä ja alentaa sähkön markkinahintaa. Tällöin kaiken jo rakennetun kapasiteetin kannattavuus alenee. Biokaasun osalta vaikutus sähkön markkinahintaan ei ole mainittava.

Syöttötariffijärjestelmän soveltaminen biokaasuvoimalassa saattaa ohjata biokaasua sähkön tuotannon polttoaineeksi. Vastaavasti biokaasun liikennekäyttö voi vähentyä jokin verran.

Syöttötariffijärjestelmään liittyy myös muita taloudellisia vaikutuksia, kuten voimalaistosten sijaintikuntien saamat tulot kiinteistöveroista.

4.2 Muut vaikutukset

Ympäristövaikutukset

Tuulivoimatuotannon lisäys 6 terawattituntiin vuoteen 2020 tarkoittaa toteutuessaan noin 3,7 megatonnin hiilidioksidipäästövähennyksiä vuodessa, jos lähtökohtana pidetään 0,62 tonnia hiilidioksidipäästövähennyksiä megawattitunnilta. Kotieläinten lannasta vapautuu ilmaan metaania ja dityppioksidia, jotka ovat molemmat kasvihuonekaasuja. Myös kaatopaikoille viedyistä orgaanisista jätteistä vapautuu metaania. Lannan mädättäminen biokaasureaktorissa vähentää siitä vapautuvien kasvihuonekaasupäästöjen pääsyä ilmakehään. Siltä osin kuin sähkön tuotanto tuulivoimalla tai biokaasulla korvaa fossiilisia polttoaineita vähenevät kasvihuonekaasupäästöt vastaavasti.

Tuulivoimaloiden ja biokaasuvoimaloiden edistämisen on myös muita ympäristövaiku-

tuksia. Tuulivoimalat muuttavat maisemaa, ne tuottavat ääntä ja voivat aiheuttaa lintujen kuolemia. Suomeen rakennettavien tuulivoimaloiden on arvioitu aiheuttavan keskimäärin yhden lintukuoleman vuodessa voimalaa kohden. Maatilojen lannan hyödyntäminen biokaasun tuotannossa vähentää myös paikallisia hajuhaittoja ja muita lannan aiheuttamia ympäristöongelmia, samalla käsitellyn lannan lannoitusarvo paranee.

EU-tavoitteiden toteutuminen

Syöttötariffijärjestelmä tukee sekä päästövähennyksiä että uusiutuvien energialähteiden lisäämistä koskevien kansallisten EU-tavoitteiden toteutumista.

Ilmasto- ja energiastrategian perusurassa uusiutuvilla energialähteillä katettaisiin loppukulutuksesta arviolta 106 terawattituntia vuonna 2020. Tuulivoimaa perusurassa oli 1 terawattitunti. Tavoiteurassa, jossa tuulivoimatuotantoa on 6 terawattituntia, uusiutuvien energialähteiden osuus loppukulutuksesta ennakoitiin olevan 118 terawattituntia. Tuulivoiman 5 terawatin lisäys täyttäisi noin 42 prosenttia tavoiteuran uusiutuvan energian lisäyksestä perusuraan verrattuna. Tämä kuitenkin edellyttäisi energian loppukulutuksen kääntymistä laskuun ilmasto- ja energiastrategiassa esitetyllä tavalla. Vuonna 2006 uusiutuvilla energialähteillä katettiin loppukulutuksesta 93 terawattituntia. Tämä edellyttäisi tavoiteuraan pääsemiseksi 25 terawattitunnin lisäystä. Siitä tuulivoiman osuus olisi siis noin 24 prosenttia, jos tuulivoimaa olisi 6 terawattituntia vuonna 2020. Biokaasun osalta energiantuotannon potentiaali on kuitenkin verrattain pieni, joten vaikutukset jäänevät vähäisiksi.

Sähkön toimitusvarmuus ja omavaraisuus

Arviot 2500 megawatin tuulivoiman tarvitsemasta säätötarpeesta ovat 250–400 megawattia, ja oletuksena on tällöin laajalti, lähinnä rannikkoalueelle hajautettu tuulivoima. Sen sijaan häiriöreservikapasiteetin tarve ei lisääntynyt merkittävästi. Säätösähkö- ja reser-

uitarpeet ovat kuitenkin suuremmat, jos valtaosa tuulivoimasta rakennetaan keskitetysti esimerkiksi Perämeren pohjukkaan. Sääntösähkökapasiteettia voidaan lisätä hyödyntämällä olemassa olevien voimalaitosten sääntömahdollisuuksia, käyttämällä tuulivoimalaitosten sääntömahdollisuuksia, lisäämällä kulutuksen joustomahdollisuuksia tai rakentamalla uutta sääntöön kykenevää voimalaitoskapasiteettia.

Sähkön tuotanto tuulivoimalla ja biokaasulla kasvattaa osaltaan sähkön omavaraisuutta, koska se vähentää joko sähkön tuontia tai fossiilisten polttoaineiden käyttöä. Tuulivoiman osalta vaikutus omavaraisuuteen olisi selvempi. Biokaasun osalta sähkön tuotannon potentiaali on kuitenkin pieni, joten myös vaikutukset omavaraisuuteen jäävät vähäisiksi.

5 Asian valmistelu

5.1 Valmistelu työryhmässä

Työ- ja elinkeinoministeriö asetti 5 päivänä marraskuuta 2008 työryhmän tekemään ehdotuksen uusiutuvaan energiaa koskevan syöttötariffin rakenteesta ja suuruudesta. Työryhmässä ovat olleet edustettuina työ- ja elinkeinoministeriö, valtiovarainministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, ympäristöministeriö, Energiamarkkinavirasto, Kuluttajavirasto ja Metsäteollisuus ry. Työryhmän pysyvät asiantuntijat ovat edustaneet Elinkeinoelämän keskusliitto EK:ta, Energiateollisuus ry:tä, Teknologiateollisuus ry:tä, Fingrid Oyj:tä, Suomen Tuulivoimayhdistys ry:tä, Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK ry:tä ja Valtion teknillistä tutkimuskeskusta.

Työryhmän väliraportti valmistui 2 päivänä huhtikuuta, ja se sisälsi ehdotuksen tulivoiman syöttötariffiksi (www.tem.fi/).

Työryhmän loppuraportti valmistui 25 päivänä syyskuuta 2009, ja se sisälsi ehdotuksen biokaasun syöttötariffista sekä tuulivoimaa koskeva tarkennukset (www.tem.fi/).

5.2 Lausunnot työryhmän mietinnöstä

Työryhmän väliraportista pyydettiin lausunnot tahoilta, jotka olivat osallistuneet työryhmän työskentelyyn, sekä lisäksi Pienvesivoimayhdistys ry:ltä, FINBIO – Suomen Bioenergiayhdistys ry:ltä, Suomen Biokaasuyhdistys ry:ltä, AKAVA ry:ltä, STTK ry:ltä, Suomen Yrittäjät ry:ltä, Suomen Saha ry:ltä, Biovakalta, Huoltovarmuuskeskukselta ja Helsingin yliopistolta. Lausuntopyyntö lähetettiin 8 päivänä huhtikuuta 2009, ja lausuntoaika päättyi 4 päivänä toukokuuta 2009. Lausuntoja annettiin yhteensä 26, ja niistä on laadittu tiivistelmä (www.tem.fi/).

Työryhmän loppuraportista pyydettiin lausunnot lähes vastaavilta tahoilta kuin väliraportista. Lausuntopyyntö lähetettiin 6 päivänä lokakuuta 2009, ja lausuntoaika päättyi 28 päivänä lokakuuta 2009. Lausuntoja annettiin yhteensä 37 (www.tem.fi/).

5.3 Jatkovalmistelu

Syöttötariffityöryhmän loppuraportin lausuntokierroksen jälkeen hallituksen esitystä on valmisteltu työ- ja elinkeinoministeriössä hallitusohjelmassa asetun tavoitteen mukaisesti.

Syöttötariffijärjestelmän rahoitukseen liittyvistä valtiosääntöoikeudellisista kysymyksistä on pyydetty lausunto. Syöttötariffityöryhmän ehdottamaa mallia, jossa järjestelmä rahoitettaisiin suoraan sähkön käyttäjiltä perittävällä maksulla, on arvioitava erityisesti perustuslain 81 §:n valossa. Lausunnon mukaan kyseinen maksu on epäilyksittä perustuslain 81 §:ssä tarkoitettu vero ja työryhmän ehdotuksessa olevat kuvaukset selvästi näyttävät tarkoittavan järjestelyä, joka epäilyksittä ei täytä perustuslain 81 §:ssä verosta sääntämiseksi asetettuja vaatimuksia. Lausunnon sa arvioitavana on myös ollut perustuslain 87 §:n mukaisen valtion talousarvion ulkopuolisen rahaston perustaminen syöttötariffijärjestelmää varten. Tästä on todettu, ettei käytettävissä oleva aineisto näytä viittaavan sellaiseen välttämättömyyteen ja sellaisiin tarpeisiin, joita on kuvattu perustuslain 87 §:n yk-

sityiskohtaisissa perusteluissa (HE 1/1998 vp, s. 139).

Valtiosääntöoikeudellisista syistä työryhmän ehdotusta syöttötariffijärjestelmän rajoituksesta on jatkovalmistelussa muutettu, ja esitysehdotus perustuu valtion talousarvioon otettavaan määrärahaan. Muutoksesta seuraa myös, ettei kantaverkko Fingrid Oy:lle ole enää perusteita säätää tehtäväksi järjestelmän hallinnointia.

6 Riippuvuus muista esityksistä

Valmisteverolain 8 §:n muuttaminen on viereillä. Tarkoituksena on poistaa syöttötariffijärjestelmän soveltamisalaan kuuluvalta sähköntuotannolta laissa tarkoitettu verotuki.

Hallituksen esitys maankäyttö- ja rakennuslain muuttamiseksi on tarkoitettu antaa keväällä 2010. Tavoitteena on edistää tuulivoi-

marakentamista laajentamalla yleiskaavan käyttömahdollisuutta siten, että sen perusteella voidaan tietyin edellytyksin suoraan myöntää rakennuslupa tuulivoimalalle. Vuonna 2010 on tarkoitus päivittää myös tuulivoimarakentamista koskeva ohjeistus.

Hallituksen esitys laiksi ympäristönsuojelulain muuttamisesta (HE 100/2009 vp) on hyväksytty. Kun lain muutos on saatettu voimaan, sen nojalla on tarkoitus antaa valtioneuvoston asetuksella eräitä toimialoja ja toimintoja koskevia tarkempia säännöksiä ympäristön pilaantumisen vaaran ehkäisemiseksi. Asetus koskisi muun muassa polttoaineteholtaan enintään 20 megawatin sähköä tai lämpöä tuottavaa laitosta tai kattilalaitosta sekä kaasua tai öljyä polttoaineena käyttävää polttoaineteholtaan alle 50 megawatin laitosta tai kattilalaitosta. Ympäristönsuojelulain 30 §:n nojalla ympäristölupaa ei vaadittaisi tällaiseen toimintaan, vaan se korvautuisi rekisteröintimenettelyllä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1 luku. Yleiset säännökset

1 §. Lain tarkoitus. Suomelle EU:ssa asetettu velvoite lisätä uusiutuvien energialähteiden osuutta edellyttää, että tuulivoiman ja biokaasun käyttöä energialähteenä lisätään merkittävästi nykyisestä. Velvoitteen toteuttaminen vaatii tukitoimenpiteitä, jotta investoinnit tuulivoimaan ja biokaasuun perustuvaan sähkön tuotantoon tulisivat kannattaviksi.

Laissa säädettäisiin tuulivoimalla ja biokaasulla tuotetun sähkön tuesta. Tarkoituksena olisi ilmasto- ja energiastrategian mukaisesti edistää näiden uusiutuvien energialähteiden käyttöä ja parantaa niiden kilpailukykyä verrattuna fossiilisilla polttoaineilla ja muilla energiamuodoilla tuotettuun sähköön.

Lain määrällisenä tavoitteena on lisätä tuulivoimaan ja biokaasuun perustuvaa sähkön tuotantoa siten, että tuulivoimaloiden gene-

raattorien yhteenlaskettu nimellisteho ylittäisi 2 500 megavolttiampeeria ja biokaasuvoimaloiden generaattorien yhteenlaskettu nimellisteho 19 megavolttiampeeria vuonna 2020. Tämä vastaisi noin 6 terawatin sähkön tuotantoa vuodessa.

Lain tarkoituksena olisi myös monipuolistaa sähkön tuotantoa ja parantaa sähkön omavaraisuutta. Kotimaisiin uusiutuviin energialähteisiin perustuva sähkön tuotanto kasvattaa osaltaan sähkön omavaraisuutta ja lisää energihuollon järjestämisvaihtoehtoja.

2 §. Lain soveltamisala. Lain soveltamisalaan kuuluisivat uusiutuvista energialähteistä tuulivoima ja biokaasu. Laissa säädettäisiin näitä energiamuotoja koskevasta tuotantotuesta, jolla katettaisiin sähkön tuotantokustannusten ja sähkön markkinahinnan välinen erotus. Tuotantotuki maksettaisiin valtion varoista.

Lain soveltamisalan ulkopuolelle jäisivät puuperäinen energia, peltobiomassa ja muut uusiutuvat energiamuodot. Laissa ehdotetun

järjestelmän laajentaminen ja soveltuvuus näihin edellyttää lisäselvitystä ja erilaisten tukimuotojen tarkempaa tarkastelua.

3 §. Viranomaiset ja niiden tehtävät. Työ- ja elinkeinoministeriö vastaisi 1 momentin mukaan lain soveltamisalaan kuuluvan toiminnan yleisestä ohjauksesta, seurannasta ja kehittämisestä.

Ministeriön apuna ohjauksessa, seurannassa ja kehittämisessä olisi Energiamarkkinavirasto, joka 2 momentin mukaan toimisi lain noudattamista valvovana viranomaisena ja hoitaisi muut laissa säädetyt tehtävät. Keskeisimpiä Energiamarkkinavirastolle laissa säädettyjä hallintotehtäviä olisivat sähkön tuottajan hallinnassa olevan voimalaitoksen hyväksyminen syöttötariffijärjestelmään 9 §:n mukaisesti ja sähkön tuottajalle maksettavan syöttötariffin suuruudesta päättäminen 21 §:n mukaisesti sekä todentajaksi hyväksyminen 24 §:n mukaisesti.

4 §. Määritelmät. Pykälässä määriteltäisiin laissa käytetyt keskeiset käsitteet.

Pykälän 1 kohdan nojalla tuulivoimalalla tarkoitettaisiin voimalaitosta, joka tuottaa sähköä muuttamalla ilman virtauksen liikeenergian tuuliturbiineilla yhdessä tai useammassa generaattorissa, jotka on kytketty samaan verkonhaltijan mittariin. Määritelmä kattaisi myös tuulivoimapuistot, joissa on useita erillisiä tuulivoimalayksiköitä, jos ne kaikki on kytketty samaan verkonhaltijan mittariin.

Pykälän 2 kohdan nojalla biokaasuvoimalalla tarkoitettaisiin voimalaitosta, jossa biokaasulaitoksessa syntyvästä ja suoraan tai kaasuverkon kautta biokaasulaitokselta voimalaitokselle siirretystä biokaasusta tuotetaan sähköä yhdessä tai useammassa generaattorissa, jotka on kytketty samaan verkonhaltijan mittariin, ja mahdollisesti lämpöä. Määritelmän mukaan lain soveltamisalaan kuuluisi myös esimerkiksi maakaasuvoimalaitos, joka hankkii biokaasua maakaasuverkon kautta bioreaktorista, joka ei sijaitse maakaasuvoimalaitoksen välittömässä läheisyydessä. Lämmön tuotanto perustaisi oikeuden lämpöpremiolla korotettuun tukeen.

Pykälän 3 kohdassa määriteltäisiin biokaasulaitokseksi laitos, jossa mädättämällä biomassaa bioreaktorissa suljetussa tilassa syn-

tyy biokaasua. Määritelmän mukaan lain soveltamisalaan kuuluvia olisivat vain bioreaktorilla toimivat laitokset. Tällaisia ovat esimerkiksi maatilojen ja vedenpuhdistamoiden sekä yhteismädättämöiden biokaasulaitokset. Sen sijaan kaatopaikkakaasujen keräämiseen ei liity bioreaktoria.

Pykälän 4 kohdan nojalla biokaasulla tarkoitettaisiin orgaanisen aineksen anaerobisen hajoamisen tuotetta, jonka pääkomponentit ovat metaani ja hiilidioksidi. Laissa ei tarkemmin rajattaisi orgaanista ainesta, josta tuotettava sähkö saa laissa tarkoitettua tukea.

Pykälän 5 kohdan mukaan voimalaitos olisi laissa yleiskäsite, joka tarkoittaisi sekä tuulivoimalaa että biokaasuvoimalaa.

Pykälän 6 kohdan nojalla verkonhaltijan määritelmä olisi sähkömarkkinalain mukainen. Sähkömarkkinalain 3 §:n mukaan verkonhaltijalla (sähköverkkoluvan haltijalla) tarkoitetaan yhteisöä tai laitosta, jolla on hallinnassaan sähköverkkoa ja joka harjoittaa luvanvaraista sähköverkkotoimintaa.

Pykälän 7 kohdan nojalla sähkön tuottajaksi katsottaisiin luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö, jonka hallinnassa on voimalaitos. Sähkön tuottajaa koskisivat sähkömarkkinalain velvoitteet, muun muassa lain 16 b—16 d §:ssä säädetyt velvoitteet tasevastuusta ja taseaselvityksestä. Valtion viranomainen, laitos ja liikelaitos eivät olisi laissa tarkoitettuja sähkön tuottajia, ja ne jäisivät siksi syöttötariffijärjestelmän soveltamisalan ulkopuolelle. *[Valmistelussa ei ole otettu kantaa syöttötariffijärjestelmän soveltuvuuteen kuntien liikelaitoksiin. Työ- ja elinkeinoministeriön asettama työryhmä (Julki-työryhmä) esitti loppumietinnössään ”Julkisen elinkeinotoiminnan kilpailuneutraliteetti” (työ- ja elinkeinoministeriön julkaisu 23/2009) kuntalain tarkistamista siten, että virastomuotoa tai liikelaitosuotoa ei voisi enää käyttää merkittävissä määrin yksityisen yritystoiminnan kanssa kilpailevan toiminnan harjoittamisessa. Työryhmä katsoi, että markkinaehtoista toimintaa tulisi harjoittaa tavanomaisissa yksityisoikeudellisissa yhteisömuodoissa. Valtionvarainministeriön asettama työryhmä, jonka toimikausi päättyy 31 päivänä toukokuuta 2010, kartoittaa muun muassa tarpeelliset lainsäädäntömuutokset Julki-työryhmän lin-*

jausten pohjalta, joilla turvataan kilpailuneutraliteetin toteutuminen kuntien toimissa markkinoilla. Työryhmän johtopäätökset vaikuttavat siihen, onko syöttötariffijärjestelmä sovellettavissa kunnallisiin liikelaitoksiin.]

5 §. Syöttötariffijärjestelmä. Pykälässä kuvattaisiin yleisellä tasolla laissa tarkoitettu tukijärjestelmä. Vastaavanlainen syöttötariffijärjestelmäksi kutsuttu tukijärjestelmä on käytössä useissa EU:n jäsenmaissa uusiutuvien energialähteiden käytön edistämiseksi.

Ehdotetussa syöttötariffijärjestelmässä sähkön tuottajalle, jonka tuulivoimala tai biokaasuvoimala on hyväksytty järjestelmään, maksettaisiin tuotantotukea (*syöttötariffi*). Syöttötariffia olisi mahdollista saada määräajan, joka 10 §:n nojalla olisi pääsääntöisesti kaksitoista vuotta. Syöttötariffia maksettaisiin tukeen oikeutetun tuotannon osalta siltä osin kuin sähkön markkinahinta alittaa laissa säädetyn tavoitehinnan, jolleivät 18 §:ssä säädettyt rajoitusperusteet poikkeuksellisesti tulisi sovellettavaksi.

2 luku. **Hyväksyminen syöttötariffijärjestelmään**

6 §. Hyväksymisen edellytykset. Pykälän 1 momentin nojalla syöttötariffijärjestelmään hyväksyminen edellyttäisi, että sähkön tuotannolle katsottaisiin olevan tarvittavat toiminnalliset ja taloudelliset edellytykset ja voimalaitos täyttäisi momentin 1—4 kohdassa säädetty edellytykset. Toiminnallisia ja taloudellisia edellytyksiä arvioitaisiin muun muassa sähkön tuottajan vakavaraisuuden ja voimalaitoshankkeen kannattavuuden perusteella. Sähkön tuottajalla tulisi olla edellytykset harjoittaa voimalaitostoimintaa kahdentoista vuoden ajan, ja hankkeen tulisi olla kannattava, kun otetaan syöttötariffin vaikutus huomioon. Asian arviointi perustuisi muun muassa sähkön tuottajan edellisten toimintavuosien tietoihin, kuten tuloslaskelmiin ja taseisiin. Jos kyse on toimintaa aloitavasta sähkön tuottajasta, jolla ei vielä ole näyttöä vakiintuneesta toiminnasta, asiaa arvioitaisiin talousarvioiden tai muiden vastaavien suunnitelmien perusteella. Toiminnallis-

ten ja taloudellisten edellytysten arviointi perustuisi myös muun muassa sähkön tuottajan laatimaan kannattavuuslaskelmaan, kustannusarvioon ja rahoitussuunnitelmaan.

Tuulivoimalan tai biokaasuvoimalan tulisi 1 kohdan nojalla olla kokonaisuudessaan uusi, eikä se saisi sisältää käytettyjä osia. Uusiutuvan energian lisäämiselle asetetun tavoitteen tehokkaan toteuttamisen kannalta tukijärjestelmän ulkopuolelle on tarpeen rajata käytettyjä osia sisältävät voimalaitokset, jotka usein ovat myös teknologisesti vanhentuneita.

Pykälän 1 momentin 2 kohdassa säädettäisiin tehorojoista. Tuulivoimalan generaattorin yhteenlasketun nimellistehon tulisi olla vähintään 500 kilovolttiampeeria ja biokaasuvoimalan vähintään 200 kilovolttiampeeria. Syöttötariffijärjestelmässä voimalaitoksessa tuotetun sähkön määrä on jokaisen tunnin osalta kahdentoista vuoden ajan varmennettava, mikä on kustannustehokkaasti ja taroituksenmukaisella tavalla toteutettavissa kokoluokaltaan suuremmissa voimalaitoksissa. Generaattorien nimellisteholtaan pienemmän tuulivoimalan ja biokaasuvoimalan tukemiseen soveltuu syöttötariffijärjestelmää paremmin esimerkiksi investointituki, jossa tuen saamisen edellytykset ja tuen suuruus arvioidaan ainoastaan laitoksen investointivaiheessa.

Pykälän 1 momentin 3 kohdan nojalla laitoksen tulisi sijaita Suomessa tai Suomen aluevesillä ja olla liitetty sähköverkkoon Suomen alueella. Rajoitus on tarpeen, koska vain mainitun edellytyksen täyttävä sähkön tuotanto voidaan ottaa huomioon laskettaessa Suomelle asetettua kansallista uusiutuvan energian tavoitetta.

Pykälän 1 momentin 3 kohdan nojalla syöttötariffia ei lain nojalla kuitenkaan maksettaisi Ahvenanmaan itsehallintolaissa (1144/1991) tarkoitettulla maakunnan alueella sijaitsevalle voimalaitokselle. Ahvenanmaan itsehallintolain nojalla syöttötariffijärjestelmää on pidettävä asiana, joka lain 18 §:n nojalla kuuluu maakunnan toimivaltaan. Sen vuoksi sähkön tuottaja ei olisi oikeutettu tässä laissa säädettyyn syöttötariffiin, jos voimalaitos sijaitsee maakunnan alueella. Ahvenanmaan itsehallintolain 2 §:n nojalla maa-

kunta käsittää sille itsehallintolain tullessa voimaan kuuluvan alueen sekä ne aluevedet, jotka voimassa olevien Suomen aluevesien rajoja koskevien säännösten mukaan välittömästi liittyvät tähän alueeseen.

Pykälän 1 momentin 4 kohdan nojalla oikeus syöttötariffiin edellyttäisi lisäksi, ettei voimalaitos ole saanut valtiontukea. Tällöin ei ole tarpeen arvioita erilaisten valtiontukien kasaantumista ja sen hyväksyttävyyttä EU:n valtiontukisääntelyn kannalta. Valtiontuki voi muodoltaan olla hyvin monenlaista. Kyse voi esimerkiksi olla suorasta rahallisesta avustuksesta (kuten investointituesta), markkinahintaa alhaisemmalla korolla annetusta lainasta, veronhuojennuksesta tai palkkatuesta työnantajalle. Myös kuntien taloudelliseen toimintaan myöntämät tuet (kuten kiinteistön luovuttaminen vastikkeetta tai markkinahintaa edullisemmat, perusteettomat alennukset kuntien perimistä maksuista) ja maakunnan liittojen myöntämät tuet voivat täyttää valtiontuen kriteerit. Tavoitehinnan taso on 16 §:ssä säädetty ottaen huomioon, ettei voimalaitos voi saada valtiontukea ja ettei 18 §:n mukainen syöttötariffi tai 19 §:n mukainen syöttötariffin korotuksena maksettava lämpöpremio ylitä sallittua valtiontuen enimmäismäärää.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin täydentävistä edellytyksistä, joita sovelletaan hyväksyttäessä biokaasuvoimala syöttötariffijärjestelmään. Biokaasuvoimalan lisäksi biokaasuvoimalaan biokaasua tuottavan biokaasulaitoksen tulisi täyttää 1 momentin 1 ja 4 kohdassa säädetyt edellytykset. Biokaasuvoimalassa tuotetulle sähkölle maksettaisiin syöttötariffia siten vain, jos myös biokaasulaitos on kokonaisuudessaan uusi eikä ole saanut valtiontukea.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin korotetun syöttötariffin saamisen edellytyksistä. Tavoitteena on ohjata energian tehokkaaseen hyödyntämiseen. Lämmön hyötykäyttö lasketaan mukaan kansallisiin uusiutuvan energian tavoitteisiin. Sähkön tuottaja voisi saada 1 ja 2 momentin edellytykset täyttävässä biokaasuvoimalassa tuotetulle sähkölle 19 §:n mukaisesti lämpöpremiolla korotettua syöttötariffia. Biokaasuvoimalassa tulisi tällöin sähkön tuotannon yhteydessä tuottaa lämpöä

hyötykäyttöön ja voimalaitoksen kokonaishyötysuhteen tulisi olla vähintään 50 prosenttia. Jos voimalaitoksen generaattorien yhteenlaskettu nimellisteho on vähintään 1 megavolttiampeeria, edellytettäisiin kokonaishyötysuhteen kuitenkin olevan vähintään 75 prosenttia. Käytännössä tällöin on kyse biokaasuvoimalasta, joka käyttää pääasiassa muuta polttoainetta kuin biokaasua (esimerkiksi maakaasua).

Pykälän 3 momentissa säädetyt hyötysuhdetta koskevat vaatimukset ovat johdonmukaisia CHP-direktiivin vaatimusten kanssa. Hyötylämmöllä tarkoitettaisiin lämpöä, joka tuotetaan samanaikaisesti ja samassa prosessissa sähkön tuotannon kanssa ja joka täyttää taloudellisesti perusteltavissa olevan lämmitys- tai jäähdytystarpeen. Taloudellisesti perusteltavissa olevalla tarpeella tarkoitettaisiin tarvetta, joka ei ylitä lämmitys- tai jäähdytystarvetta ja joka muutoin tyydytettäisiin markkinaehtoisesti muilla energiantuotantotavoilla kuin yhteistuotannossa. Kokonaishyötysuhteella tarkoitettaisiin sähkön tuotannon ja hyötylämpötuotoksen summaa kahdentoista kuukauden ajalta jaettuna polttoainepanoksella, joka käytetään yhteistuotannossa tuotettavaan lämpöön ja sähkön kokonaistuotantoon. Direktiivin liite II koskee yhteistuotannossa saatavan sähkön laskemista, josta Euroopan komissio on antanut tarkemmat soveltamisohjeet. Tarkoituksena olisi soveltaa vastaavia laskentaperiaatteita syöttötariffijärjestelmään hyväksytyjen biokaasuvoimaloiden kokonaishyötysuhteen laskemisessa.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin asetuksenantovaltuudesta. Tarkempia säännöksiä olisi tarpeen antaa etenkin lämpöpremiolla korotetun syöttötariffin saamisen edellytyksistä, muun muassa lämmön hyötykäytöstä ja kokonaishyötysuhteesta.

7 §. Ennakkoilmoitus. Pykälän 1 momentin nojalla sähkön tuottaja olisi velvollinen kuukauden kuluessa ilmoittamaan kirjallisesti Energiamarkkinavirastolle, kun on päätetty rakentaa tuulivoimala tai biokaasulaitos, joka täyttää syöttötariffijärjestelmään hyväksymisen edellytykset. Ennakkoilmoituksen tulisi sisältää tiedot voimalaitoksen generaattorien yhteenlasketusta nimellistehosta ja voimalai-

toksen suunnitellusta käyttöönoton ajankohdasta. Ennakoilmoituksessa tulisi myös olla luotettava arvio voimalaitoksen vuosituotannosta. Jos rakentamispäätös koskee biokaasuvoimalaa, jossa on tarkoitus tuottaa lämpöä hyötykäyttöön ja voimalan kokonaishyötysuhteeksi on suunniteltu vähintään 6 §:n 3 momentin mukaisesti, olisi myös tätä koskeva tieto oltava ilmoituksessa.

Tiedon saaminen uusista hankkeista ja niiden toteuttamisaikataulusta on tärkeää, jotta valtion talousarviossa on mahdollista vuosittain varata syöttötariffin ja lämpöpreemion maksamiseen tarvittava määräraha ja suunnitella määrärahan tarpeen kehitys pitemmällä aikavälillä. Saatavien tietojen avulla on myös mahdollista laajemminkin arvioida lain soveltamisalaan kuuluvien uusiutuvien energiamuotojen tuotannon lisäystä ja syöttötariffijärjestelmän mahdollisia kehittämistarpeita.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin asetukseenantovaltuudesta. Tarkempia säännöksiä olisi tarkoitus erityisesti antaa ennakoilmoituksessa annettavista tiedoista.

8 §. Hakemus. Sähkön tuottajan olisi 1 momentin nojalla toimitettava syöttötariffijärjestelmään hyväksymistä varten hakemus Energiamarkkinavirastolle. Hakemus olisi tehtävä ennen voimalaitoksen kaupalliseen käyttöön ottamista. Jos kyse on biokaasuvoimalaa koskevasta hakemuksesta, olisi se tehtävä myös ennen voimalaitoksen biokaasua tuottavan biokaasulaitoksen kaupalliseen käyttöön ottamista. Tällä tavoin voidaan parhaiten selvittää 6 §:ssä säädettyjen edellytysten toteutuminen ja kohdistaa tuki uusiin investointeihin. Kuuden kuukauden ajan lain voimaantulosta olisi kuitenkin mahdollista 47 §:n siirtymäsäännöksen nojalla toimittaa myös sellaista voimalaitosta koskeva hakemus, joka on jo otettu kaupalliseen käyttöön.

Koska hakemus olisi tehtävä ennen voimalaitoksen kaupalliseen käyttöön ottamista, on koetoiminta kuitenkin mahdollinen ennen hakemuksen tekemistä. Oikeus syöttötariffiin olisi 10 §:n nojalla seuraavasta tariffijaksosta, joka alkaa voimalaitoksen syöttötariffijärjestelmään hyväksymistä koskevan päätöksen tultua lainvoimaiseksi. Sähkön tuottajan kannalta on siksi tarkoituksenmukaisempaa ajoittaa hakemus ajankohtaan, joka mukaan

oikeus syöttötariffiin alkaa vasta, kun voimalaitos on kaupallisessa käytössä. Hakemuksen jättäminen liian aikaisessa vaiheessa saattaa johtaa siihen, että oikeus syöttötariffiin alkaa jo koetoimintavaiheessa, jolloin sähkön tuotantomäärä on kuitenkin vähäisempi.

Pykälän 2 momentin nojalla hakemuksessa olisi esitettävä viranomaisharkinnan kannalta tarpeelliset selvitykset sähkön tuottajasta, voimalaitoshankkeesta ja voimalaitoksesta. Keskeisiä olisivat 6 §:ssä säädettyjen edellytysten arviointiin liittyvät seikat. Hakemuksessa tulisi esittää tiedot, joiden nojalla sähkön tuottajan taloudelliset edellytykset (muun muassa vakavaraisuus) olisivat selvittävissä (esimerkiksi tuloslaskelma ja tase). Hakemuksessa olisi esitettävä voimalaitoshankkeen investointia koskeva kannattavuuslaskelma, hankkeen kustannusarvio ja rahoitussuunnitelma sekä selvitys syöttötariffin vaikutuksista hankkeen toteuttamiseen ja kannattavuuteen. Hakemuksessa olisi myös esitettävä selvitys, jonka nojalla 6 §:n 1 momentin 4 kohdassa säädettyä edellytystä on mahdollista arvioida voimalaitoksen osalta ja, jos kyse on biokaasuvoimalasta, myös sille biokaasua tuottavan biokaasulaitoksen osalta.

Hakemuksessa olisi ilmoitettava, milloin voimalaitos on tarkoitus ottaa kaupalliseen käyttöön. Jos kyse on biokaasuvoimalaa koskevasta hakemuksesta, olisi sähkön tuottajan myös ilmoitettava, milloin voimalaan biokaasua tuottava biokaasulaitos on tarkoitus ottaa kaupalliseen käyttöön. Ilmoitus tarkentaisi ennakoilmoituksessa esitettyä arviota käyttöönoton ajankohdasta. Käyttöönotto-ajankohtaa koskeva tieto on tarpeen, jotta syöttötariffijärjestelmän vaatima rahoitustarve on ennakoitavissa.

Hakemukseen olisi liitettävä sähkön tuottajan laatima suunnitelma syöttötariffiin oikeutetun sähkön määrän määrittämisestä. Suunnitelma on tarpeen kaikissa voimalaitoksissa. Suunnitelmassa tulisi muun muassa selvittää, miten tiedot syöttötariffin kannalta oikeat ja riittävät tiedot toimitetaan todentajalle sekä miten todentajan on tarkoitus varmentaa nämä tiedot. Tarkempi suunnitelma on erityisesti tarpeen, kun kyse on biokaasuvoimalas-

ta, jossa tuotetulle sähkölle maksetaan lämpöpremiolla korotettua syöttötariffia tai jossa biokaasun lisäksi käytetään muuta polttoainetta.

Hakemukseen olisi myös liitettävä 4 luvussa tarkoitetun todentajan varmentama selvitys 6 §:ssä säädettyistä teknisistä edellytyksistä. Näillä tarkoitettaisiin 6 §:n 1 momentin 1—3 kohdassa säädettyjä edellytyksiä. Jos kyse on biokaasuvoimalasta, tulisi hakemukseen myös liittää todentajan varmentama selvitys siitä, että voimalaitokseen biokaasua tuottava biokaasulaitos täyttää 6 §:n 1 momentin 1 kohdassa säädetty edellytykset. Jos hakemus koskee 6 §:n 3 momentissa tarkoitettua biokaasuvoimalaa, tulisi hakemuksen liitteenä olla todentajan varmentama selvitys 6 §:n 3 momentin 1 ja 2 kohdassa säädettyistä edellytyksistä.

Hakemukseen olisi lisäksi liitettävä todentajan varmentama selvitys voimalaitoksen vuosituotantoa koskevasta tarkennetusta arviosta. Arvio olisi täsmällisempi kuin ennakoilmoituksessa esitetty arvio, ja se on tarpeen, jotta syöttötariffijärjestelmän vaatima rahoitustarve on ennakoitavissa.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin asetustenantovaltuudesta. Tarkempia säännöksiä olisi etenkin tarkoitus antaa hakemuksessa ja sen liitteessä esitettävistä tiedoista sekä hakemusmenettelystä.

9 §. Hyväksymispäätös. Energiamarkkinavirasto päättäisi 1 momentin nojalla sähkön tuottajan voimalaitoksen hyväksymisestä syöttötariffijärjestelmään. Hyväksyminen edellyttäisi, että 6—8 §:ssä ja muualla tässä laissa säädetty edellytykset täyttyvät eikä hyväksymiselle ole tässä laissa säädettyä estettä. Sähkön tuottaja olisi hakemuksessaan velvollinen osoittamaan nämä seikat. Hyväksymisen kannalta keskeisiä olisivat etenkin 6 §:ssä säädetty hyväksymisen edellytykset, 7 §:n mukaisesti tehty ennakoilmoitus ja 8 §:n mukaisesti tehty hakemus. Energiamarkkinaviraston olisi esimerkiksi hylättävä hakemus, jos sähkön tuotannolle ei voida katsoa olevan toiminnallisia ja taloudellisia edellytyksiä. Asian käsittelystä säädetään tarkemmin hallintolain (434/2003) 4 luvussa sekä asian selvittämisestä ja asianosaisen kuulemisesta hallintolain 6 luvussa. Jos välttämätön oikeudel-

linen edellytys hakemuksen hyväksymiselle puuttuu (esimerkiksi 6 §:n 1 momentin 2 kohdassa edellytetty sähköteho tai 3 kohdassa edellytetty sijainti) tai hakemus on tehty 8 §:n 1 momentissa säädetyn määrärajan jälkeen, voidaan hakemus sähkön tuottajaa kuulematta jättää tutkimatta tai hylätä heti perusteettomana hallintolain 34 § nojalla.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin hyväksymispäätöksen sisällöstä. Hyväksymispäätöksessä tulisi olla sähkön tuottajan yksilöinti- ja yhteystiedot sekä muut tarvittavat tiedot (esimerkiksi sähkön tuottajan tilinumero). Hyväksymispäätöksessä olisi 1 kohdan mukaan määrättävä, mitä voimalaitosta päätös koskee ja mikä on syöttötariffijärjestelmään hyväksytyn voimalaitoksen generaattorin tai generaattorien yhteenlaskettu nimellisteho. Syöttötariffiin oikeutettua tuotantoa olisi päätöksessä yksilöidyn generaattorin tai generaattorien tuottama sähkön määrä. Hyväksymispäätöksessä olisi 1 kohdan mukaan myös määrättävä, onko kyse biokaasuvoimalasta, jonka sähkön tuotannolle maksetaan lämpöpremiolla korotettua syöttötariffia. Hyväksymispäätöksessä olisi 2 kohdan mukaan määrättävä sovellettavasta tavoitehinnasta. Tavoitehinnasta ja tuulivoimaloiden ensi vaiheen korkeammasta tavoitehinnasta säädettäisiin tarkemmin 16 §:ssä.

Hyväksymispäätöksessä olisi 2 momentin 3 nojalla määrättävä syöttötariffin maksamisen perusteena olevan sähkön tuotannon kokonaismäärästä hyväksymispäätöksen voimassaoloaikana. Hyväksyminen syöttötariffijärjestelmään oikeuttaisi syöttötariffiin 10 §:n 2 momentin nojalla lähtökohtaisesti kahden toista vuoden aikana. Syöttötariffia maksettaisiin 18 §:n 3 momentin nojalla yhteensä enintään tälle kokonaistuotantomäärälle, vaikka voimalaitos hyväksymispäätöksen voimassaoloaikana tuottaisikin enemmän sähköä. Vastaavasti kokonaistuotantomäärä rajoittaisi 19 §:n 3 momentin nojalla maksettavien lämpöpremioiden yhteissummaa hyväksymispäätöksen voimassaoloaikana. Määräys perustuisi sähkön tuottajan hakemukseen liitteenä olevaan varmennettuun selvitykseen arvioidusta vuosituotannosta. Perustellusta syystä Energiamarkkinavirasto voisi poiketa esitetystä arviosta. Määräys on tar-

peen, jotta sähkön tuottajalle voidaan valtion talousarvioon ja sen kehyksiin varata tarvittava summa syöttötariffin ja lämpöpreemion maksamista varten. Määräyksen muuttamisesta säädettäisiin 12 §:ssä.

Hyväksymispäätöksessä olisi 2 momentin 4 kohdan nojalla määrättävä syöttötariffiin oikeutetun sähkön määrän määrittämistä koskevasta suunnitelmasta. Tarvittaessa Energiamarkkinaviraston tulisi antaa määräyksiä hakemuksen liitteenä toimitetun suunnitelman tarkentamiseksi ja täydentämiseksi. Hyväksymispäätöksessä olisi lisäksi 5 kohdan nojalla mahdollista antaa määräyksiä muista yleisen tai yksityisen edun kannalta välttämättömistä ja päätöksen edellytysten toteuttamiseen liittyvistä seikoista, esimerkiksi tietojen antamisesta Energiamarkkinavirastolle valvontaa varten.

Hyväksymispäätöksen muodosta, sisällöstä ja perustelemisesta sekä siihen liitettävästä valitusosoituksesta säädetään tarkemmin hallintolain 7 luvussa. Päätöksen tiedoksiannosta säädetään tarkemmin hallintolain 9 ja 10 luvussa.

10 §. Oikeus syöttötariffiin. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin ajankohdasta, josta alkaen sähkön tuottaja olisi oikeutettu syöttötariffiin hyväksymispäätöksessä tarkoitetussa voimalaitoksessa tuotetun sähkön määrän perusteella. Syöttötariffin maksaminen perustuisi kolmen kuukauden jakson (*tariffijakso*) aikana tuotettuun sähkseen. Tariffijaksot olisivat kaikille sähkön tuottajille samat. Sähkön tuottaja olisi oikeutettu syöttötariffiin seuraavasta tariffijaksosta, joka alkaa voimalaitoksen syöttötariffijärjestelmään hyväksymistä koskevan päätöksen tultua lainvoimaiseksi.

Pykälän 2 momentin nojalla syöttötariffia maksettaisiin pääsääntöisesti kahdentoista vuoden ajan eli neljäkymmenen kahdeksan tariffijakson ajan. Jos hyväksymispäätös kuitenkin raukeaisi tätä ennen 11 §:n nojalla tai se peruttaisiin 13 §:n nojalla, ei sähkön tuottajalla enää olisi oikeutta syöttötariffiin. Lisäksi maksettavan syöttötariffin kokonaismäärää rajoittavat 18 §:n 3 momentin ja 19 §:n 3 momentin säännökset.

Pykälä 3 momentissa olisi asetuksenantovaltuus. Tarkempia säännöksiä olisi tarkoitus

antaa etenkin kalenterivuoden jakaantumisen tariffijaksoihin (tammikuu—maaliskuu, huhtikuu—kesäkuu, heinäkuu—syyskuu ja lokakuu—joulukuu).

11 §. Hyväksymispäätöksen raukeaminen. Pykälän 1 momentin nojalla hyväksymispäätös raukeaisi, kun sähkön tuottajalle on hyväksymispäätöksen mukaisesti maksettu syöttötariffia kahdentoista vuoden ajan. Hyväksymispäätös raukeaminen voisi myös tulla vireille, kun 2 tai 3 momentissa säädetyt edellytykset täyttyvät.

Pykälän 2 ja 3 momentissa säädettäisiin Energiamarkkinaviraston toimivallasta päättää hyväksymispäätöksen raukeamisesta. Lähtökohtaisesti Energiamarkkinaviraston tulisi päättää, että hyväksymispäätös raukeaa 2 momentissa mainituissa tilanteissa, jollei ole erityistä syytä jättää päätöstä voimaan.

Energiamarkkinaviraston tulisi 2 momentin 1 kohdan nojalla harkita raukeamispäätöstä, jos voimalaitoksen toiminta on ollut keskeytyneenä sähkön tuottajasta riippuvasta syystä yhtäjaksoisesti vähintään vuoden, ja 2 kohdan nojalla, jos voimalaitoksen toiminta tai sen toiminnan alkamisen kannalta olennaisia toimenpiteitä ei ole tehty viiden vuoden kuluessa hyväksymispäätöksen lainvoimaiseksi tulosta.

Energiamarkkinaviraston tulisi 2 momentin 3 kohdan nojalla lisäksi harkita raukeamispäätöstä, jos sähkön tuottaja taloudellisissa edellytyksissä on tapahtunut sellainen muutos, että sähkön tuottaja on joutunut ulosotto-toimenpiteen kohteeksi, selvitystilaan, konkurssiin taikka yrityksen saneerausesta annetussa laissa (47/1993) tarkoitetun saneerausmenettelyn tai yksityishenkilön velkajärjestelyistä annetussa laissa (57/1993) tarkoitetun velkajärjestelyn kohteeksi. Säännös on johdonmukainen 6 §:n kanssa, jonka nojalla sähkön tuotannolle tulee olla taloudelliset ja toiminnalliset edellytykset. Syöttötariffijärjestelmä edellyttää sähkön tuottajalta pitkäaikaisia sitoutumista, jotta uusiutuvien energialähteiden osuus sähkön tuotannossa kasvaa lain tavoitesäännöksen mukaisesti. Velkajärjestely, velkasaneeraus, selvitystila tai konkurssi heikentää yleensä olennaisesti mahdollisuuksia harjoittajaa sähkön tuotantoa. Energiamarkkinavirasto voisi kuitenkin jättää hy-

väksymispäätöksen voimaan, jos 3 kohdassa tarkoitetun sähkön tuottajan tilalle on tullut toinen sähkön tuottaja, jolla on tarvittavat edellytykset toimintaan.

Pykälän 3 momentin nojalla Energiamarkkinaviraston olisi aina päätettävä, että hyväksymispäätös raukeaa, jos sähkön tuottaja tekee asiaa koskevan hakemuksen, esimerkiksi sen vuoksi, että voimalaitoksen toiminta on päättynyt.

Kun hyväksymispäätös on rauennut, ei voimalaitosta ole enää mahdollista hyväksyä uudestaan syöttötariffijärjestelmään. Syöttötariffijärjestelmään voidaan hyväksyä vain uusi voimalaitos, jota koskeva hakemus on tehty ennen sen kaupalliseen käyttöön ottamista.

12 §. Hyväksymispäätöksen muuttaminen. Pykälässä säädettäisiin Energiamarkkinaviraston toimivallasta päättää hyväksymispäätöksen muuttamisesta. Kyse olisi hyväksymispäätöksessä annetun määräyksen muuttamisesta.

Energiamarkkinavirasto voisi 1 momentin nojalla muuttaa hyväksymispäätöstä, jos päätöksessä annetun määräyksen perusteessa tapahtuu pysyväksi katsottava muutos. Sähkön tuottaja voi vaihtaa voimalaitoksen generaattorin, mutta sen tulee olla uusi ja nimellistehoaltaan vähintään 500 kilovolttiampeeria, kun kyse on tuulivoimalasta, ja 200 kilovolttiampeeria, kun kyse on biokaasuvoimalasta. Toimenpiteen seurauksena voimalaitoksen generaattorien yhteenlaskettu nimellisteho saattaa kasvaa. Koska syöttötariffin maksaminen perustuu hyväksymispäätöksessä määrättyyn nimellistehoon, olisi sähkön tuottajan kannalta tarpeen muuttaa päätöstä, jotta syöttötariffi määräytyisi suurempaan nimellistehoon perustuvaan sähkön tuotantoon. Energiamarkkinaviraston tulisi muuttaa hyväksymispäätöstä, kun lämpöpremiolla korotettuun syöttötariffiin oikeutetun sähkön tuottajan biokaasuvoimalassa on tapahtunut pysyvä muutos, jonka seurauksena 6 §:n 3 momentissa säädetyt edellytykset eivät enää täyty. Vastaavasti Energiamarkkinaviraston voisi muuttaa hyväksymispäätöstä, jonka mukaan sähkön tuottaja ei ole oikeutettu lämpöpremiolla korotettuun syöttötariffiin, jos biokaasuvoimalan tuotantotavassa ja kokonaisuhyö-

tysuhteessa tapahtuu sellainen muutos, että voimalaitos täyttää 6 §:n 3 momentissa säädetyt edellytykset. Jos sähkön tuottaja pystyy osoittamaan (esimerkiksi toteutuneiden vuosituotantojen perusteella), että hyväksymispäätöksen mukainen sähkön tuotannon kokonaismäärä on liian pieni ja voimalaitos todennäköisesti hyväksymispäätöksen voimassaoloaikana tuottaa enemmän sähköä, voi Energiamarkkinaviraston muuttaa hyväksymispäätöksessä 9 §:n 2 momentin 3 kohdan nojalla annettua määräystä.

Tieto pykälän 1 momentissa tarkoitetusta muutoksesta tulisi Energiamarkkinavirastolle, kun sähkön tuottaja tekee ilmoituksen 15 §:n 1 momentin 1 kohdan nojalla. Hyväksymispäätöksen muuttaminen siten, että sähkön tuottaja saisi oikeuden lämpöpremiolla korotettuun syöttötariffiin, syöttötariffiin oikeutettu tuotanto laskettaisiin nimellisteholtaan tehokkaamman generaattorin tuotantomäärän perusteella tai hyväksymispäätöksen voimassaoloaikana maksettavan syöttötariffin enimmäissummaa rajoittavaa sähkön tuotannon kokonaismäärää korotettaisiin, edellyttäisi kuitenkin asian vireille tuloa sähkön tuottajan aloitteesta. Muutoin hyväksymispäätöksen muuttamisen panisi vireille Energiamarkkinavirasto.

Pykälän 1 momentin nojalla Energiamarkkinavirasto voisi muuttaa 9 §:n 2 momentin 4 kohdan nojalla hyväksymispäätöksessä annettua suunnitelmaa koskevaa määräystä. Energiamarkkinavirasto ei kuitenkaan käsitelisi asiaa omasta aloitteestaan, vaan se edellyttäisi sähkön tuottajan hakemusta asiassa. Määräyksen muuttaminen ei edellyttäisi, toisin kuin muut momentissa mainitut seikat, pysyväksi katsottavaa muutosta. Energiamarkkinaviraston tulisi harkita muutoksen tarpeellisuutta sähkön tuottajan esittämien perusteluiden nojalla.

Pykälän 2 momentissa olisi viittaussäännös, jonka nojalla 1 momentissa tarkoitettuun hakemukseen ja 1 momentin nojalla tehtävään päätökseen sovellettaisiin vastaavasti, mitä 8 ja 9 §:ssä säädetään. Jos sähkön tuottaja esimerkiksi hakee oikeutta lämpöpremiolla korotettuun syöttötariffiin, on hakemuksen liitteenä oltava selvitys 6 §:n 3 momentissa säädetyistä edellytyksistä ja niihin

liittyvä todentajan varmennettu selvitys. Hakiessaan hyväksymispäätöksen muuttamista nimellisteholtaan tehokkaampaa generaattoria varten, sähkön tuottajan olisi esitettävä selvitys generaattorin yhteenlasketusta nimellistehosta ja siitä, että generaattori on uusi eikä sisällä käytettyjä osia, sekä näihin liittyvä todentajan varmennettu selvitys. Hakiessaan hyväksymispäätöksen määrätyn sähkön tuotannon kokonaismäärän korottamista, sähkön tuottajan olisi esitettävä varmennettu selvitys siitä, että sähkön tuotannon määrä todennäköisesti päätöksen voimassaoloaikana on korkeampi. Jos sähkön tuottaja tekee suunnitelman muuttamista koskevan hakemuksen, tulisi hakemuksen liitteenä olla korjattu suunnitelma.

13 §. Hyväksymispäätöksen peruuttaminen. Pykälän säädettäisiin Energiamarkkinaviraston toimivallasta päättää hyväksymispäätöksen peruuttamisesta. Peruuttaminen edellyttäisi sähkön tuottajan tahallista tai tuottamuksellista menettelyä.

Pykälän 1 momentin 1 kohdan nojalla Energiamarkkinaviraston olisi harkittava hyväksymispäätöksen peruuttamista, jos hakemuksessa tai sen liitteessä on annettu virheellisiä tai puutteellisia tietoja, jotka ovat olennaisesti vaikuttaneet päätöksen myöntämisen edellytyksiin tai muutoin siihen liittyvään harkintaan. Kyseeseen tulisivat lähinnä 6 ja 8 §:ssä säädettyjä edellytyksiä koskevat virheelliset tai puutteelliset tiedot.

Pykälän 1 momentin 2 kohdan nojalla Energiamarkkinaviraston olisi harkittava hyväksymispäätöksen peruuttamista, jos voimalaitos ei enää täytä 6 §:n 1 momentissa säädettyjä edellytyksiä tai biokaasuvoimalaan biokaasua tuottava biokaasulaitos ei enää täytä 6 §:n 2 momentissa säädettyjä edellytyksiä. Kyseessä voisi olla esimerkiksi tilanne, jossa voimalaitoksen osia vaihdetaan käytettyihin osiin tai generaattori vaihdetaan nimellisteholtaan heikompaan kuin 6 §:n 1 momentin 2 kohdan nojalla edellytetään sen jälkeen, kun hyväksymispäätös on tehty. Säännöstä ei kuitenkaan sovellettaisi, kun kyse on voimalaitoksen huolto- ja kunnostustöiden yhteydessä tapahtuvasta osien uusimisesta ja osat ovat uusia tai vähintään samantasoisia kuin poistettavat osat. Säännös voisi

myös tulla sovellettavaksi, jos sähkön tuottaja ottaa voimalaitosta varten vastaan valtiontukea sen jälkeen kun hyväksymispäätös on tehty.

Pykälän 1 momentin 3 kohdan nojalla Energiamarkkinavirasto voisi myös harkita hyväksymispäätöksen peruuttamista, jos sähkön tuottaja on olennaisella tavalla laiminlyönyt tai rikkonut tässä laissa säädettyä velvollisuutta tai rajoitusta taikka hyväksymispäätöksessä annettua määräystä. Keskeisiä velvollisuuksia olisivat 15 §:ssä säädetty sähkön tuottajan yleiset velvollisuudet, 28 §:ssä säädetty tiedonantovelvollisuus, 30 §:ssä säädetty viranomaistarkastuksiin liittyvä velvollisuus ja 35 §:ssä säädetty syöttötariffin palauttamista koskeva velvollisuus sekä hyväksymispäätöksessä 9 §:n 2 momentin 4 kohdan nojalla annetun suunnitelmaa koskevan määräyksen noudattaminen.

Energiamarkkinavirasto ei kuitenkaan 2 momentin nojalla voisi suoraan peruuttaa 1 momentin 2 tai 3 kohdan tilanteissa hyväksymispäätöstä, jos ilmenneet puutteet, rikkomukset tai laiminlyönnit voidaan korjata tai ne ovat vähäisiä. Ennen päätöksen peruuttamista Energiamarkkinaviraston olisi asetettava asianomaiselle sähkön tuottajalle määräaika korjata puute, rikkomus tai laiminlyönti.

Pykälässä on otettu huomioon sähkön tuottajan oikeusturva. Sääntelyn oikeasuhtaisuuden varmistamiseksi hyväksymispäätöksen peruuttamismahdollisuudet on sidottu vakaviin ja olennaisiin rikkomuksiin ja laiminlyönnteihin sekä siihen, että sähkön tuottajalle mahdollisesti annetut huomautukset tai varoitukset eivät ole johtaneet puutteiden, rikkomusten tai laiminlyöntien korjaamiseen.

Kun hyväksymispäätös on peruutettu, ei voimalaitosta ole enää mahdollista hyväksyä uudestaan syöttötariffijärjestelmään. Syöttötariffijärjestelmään voidaan hyväksyä vain uusi voimalaitos, jota koskeva hakemus on tehty ennen sen kaupalliseen käyttöön ottamista.

14 §. Hyväksymispäätöksen siirto. Hyväksymispäätös on varallisuus oikeudellinen etuus, jonka on tarpeen olla siirrettävissä. Hyväksymispäätöksen nojalla syöttötariffia maksetaan kahdentoista vuoden ajan, ja tänä aikana on hyvin mahdollista, että voimalai-

toksen hallinta siirtyy sähkön tuottajalta toiselle.

Pykälän 1 momentin nojalla Energiamarkkinaviraston olisi siirrettävä hyväksymispäätös, jos päätöksessä mainitun voimalaitoksen hallinta siirtyy toiselle sähkön tuottajalle. Siirron saajan tulee täyttää 6 §:ssä säädetty edellytykset, jotka koskevat sähkön tuotannon asetettuja taloudellisia ja toiminnallisia edellytyksiä. Siirtoa varten sähkön tuottajan olisi kirjallisesti ilmoitettava Energiamarkkinavirastolle voimalaitoksen siirrosta sekä toimitettava tarpeelliset tiedot siirron saajasta (etenkin toiminnallisia ja taloudellisia edellytyksiä koskevat tiedot sekä yksilöinti- ja yhteystiedot) ja tämän suostumus.

Ennen siirtopäätöksen tekemistä Energiamarkkinavirasto olisi tarkistettava saamansa aineisto ja arvioitava, täyttääkö siirron saaja säädetty edellytykset. Jos Energiamarkkinavirastolle toimitettu asiakirja on puutteellinen, sovelletaan hallintolain 22 §:ssä säädettyä menettelyä asiakirjan täydentämisestä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin oikeuksien ja velvollisuuksien siirtymisen ajankohdasta. Siirron saaja vastaisi hallinnassaan olevan voimalaitoksen osalta sähkön tuottajalle tässä laissa säädettyistä velvollisuuksista ja olisi oikeutettu syöttötariffiin saatuaan tiedon siirtopäätöksestä.

Pykälän 3 momentin nojalla Energiamarkkinaviraston olisi siirtopäätöksen tehdessään samalla tarkistettava hyväksymispäätöstä 9 §:n 2 momentissa mainittujen seikkojen osalta, etenkin 9 §:n 2 momentin 4 kohdan nojalla annettu suunnitelmaa koskevaa määräystä voi olla tarpeen tarkistaa.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin asetuksenantovaltuudesta. Tarkempia säännöksiä olisi erityisesti tarkoitus Energiamarkkinavirastolle siirtoa varten ilmoitettavista tiedoista.

15 §. Sähkön tuottajan yleiset velvollisuudet. Pykälässä säädettäisiin syöttötariffijärjestelmän toiminnan kannalta keskeisistä sähkön tuottajan ilmoitusvelvollisuuksista.

Pykälän 1 momentin 1 kohdan nojalla sähkön tuottajan olisi viipymättä ilmoitettava Energiamarkkinavirastolle pysyvistä muutoksista, jotka koskevat 6 §:ssä säädettyä edellytystä tai päätöksessä annetun määräyk-

sen perustetta. Ilmoitusvelvollisuus koskisi lähinnä sellaisia tietoja, joilla on merkitystä sovellettaessa hyväksymispäätöksen raukeamisen edellytyksiä 11 §:n 2 momentin 3 kohdan nojalla, muuttamisen edellytyksiä 12 §:n 1 momentin nojalla tai peruuttamisen edellytyksiä 13 §:n 1 momentin 2 kohdan nojalla. Jos voimalaitoksessa tehdään sellaisia muutoksia, että esimerkiksi 6 §:n 1 momentin 2 kohdassa taikka 2 tai 3 momentissa säädetty edellytykset eivät enää täyty, on sähkön tuottaja viipymättä ilmoitettava asiasta Energiamarkkinavirastolle, jonka on tarvittaessa saatettava vireille hyväksymispäätöksen muuttaminen 12 §:n 1 momentin nojalla tai päätöksen peruuttaminen 13 §:n 1 momentin nojalla.

Pykälän 1 momentin 2 kohdan nojalla sähkön tuottajan olisi viipymättä ilmoitettava Energiamarkkinavirastolle muutoksista syöttötariffijärjestelmään hyväksytyin voimalaitoksen hallintasuhteissa. Hyväksymispäätöksen siirto edellyttäisi lisäksi, että sähkön tuottajan saattaa asian vireille 14 §:n mukaisesti.

Pykälän 1 momentin 3 kohdan nojalla sähkön tuottajan olisi lisäksi viipymättä ilmoitettava Energiamarkkinavirastolle syöttötariffijärjestelmään hyväksytyin voimalaitoksen kaupalliseen käyttöön ottamisen viivästyisestä hakemuksessa esitetystä ajankohdasta tai voimalaitoksen yli kolme kuukautta kestävästä sähkön tuotantokatkoksesta. Tiedon saanti on tarpeen, jotta sen mahdollinen vaikutus syöttötariffin maksamiseen varattaviin määrärahoihin voidaan ottaa huomioon. Lisäksi tieto on tarpeen, jotta Energiamarkkinavirasto voi seurata, onko hyväksymispäätöksen raukeaminen saatettava vireille 11 §:n 2 momentin 1 tai 2 kohdan nojalla.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin asetuksenantovaltuudesta. Tarkempia säännöksiä olisi lähinnä tarkoitus antaa Energiamarkkinavirastolle ilmoitettavista tiedoista ja ilmoitusmenettelystä.

3 luku. Syöttötariffin maksaminen

16 §. Tavoitehinta. Syöttötariffijärjestelmään kuuluvan sähkön tuotannon tavoitehintaa säädettäisiin täsmällisesti pykälässä. Ta-

voitehinnassa on otettu huomioon tuulivoimalassa ja biokaasuvoimalassa tuotettuun sähköön liittyvät ylimääräiset investointi-, käyttö- ja ylläpitokustannukset verrattuna muuhun sähkön tuotantoon. Tavoitehinnassa on otettu huomioon myös pääoman tavantomainen tuotto. Tavoitehinnan asettamisessa lähtökohtana on ollut kannattavimmat tuulivoimalaan soveltuvat alueet, joista suurin osa sijaitsee rannikolla. Vastaavaa tavoitehintaa sovellettaisiin biokaasuvoimaloihin, koska eri uusiutuvien energialähteiden tukitasojen eroavuutta ei voida pitää perusteltuna. Tavoitehintaa ei merkittävästi poikkeaisi muiden EU-maiden syöttötariffijärjestelmissä sovelletusta tasosta.

Pykälässä ehdotettu tavoitehintaa takaisi, että sähkön tuottajan saamat tulot pysyisivät varsin vakaina riippumatta sähkön markkinahinnan vaihtelusta. Pykälän 1 momentin nojalla tavoitehintaa olisi 83,50 euroa megawattitunnilta. Tavoitehintaa pysyisi samansuuruisena koko sen ajan, jolloin voimalaitos kuuluu syöttötariffijärjestelmään.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin enintään kolmen vuoden ajan maksettavasta korkeammasta tavoitehinnasta. Tavoitteena on saada tuulivoimahankkeita nopeasti vireille lain tultua voimaan. Tämän vuoksi tuulivoimalla tuotetun sähkön tavoitehintaa olisi 31 joulukuuta 2015 saakka 105,30 euroa megawattitunnilta. Korotetun tavoitehinnan perusteena on alkuvaiheen tuulivoimahankkeiden 100 euroa kilowattitunnilta arvioitu korkeampi investointikustannus. Korotettua tavoitehintaa saisi sähkön tuottaja, jonka tuulivoimala on hyväksytty syöttötariffijärjestelmään siten, että oikeus syöttötariffiin 10 §:n nojalla oli voimassa ennen sanottua päivää. Täysimääräisesti enintään kolmen vuoden ajan maksettavaa korotettua tavoitehintaa saisi sähkö tuottaja, jonka tuulivoimalaa koskeva hyväksymispäätös on lainvoimainen ennen 1 päivää tammikuuta 2013. Jos tuulivoimala hyväksytään syöttötariffijärjestelmään aikaisemmin, tavoitehintaa laskisi 1 momentin mukaiseksi, kun korkeampaa tavoitehintaa on maksettu kahdeltatoista tariffijaksolta eli kolmen vuoden ajan. Korotettu tavoitehintaa osaltaan kompensoisi lähivuosina rakennettavien tuulivoimaloiden korke-

ampia kustannuksia verrattuna myöhemmin toteutettaviin hankkeisiin. Tuulivoimaloihin liittyvät teknologiset innovaatiot ja tuulivoimaloiden markkinoiden kehittyminen alentavat jatkossa investointikustannuksia.

[Jatkovalmistelussa selvitetään vielä vaihtoehtoa, jossa tavoitehinnan suuruudesta säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella.]

17 §. Tavoitehintaan oikeutettu sähkön tuotanto. Pykälän 1 momentin nojalla tavoitehintaan oikeutettua sähkön tuotantoa olisi hyväksymispäätöksessä mainitussa voimalaitoksen generaattorissa tuotettu sähkö vähennettynä voimalaitoksen omakäyttölaitteiden kuluttamalla sähköenergialla. Pykälän 1 momentissa omakäyttölaitteilla tarkoitettaisiin vastaavia laitteita ja koneita kuin valmisteverolaisissa ja sen nojalla annetussa kauppa- ja teollisuusministeriön päätöksessä voimalaitosten omakäyttölaitteista (309/2003). Muuntajahäviöt sisältyvät omakäyttö sähköön. Muuntajahäviöt olisi tarkoitus määrittää mittaamalla vastaavasti kuin valmisteverolain perusteella.

Pykälän 2 momentin nojalla tavoitehintaan oikeutettu sähkön tuotanto määräytyisi verkonhaltijan mittarilukeman perusteella, jonka verkkoon sähkön tuottaja on liittynyt. Tavoitehintaa ei kuitenkaan sovellettaisi niiden tuntien osalta, jolloin voimalaitoksen sijaintipaikalla sovellettavan sähkön markkinahinta on negatiivinen. Tuulivoiman muuttuvat kustannukset ovat käytännössä olemattomat, joten tuulivoimalassa kannattaa tuottaa sähköä aina, kun se on mahdollista. Jos tuulivoimaloita tai muuta tuettua sähkön tuotantoa rakennetaan Pohjoismaihin suuria määriä, voi sähkön markkinahinta ajoittain painua jollain markkinoiden osa-alueella negatiiviseksi. Tarkoituksena on ohjata kytkemään tuulivoimalat pois päältä, kun voimalaitoksen sijaintipaikalla sovellettava sähkön markkinahinta lähestyy nollaa. Johdonmukaisuussyistä samaa periaatetta sovellettaisiin biokaasuvoimaloihin.

Pykälän 3 momentissa otettaisiin huomioon, että biokaasuvoimalan raaka-aineena voi biokaasun lisäksi olla maakaasua tai muuta polttoainetta. Tavoitehintaan olisi oikeutettua vain biokaasuun perustuva sähkön tuotanto.

Pykälän 4 momentti sisältää asetuksenantovaltuuden. Tarkempia säännöksiä olisi tarkoitus erityisesti antaa omakäyttölaitteista.

18 §. Syöttötariffi. Pykälässä 1 momentissa säädettäisiin sähkön tuottajalle maksettavan syöttötariffin laskentakaavasta. Syöttötariffina maksettaisiin 16 §:ssä säädetyn tavoitehinnan ja voimalaitoksen sijaintipaikalla sovellettavan kolmen kuukauden sähkön markkinahinnan keskiarvon välinen erotus tavoitehintaan oikeutetulle sähkön tuotannolle.

Pohjoismaiset sähkömarkkinat koostuvat Suomesta, Ruotsista, Norjasta ja Tanskasta. Näiden maiden muodostamaa markkina-aluetta kutsutaan *Nord Pool* -alueeksi. Sähkön markkinahinnan muodostumiseen vaikuttaa kulloinenkin kysyntä- ja tarjontatilanne, sää, lämpötilat, sadanta-, tulovirtaama- ja vesivarastotilanne, voimantuotannossa käytettävien polttoaineiden hinnat, suurten voimantuotantoyksiköiden tila, sähkön tuonti- ja vienti Nord Pool -alueelle ja -alueelta, ympäröivät markkinat ja niiden hintatasot sekä päästöoikeuden hinta. Voimalaitoksen sijaintipaikalla sovellettavalla sähkön markkinahinnalla tarkoitettaisiin Nord Pool -alueen kyseistä aluehintaa, joka tällä hetkellä on sama kuin Suomen aluehinta. Syöttötariffin määrittämiseksi olisi ensin laskettava kyseisen markkinahinnan kolmen kuukauden keskiarvo. Pohjoismainen sähköpörssi (Nord Pool Spot AS) pitää yllä tietokantaa sähkön markkinahinnasta eri osissa Nord Pool -aluetta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin syöttötariffin enimmäissuuruudesta. Säännöstä sovellettaisiin vain, jos sähkön markkinahinnan keskiarvo kolmen kuukauden aikana on alle 30 euroa megawattitunnilta, minkä arvioidaan olevan hyvin poikkeuksellista. Tällöin syöttötariffin suuruutta ei laskettaisi 1 momentin mukaisesti, vaan syöttötariffina maksetaan 53,50 euroa megawattitunnilta tavoitehintaan oikeutetulle sähkön tuotannolle. Jos tuulivoimalaan sovellettaisiin 16 §:n 2 momentissa tarkoitettua tavoitehintaa 105,30 euroa megawattitunnilta, olisi syöttötariffin suuruus 75,30 euroa megawattitunnilta, kun sähkön markkinahinnan keskiarvo kolmen kuukauden aikana on alle 30 euroa megawattitunnilta.

Pykälän 1 ja 2 momentissa tarkoitettu syöttötariffi laskettaisiin tariffijaksoittain, joista säädetään tarkemmin 10 §:ssä. Tavoitehintaa oikeutettu sähkön tuotanto kerrottaisiin tavoitehinnan ja sovellettavan sähkön markkinahinnan kolmen kuukauden keskiarvon erotuksella kunkin tariffijakson päätyttyä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin sähkön tuottajalle hyväksymispäätöksen voimassaoloaikana maksettavan syöttötariffin enimmäismäärästä. Rajoitus liittyy Energiamarkkinaviraston 9 §:n 2 momentin 3 kohdan nojalla hyväksymispäätöksessä antamaan määräykseen. Jos voimalaitoksen yhteenlaskettu sähkön tuotanto on hyväksymispäätöksen voimassaoloaikana vähemmän kuin hyväksymispäätöksessä vahvistettu kokonaismäärä, ei 3 momenttia käytännössä sovellettaisi.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin asetuksenantovaltuudesta. Tarkempia säännöksiä olisi tarkoitus antaa etenkin sähkön markkinahinnan laskemisesta.

19 §. Lämpöpremio. Pykälässä säädettäisiin lämpöpremiolla korotetusta syöttötariffista, johon 6 §:n 3 momentissa tarkoitettut biokaasuvoimalat olisivat oikeutettuja. Lämpöpremio olisi 50 eurolla megawattitunnilta, ja sitä maksettaisiin biokaasuvoimalassa tapahtuvasta sähkön tuotannosta. Edellytyksenä lämpöpremiolle olisi kuitenkin, että lämpöä on tuotettu hyötykäyttöön ja biokaasuvoimalan kokonaishyötysuhde päättyneellä tariffijaksolla ja sitä edeltäneellä kolmella tariffijaksolla on keskimäärin ollut vähintään 6 §:n 3 momentin mukainen eli 12 kuukauden tarkastelujaksolla pääsääntöisesti vähintään 50 prosenttia. Jos biokaasuvoimalan generaattorien yhteenlaskettu nimellisteho on vähintään 1 megavoltiampeeria, tulisi hyötysuhteen tarkastelujaksolla olla kuitenkin vähintään 75 prosenttia. Jos kokonaishyötysuhde on keskimäärin ollut mainittua alempi kahdentoista kuukauden tarkastelujaksolla, ei lämpöpremiota maksettaisi päättyneeltä tariffijaksolta. Lämmön hyötykäyttöä ja kokonaishyötysuhdetta on tarkemmin selostettu 6 §:n 3 momentin perusteluissa.

Sähkön markkinahinnan muutos ei vaikuttaisi maksettavan lämpöpreemion suuruuteen, vaan se pysyisi vakiona ja olisi 50 euroa megawattitunnilta. Tämä olisi toisin kuin

syöttötariffin osalta säädetään 18 §:n 2 momentissa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin poikkeuksesta, jota sovellettaisiin, kun biokaasuvoimala on kuulunut vähemmän kuin neljän tariffijakson ajan syöttötariffijärjestelmään. Sähkön tuottajalle maksettaisiin lämpöpremiolla korotettua syöttötariffia, jos biokaasuvoimalan on hyväksymispäätöksessä 9 §:n nojalla todettu täyttävän 6 §:n 3 momentissa säädetyt edellytykset. Kokonaishyötysuhteen arviointi aloitettaisiin 20 §:n nojalla vasta, kun biokaasuvoimala on kuulunut syöttötariffijärjestelmään neljän tariffijakson ajan. Aikaisemmin ei käytännössä ole mahdollista tarkastella voimalaitoksen kokonaishyötysuhdetta 1 momentissa mainitulla tavalla.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin lämpöpremioiden enimmäismäärälle vastaava rajoitus kuin 18 §:n 3 momentissa säädetään syöttötariffin enimmäismäärälle hyväksymispäätöksen voimassaoloaikana.

Pykälän 4 momentti sisältää asetuksenantovaltuuden.

[Jatkovalmistelussa selvitetään vielä vaihtoehtoa, jossa lämpöpreemion suuruudesta säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella.]

20 §. Voimalaitoksen tuotantotietojen varmentaminen. Pykälän 1 momentin nojalla sähkön tuottajan tulisi laatia selvitys tavoitehintaan oikeutetusta sähkön tuotannosta. Selvitys olisi laadittava kullakin kolmen kuukauden pituiselta tariffijaksolta, ja sen laadinnassa olisi noudatettava hyväksymispäätöksessä vahvistettua suunnitelmaa. Selvitys tulee myös laatia luotettavasti, mikä edellyttää sähkön tuottajalta riittävää huolellisuutta. Jos kyse on lämpöpreemioon oikeutetusta sähkön tuotannosta biokaasuvoimalassa, sähkön tuottajan olisi lisäksi laadittava mainitun suunnitelman mukaisesti selvitys lämmön tuotannosta ja voimalaitoksen kokonaishyötysuhteesta. Koska kokonaishyötysuhdetta tarkasteltaessa riittää 19 §:n 1 momentin nojalla, että se on päättyneellä ja sitä edeltäneellä kolmella tariffijaksolla ollut keskimäärin 6 §:n 3 momentin mukainen, tulisi selvitys kokonaishyötysuhteesta laatia vasta, kun biokaasuvoimala on neljän tariffijakson ajan kuulunut syöttötariffijärjestelmään.

Jos sähkön tuottajalla on hallinnassaan useita voimalaitoksia, jotka on hyväksytty syöttötariffijärjestelmään, tulisi 1 momentin nojalla laaditun yksittäisen selvityksen kuitenkin kohdistua samaan hyväksymispäätökseen kuuluvien voimalaitosten sähkön tuotantoon.

Pykälän 2 momentin nojalla sähkön tuottajan tulisi hankkia 4 luvussa tarkoitetun todentajan varmennus selvityksessä esitetyistä tiedoista. Sähkön tuottajan tulisi ensimmäisen kerran laatia selvitys ja toimittaa se varmennettavaksi, kun 10 §:n 1 momentin mukainen ensimmäinen tariffijakso on päättynyt.

Tuulivoimalan osalta riittää pääsääntöisesti, että sähkön tuotantotiedot varmennetaan verkonhaltijan mittarilukeman perusteella ja tarkistetaan, että negatiivisen aluehinnan tuotantotunnit on poistettu kokonaislaskelmasta. Lämpöpreemion maksamista varten on biokaasuvoimalan osalta myös varmennettava, että lämpö on tuotettu hyötykäyttöön ja kokonaishyötysuhde on vähintään 50 prosenttia tai vähintään 75 prosenttia, kun voimalaitoksen generaattorien yhteenlaskettu nimellisteho on vähintään 1 megavolttiampeeria. Koska kokonaishyötysuhdetta arvioidaan 19 §:n 1 momentin nojalla neljän tariffijakson (= kahdentoista kuukauden) tarkastelujaksoissa ja sähkön tuottaja laatii asiasta selvityksen 1 momentin nojalla vasta, kun biokaasuvoimala on neljän tariffijakson ajan kuulunut syöttötariffijärjestelmään, olisi todentajan varmennettava biokaasuvoimalan kokonaishyötysuhde ensimmäisen kerran vasta, kun sähkön tuottajalla on sanotun ajan ollut oikeus syöttötariffiin voimalaitoksessa tuotetulle sähkölle. Lisäksi todentajan olisi varmennettava biokaasulaitoksen sähkön tuotantoon hyödyntämän biokaasun osuus, kun sähkön tuottaja käyttää voimalaitoksessa muutakin polttoainetta.

Pykälän 3 momentissa on asetuksenantovaltuus. Tarkempia säännöksiä olisi tarkoitus etenkin antaa selvityksessä esitettävistä tiedoista ja niiden esitystavasta sekä varmentamisen toteuttamisesta.

21 §. Maksettavan syöttötariffin määräytyminen. Syöttötariffin saaminen edellyttäisi 1 momentin nojalla, että sähkön tuottaja on toimittanut Energiamarkkinavirastolle toden-

tajan 20 §:n nojalla varmentaman selvityksen tavoitehintaan oikeutetusta sähkön tuotannosta kahden kuukauden kuluessa tariffijakson päättymisestä. Lisäksi sähkön tuottajan tulisi toimittaa Energiamarkkinavirastolle myös syöttötariffin maksamisen kannalta tarpeellisista muista seikoista oikeat ja riittävät tiedot, esimerkiksi lämpöpreemion maksamisen kannalta tarpeelliset tiedot sekä päivittää tarvittaessa yhteys- ja tilitiedot.

Pykälän 2 momentin perusteella Energiamarkkinavirasto tekisi varmennetun selvityksen perusteella maksatuspäätöksen, jossa yksilöitäisiin sähkön tuottajalle päättyneen tariffijakson perusteella maksettavan syöttötariffin kokonaismäärä, johon voi myös sisältyä lämpöpreemio.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin asetuk-senantovaltuudesta. Tarkempia säännöksiä olisi erityisesti tarkoitus antaa selvityksen toimittamiseen liittyvistä menettelyistä.

22 §. Syöttötariffin maksaminen sähkön tuottajalle. Energiamarkkinavirasto maksaisi sähkön tuottajalle syöttötariffijärjestelmään hyväksytyen voimalaitoksen sähkön tuotannosta syöttötariffin jälkikäteen kultakin tariffijaksolta. Maksaminen edellyttäisi, että sähkön tuottaja on toimittanut 20 §:n mukaisesti varmennetun selvityksen tavoitehintaan oikeutetusta sähkön tuotannosta 21 §:ssä säädettyssä määräajassa. Vastaavasti Energiamarkkinavirasto maksaisi sähkön tuottajalle syöttötariffin korotettuna lämpöpreemiolla jälkikäteen kultakin tariffijaksolta, jos sähkön tuottaja on lisäksi toimittanut 20 §:ssä säädetyllä tavalla selvityksen biokaasuvoimalan lämmön tuotannosta ja kokonaishyö-tysuhteesta 21 §:ssä säädettyssä määräajassa.

4 luku. **Todentajat**

23 §. Todentajaksi hyväksymisen edellytykset. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin todentajaa koskevista vaatimuksista. Todentajan tulisi olla sähkön tuottajaan nähden ulkopuolinen ja puolueeton. Sen tulisi olla myös objektiivisesti katsoen puolueeton siten, ettei luottamus todentajan toimintaan yleisesti vaarannu. Tästä syystä pykälässä säädettäisiin, että todentajan tulisi olla varmennusteh-

täviä koskevassa toiminnassaan riippumaton. Lisäksi todentajalla tulisi olla käytössään riittävästi ammattitaitoista henkilöstöä, jonka toiminnan riippumattomuus on varmistettu varmennustehtävien osalta. Ammattitaitoa koskevalla vaatimuksella varmistetaan, että todentaja on pätevä suorittamaan tehtäviään. Pätevyys varmistetaan myös vaatimalla, että todentajalla on toiminnan edellyttämät laitteet, välineet ja järjestelmät.

Pykälän 1 momentin mukaan todentajalla tulisi lisäksi olla toiminnan laatu ja laajuus huomioon ottaen riittävä vastuuvakuutus tai muu vastaava riittäväksi katsottava järjestely.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin asetuk-senantovaltuudesta.

24 §. Todentajaksi hyväksyminen. Pykälän 1 momentin mukaan Energiamarkkinavirasto päättäisi suomalaisen yhteisön tai säätiön taikka tällaisen osan hyväksymisestä todentajaksi hakemuksesta. Todentajaksi hyväksyt-täisiin, jos todentaja osoittaa täyttävänsä 23 §:ssä edellytykset. Edellytysten täyttyminen olisi osoitettava Mittatekniikan keskuksen akkreditointiyksikön (FINAS) tekemän akkreditoinnin tai pätevyydestä antaman lau-sunnon perusteella sen mukaan kuin vaatimustenmukaisuuden arviointipalvelujen pä-tevyuden toteamisesta annetussa laissa (920/2005) säädetään.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin hyväk-symispäätöksen sisällöstä. Hyväksymispää-töksessä määriteltäisiin todentajan pätevyys-alue, esimerkiksi rajaamalla se tarvittaessa tuulivoimaloihin tai biokaasulaitoksiin, sekä annettaisiin yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeelliset todentajan toimintaa koskevat määräykset. Määräyksillä varmis-tettaisiin, että todentajan tehtävät tulevat asianmukaisesti hoidetuksi. Päätöksessä voi-taisiin esimerkiksi vahvistaa, millaisia me-nettelyjä todentaja saa soveltaa. Todentajan on jatkuvasti täytettävä sille asetetut vaati-mukset, joten päätöksessä voitaisiin muun muassa vahvistaa ajankohta, jolloin todenta-jan pätevyys on arvioitava uudelleen ja miten tämä arviointi järjestetään. Hyväksyminen voitaisiin antaa määräajaksi. Lähtökohtana on kuitenkin, että hyväksymispäätös olisi voimassa toistaiseksi.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion hyväksymä todentaja vastaisi 1 momentissa tarkoitettua todentaja, jos todentaja on yhteisö tai säätiö ja täyttää 23 §:ssä säädetyt edellytykset. Lisäksi hyväksymisessä on tullut noudattaa vastaavasti, mitä 1 momentissa säädetään. Käytännössä tämä edellyttäisi kyseisen maan kansallisen akkreditointielimen toteamaa pätevyyttä.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin asetuk-senantovaltuudesta.

25 §. Todentajan tehtävät ja velvollisuudet. Pykälän 1 momentin mukaan todentajan tehtävänä olisi 8 §:ssä säädetyin mukaisesti varmentaa hakemuksen liitteeksi laadittu selvitys 6 §:ssä säädetyistä teknisistä edellytyksistä ja voimalaitoksen vuosituotantoa koskevasta tarkennetusta arviosta. Todentajan tehtävänä olisi myös varmentaa tavoitehintaan oikeutettua sähkön tuotantoa sekä biokaasuvoimalan lämmön tuotantoa ja kokonaishyötysuhdetta koskeva selvitys 20 §:n nojalla. Varmentamisen avulla varmistetaan, että syöttötariffijärjestelmään hyväksymistä koskevassa hakemuksessa esitetyt tiedot ja syöttötariffin maksatusta varten tarvittavat voimalaitoksen tuotantotiedot ovat luotettavia. Siirtymäkauden aikana todentajien tehtävä olisi lisäksi 47 §:n nojalla varmentaa hakemuksessa esitetyt selvitykset, jotka koskevat käyttöön otetun voimalaitoksen syöttötariffijärjestelmään hyväksymisen teknisiä edellytyksiä.

Pykälän 2 momentin mukaan todentajan tulisi seurata toimialansa säännösten ja standardien kehittymistä sekä toimia yhteistyössä toimialansa muiden todentajien kanssa siten kuin toimintatapojen yhdenmukaisuuden varmistamiseksi on tarpeen. Todentajilta vaadittava puolueettomuus ja luotettavuus edellyttävät myös, että todentajien toimintatavat ja varmentamiseen liittyvät tulokset ovat yhtenevät. Tämän takia todentajien tulisi toimia yhteistyössä keskenään.

Pykälän 3 momentin mukaan todentajan olisi ilmoitettava Energiamarkkinavirastolle kaikista sellaisista muutoksista, joilla voi olla vaikutusta 23 §:ssä mainittujen edellytysten täyttymiseen. Todentajan on oltava pätevä ja täytettävä vaatimukset koko toimintansa

ajan, ja Energiamarkkinaviraston tulisi voida varmistua tästä. Ilmoitusvelvollisuuden kannalta keskeisiä muutoksia ovat esimerkiksi organisatoriset muutokset, akkreditointipäätökseen liittyvät muutokset, muutokset alihankintaan liittyvässä toiminnassa, muutokset omistussuhteissa ja henkilöstössä silloin, kun ne voivat vaikuttaa riippumattomuuteen ja pätevyyteen, sekä oleelliset toimintatapamuutokset.

Pykälän 4 momentin nojalla todentajan olisi vuosittain toimitettava Energiamarkkinavirastolle selvitys varmentamiseen liittyvästä toiminnastaan ja sen tuloksista. Selvityksen tulisi sisältää muun muassa yleiskuvaus toiminnasta, tiedot tehdyistä varmentamisista ja niiden yhteydestä havaituista puutteista, tiedot todentajan toimintaan kohdistuneista reklamaatioista ja niiden takia toteutetuista korjaavista toimenpiteistä sekä selvitys alihankinnan käyttämisestä.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin asetuk-senantovaltuudesta.

26 §. Todentajaan sovellettava muu lainsäädäntö. Pykälän 1 momentin mukaan todentaja olisi julkisia hallintotehtäviä hoitaessaan noudatettava, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999; jäljempänä *julkisuuslaki*), sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa (13/2003), hallintolaissa ja kielilaissa (423/2003) säädetään. Todentaja tekee lainsäädäntöön perustuvia arviointoja, jotka sellaisenaan tai tosiasiallisesti vaikuttavat sen asiakkaan oikeuksiin, etuihin tai velvollisuuksiin. Tällöin todentajan on noudatettava momentissa mainittuja säädöksiä, joiden avulla turvataan säännöspäätöksistä oikeusturvan ja hyvän hallinnon toteutuminen todentajan toiminnassa.

Pykälän 2 momentin nojalla varmentamiseen liittyviä tehtäviä hoitavat todentajan työntekijät olisivat rikoslain 40 luvun nojalla rikosoikeudellisen virkavastuun piirissä, sillä näitä henkilöitä olisi pidettävä rikoslain 40 luvun 11 §:ssä tarkoitettuina julkista valtaa käyttävinä henkilöinä. Kyseessä on informatiivinen viittaus.

Pykälän 3 momentissa on informatiivinen viittaus vahingonkorvauslain soveltamisesta.

27 §. *Todentajaa koskevan hyväksymispäätöksen muuttaminen ja peruuttaminen.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin todentajaa koskevan hyväksymispäätöksen muuttamisesta. Muutokset voisivat koskea päätöksessä määriteltyä pätevyysaluetta tai annettua määräystä. Pätevyysalueen laajentaminen edellyttäisi, että todentajalla on toimintaan vaadittava pätevyys ja muut 23 §:ssä säädetty edellytykset täyttyvät, ja tämä on osoitettu FINASin suorittamalla akkreditoinnilla tai muulla 24 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin todentajaa koskevan hyväksymispäätöksen peruuttamiseen. Peruuttaminen edellyttäisi todentajalta tahallista tai tuottamuksellista menettelyä. Peruuttaminen voisi tulla kyseeseen esimerkiksi, jos todentaja hoitaa varmentamiseen liittyviä tehtäviä olennaisesti virheellisesti tai puutteellisella tavalla.

Pykälän 3 momentin nojalla Energiamarkkinaviraston olisi pääsääntöisesti asetettava todentajalle määräaika asian korjaamiseksi, jos todentaja ei enää täytä 23 §:ssä mainittuja edellytyksiä tai ei noudata 24 §:ssä tarkoitettua päätöksessä annettuja määräyksiä taikka on muuten olennaisella tavalla laiminlyönyt tai rikkonut velvollisuuksiaan. Hyväksyminen olisi peruutettavissa vasta, jos todentaja ei ole korjannut mainittuja puutteita, rikkomuksia tai laiminlyöntejä asetetussa määräajassa. Hallinnon suhteellisuusperiaatteen mukaisesti todentajalle on annettava ensin mahdollisuus korjaaviin toimenpiteisiin. Asettavan määräajan pituus on viranomaisen harkinnassa, mutta määräajan tulee olla sen pituinen, että puute, rikkomus tai laiminlyönti on käytännössä mahdollista korjata kyseisessä ajassa.

5 luku. Valvonta

28 §. *Viranomaisen tiedonsaantioikeus.* Tehokas valvonta edellyttää laissa turvattua oikeutta saada valvontaa varten tarpeellisia tietoja. Pykälän 1 momentin mukaan Energiamarkkinavirastolla olisi oikeus saada lain säännösten noudattamisen valvontaa varten tarpeelliset tiedot niiltä, joita lain velvoitteet koskevat. Lähinnä Energiamarkkinavirastolla

on tarve saada tietoa sähkön tuottajilta ja todentajilta, jotka eivät voisi liikesalaisuuteen tai yksityisyyden suojaan vedoten olla antamatta viranomaisen vaatimia tietoja. Valvontaa varten tarpeellisina tiedoilla tarkoitettaisiin sellaisia tietoja, jotka ovat sisällöllisesti paikkansa pitäviä ja jotka antavat oikean ja riittävän kuvan lain säännösten ja Energiamarkkinaviraston päätöksessä antamien määräysten noudattamisesta.

Energiamarkkinavirasto voi määräyksellä velvoittaa antamaan tarvittavat tiedot ja tarvittaessa tehostaa määräystä 31 §:n 2 momentin nojalla uhkasakolla. Jos sähkön tuottaja laiminlyö tietojen antamisen, saattaa tämä johtaa esimerkiksi syöttötariffin maksatuksen keskeyttämiseen 34 §:n nojalla. Hyväksymispäätöksen peruuttamisen edellytykset ovat 13 §:n nojalla olemassa, jos tietojen antamisvelvollisuutta voidaan katsoa rikutun olennaisella tavalla.

Pykälän 2 momentin mukaan Energiamarkkinavirastolla olisi oikeus julkisuuslaisissa tai muualla laissa säädetyn salassapitovelvollisuuden estämättä saada lain säännösten noudattamisen valvontaa varten välttämättömiä tietoja muilta viranomaisilta. Nämä valvonnan kannalta välttämättömät tiedot voisivat liittyä sähkön tuottajan taloudelliseen asemaan, sähkön tuottajan muilta viranomaisilta saamiin valtioneuvostoihin sekä sähkön tuottajaa koskeviin muihin seikkoihin, joilla on olennaista merkitystä syöttötariffijärjestelmään hyväksymisen kannalta sekä syöttötariffin määräytymisen, maksamisen, maksatuksen keskeytyksen ja takaisinperinnän kannalta. Kyseisiä tietoja voi esimerkiksi olla veroviranomaisilla, tullilla ja valtioneuvostolla myöntävillä viranomaisilla. Julkisuuslaisissa ei ole säännöksiä siitä, että salassa pidettäviä tietoja voisi luovuttaa toiselle viranomaiselle tietyn tehtävän suorittamiseksi. Asiasta täytyy säätää erikseen, koska kyseeseen saattaa tulla viranomaisen tiedonsaantitarpeen kannalta keskeinen tieto, joka julkisuuslain nojalla olisi salassa pidettäviä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin todentajien velvollisuudesta luovuttaa salassapitosäännösten estämättä tietoja toisilleen sekä Energiamarkkinavirastolle. Todentajien velvollisuutena on tehdä yhteistyötä toistensa

kanssa. Tehokkaan ja toimivan yhteistyön edellytyksenä on, että todentajat luovuttavat toisilleen myös salassa pidettäviä tietoja silloin, kun tiedot ovat tarpeen todentajan yhteistoiminnan kannalta. Vastaavasti todentajan on luovutettava salassa pidettäviä tietoja Energiamarkkinavirastolle silloin, kun tiedot ovat tarpeellisia valvonnan kannalta.

29 §. Tietojen luovuttaminen. Pykälän mukaan salassapitosäännökset eivät estäisi tietojen luovuttamista syyttäjälle ja poliisille rikoksen ehkäisemiseksi ja selvittämiseksi taikka toimivaltaiselle Euroopan unionin toimielimelle tai unionin muulle elimelle, jos Suomen jäsenyyteen Euroopan unionissa liittyvässä velvoitteessa sitä edellytetään.

30 §. Viranomaisen tarkastusoikeus. Pykälän 1 momentissa varmistettaisiin Energiamarkkinaviraston tarkastusoikeus tiloissa ja alueilla, joihin pääsy on laissa tarkoitettun valvonnan kannalta tarpeen. Tämä oikeus käsittää kaikki ne tilat ja alueet, joiden olosuhteilla on merkitystä arvioitaessa muun muassa 6 §:ssä säädettyjen edellytysten täyttymistä ja syöttötariffin maksamisen perusteita. Tällaisia tiloja ja alueita voivat olla esimerkiksi syöttötariffijärjestelmään hyväksytyin voimalaitoksen tilat tai alue, jossa voimalaitos sijaitsee, taikka sähkön tuottajan tai todentajan hallitsemat tilat, joissa säilytetään sähkön tuotantomäärään ja sen todentamiseen liittyvää tietoaineistoa, sekä verkonhaltijan mittarin sijaintipaikka. Energiamarkkinavirastolla olisi myös oikeus tehdä kyseisissä tiloissa ja alueilla tarkastuksia ja ryhtyä muihin valvonnan edellyttämiin toimenpiteisiin.

Perustuslain 10 §:n nojalla on turvattu kotirauha. Lailla voidaan kuitenkin säätää perusoikeuksien turvaamiseksi tai rikosten selvittämiseksi välttämättömistä kotirauhan piiriin ulottuvista toimenpiteistä. Kotirauhan piirissä ovat viranomaistarkastukset mahdollisia, kun on aihetta epäillä tapahtuneen rikos, josta voi seuraamuksena olla vankeusrangaistus. Tämän vuoksi Energiamarkkinaviraston toimivalta olisi 1 momentin nojalla rajoitettu, kun kyse on pysyväisluonteiseen asumiseen tarkoitetuista tiloista. Tällaisissa tiloissa valvontatoimenpiteet olisivat mahdollisia vain, jos on syytä epäillä, että on tehty rikoslain

(39/1889) 16 luvun 8 §:ssä tarkoitettu rikos (*väärän todistuksen antaminen viranomaiselle*) taikka 29 luvun 5 tai 6 §:ssä tarkoitettu rikos (*avustuspetos* tai *törkeä avustuspetos*).

Pykälän 2 momentin nojalla Energiamarkkinavirastolla olisi tarkastusta suorittaessaan oikeus ottaa tarkastuksen kohteena olevan sähkön tuottajan, todentajan tai verkonhaltijan aineisto haltuunsa. Haltuunotto voi tulla kyseeseen silloin, kun asiaa ei voida tarkastuksen vaatimalla tavalla selvittää tarkastuksen yhteydessä ja aineiston haltuunotto on siksi tarkastuksen tavoitteiden toteuttamisen kannalta välttämätöntä. Haltuunoton kohteena voivat olla kaikki tarkastusoikeuden piirissä olevat asiakirjat, tallenteet ja muu aineisto. Aineisto olisi palautettava viipymättä, kun sitä ei enää tarvita tarkastuksen suorittamiseksi. Ratkaisevaa tarpeen kannalta on se, tarvitaanko aineistoa tarkastuksen tavoitteen edellyttämien lisätietojen hankkimiseksi tai tietojen oikeellisuuden tarkistamiseksi. Aineiston haltuunottoa ei voida momentin perusteella jatkaa esimerkiksi siihen asti, kunnes syöttötariffijärjestelmään hyväksymistä tai todentajaksi hyväksymistä koskevassa asiassa, esimerkiksi päätöksen peruuttamista koskevassa asiassa, on tehty päätös.

Pykälän 3 momentin nojalla tarkastuksen kohteena olevan tulee avustaa Energiamarkkinavirastoa tarkastuksen suorittamisessa. Tämä tarkoittaa, että sähkön tuottajan tai muun tarkastuksen kohteena olevan on toimittava hyvässä yhteistyössä tarkastusta suorittavan kanssa ja annettava kaikki tarkastuksen kannalta tarpeellinen aineisto sekä tarkastuksen suorittamisessa tarpeelliset tiedot ja selvitykset. Tarpeellisina voidaan esimerkiksi pitää tietoja, selvityksiä ja aineistoa, joiden avulla 6 §:ssä säädettyjen edellytysten täytyminen ja syöttötariffin maksamisen perusteet voidaan selvittää.

31 §. Rikkomuksen tai laiminlyönnin oikaiseminen. Pykälässä säädettäisiin Energiamarkkinaviraston käytettävissä olevista reaktiokeinoista, kun lain säännöksiä tai lain nojalla annettuja määräyksiä ei noudateta. Energiamarkkinavirasto voi 1 momentin 1 kohdan mukaan kieltää sähkön tuottajaa tai todentajaa jatkamasta tai toistamasta lain säännösten tai hyväksymispäätöksen määrää-

ysten vastaista menettelyä sekä 2 kohdan mukaan määrätä säännöksen tai määräyksen rikkoja täyttämään velvollisuutensa. Pykälän 1 momentissa tarkoitetut kiellot ja määräykset voisivat esimerkiksi koskea syöttötariffin maksamista varten laadittavaa selvitystä ja sen varmentamista sekä tiedonantovelvollisuutta.

Energiamarkkinaviraston olisi ennen kiellon tai määräyksen antamista kuultava asianosaista. Kuulemiseen sovelletaan, mitä hallintolaissa säädetään. Kieltoa ja määräystä koskevan päätöksen tiedoksiantoon sovelletaan, mitä hallintolaissa säädetään. Kun päätös sisältää asianosaista velvoittavan ratkaisun, on päätös annettava tiedoksi hallintolain 60 §:n mukaisesti todisteellisena tiedoksiantona.

Energiamarkkinaviraston 1 momentin nojalla antamaa kieltoa tai määräystä olisi 42 §:n nojalla muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei muutoksenhakutuomioistuimien toisin määrää.

Pykälän 2 momentin mukaan Energiamarkkinavirasto voisi tehostaa 1 momentin antamaansa kieltoa tai määräystä uhkasakolla taikka teettämis- tai keskeyttämishallinnalla siten kuin siitä uhkasakolaissa (1113/1990) säädetään. Pääsääntöisesti 1 momentin nojalla annettu päävelvoite ja uhkasakko määrättäisiin samalla päätöksellä.

32 §. Virka-apu. Pykälässä annettaisiin poliisille sekä tulli- ja rajavartiolaitoksille toimivaltuudet virka-avun antamiseen.

33 §. Syöttötariffisäännösten rikkominen. Pykälän 1 momentissa säädetäisiin sakolla rangaistavista teoista. Mahdolliset rikkomustapaukset liittyvät lähinnä taloudellisen hyödyn tavoitteluun. Sähkön tuottajalle 15 §:ssä säädettyistä velvollisuuksista rangaistavaa olisi tahallinen tai tuottamuksellinen ilmoitusvelvollisuuden rikkominen, joka koskee syöttötariffijärjestelmään hyväksymisen edellytyksissä tai hyväksymispäätöksessä annetun määräyksen perusteella tapahtuneita pysyviä muutoksia. Rangaistavaa olisi myös, jos sähkön tuottaja tahallisesti tai tuottamuksellisesti antaa 20 §:n 1 momentin nojalla tehtävässä selvityksessä virheellisiä tietoja esimerkiksi tavoitehintaan oikeutetusta sähkön tuotannosta.

Pykälän 1 momentissa on tarvittavalla täsmällisyydellä yksilöity syöttötariffisäännösten rikkomista tarkoittavat toiminnot ja laiminlyönnit siten, että rangaistavuus on sanamuodon perusteella ennakoitavissa. Rangaistavuus edellyttäisi tahallisuutta tai huolimattomuutta.

Pykälän 1 momenttia sovellettaisiin vain, jos samasta teosta ei muualla lainsäädännössä säädetäisi ankarampaa rangaistusta. Rikoslain 16 luvun 8 §:ssä säädetään rangaistus väärän todistuksen antamisesta viranomaiselle, 29 luvun 5 §:ssä rangaistus avustuspetoksesta ja 29 luvun 6 §:ssä rangaistus törkeästä avustuspetoksesta. Rikoslain soveltamista ei kuitenkaan voida pitää tyyppillisenä.

Jos 1 momentissa tarkoitettu teko huomioidaan ottaen sen haitallisuus, vahingollisuus, teossa osoitettu vähäinen syyllisyys tai vähäinen huolimattomuus ja muut tekoon liittyvät seikat olisi kokonaisuutena arvostellen vähäinen, ei rangaistusta kuitenkaan pykälän 2 momentin nojalla tuomittaisi. Tyyppillisinä vähäisinä pidettäviä tekoja olisivat esimerkiksi tilanteet, joissa sähkön tuottaja laiminlyö velvollisuuden noudattamisen siihen liittyvän tulkinnanvaraisuuden vuoksi.

34 §. Syöttötariffin maksatuksen keskeytys. Pykälässä säädetäisiin Energiamarkkinaviraston oikeudesta määrätä syöttötariffin maksatus keskeytettäväksi. Kyseessä olisi väliaikaiseksi tarkoitettu turvaamistoimi, jonka avulla 21 §:ssä tarkoitettujen päätösten nojalla maksettavan syöttötariffin maksatus saadaan keskeyttää asian tarkemman selvittämisen ajaksi. Selvittämisen jälkeen Energiamarkkinaviraston olisi tehtävä päätös maksatuksen keskeyttämistä koskevan päätöksen peruuttamisesta ja syöttötariffin maksatuksen jatkamisesta taikka tehtävä päätös hyväksymispäätöksen raukeamisesta tai peruuttamisesta ja syöttötariffin takaisinperinnästä.

Päätös maksatuksen keskeyttämisestä voitaisiin 1 momentin 1 kohdan nojalla tehdä, kun on perusteita epäillä, että sähkön tuottaja on joutunut 11 §:n 2 momentin 3 kohdassa tarkoitettujen virallismenettelyjen kohteeksi, syöttötariffijärjestelmään hyväksymistä koskevassa hakemuksessa on annettu päätösharkintaan olennaisesti vaikuttaneita virheellisiä tai puutteellisia tietoja, 6 §:n 1 tai 2 momen-

tissa säädetty edellytykset eivät enää täytyä, sähkön tuottaja on olennaisella tavalla laiminlyönyt 15, 28, 30 tai 35 §:ssä taikka muuta tässä laissa säädettyä velvollisuutta tai hyväksymispäätöksessä annettua määräystä. Kyse olisi perusteesta, jonka nojalla hyväksymispäätöksen peruuttaminen voi tulla viereille 13 §:n nojalla. Energiamarkkinaviraston olisi harkittava maksatuksen keskeyttämistä, kun on tarpeen selvittää, miten muutokset, virheelliset tai puutteelliset tiedot taikka velvollisuuden laiminlyönti vaikuttavat hyväksymispäätöksen peruuttamisen arviointiin.

Päätös maksatuksen keskeyttämisestä voidaan pykälän 1 momentin 2 kohdan mukaan tehdä silloin, kun on perusteltua aihetta epäillä, että syöttötariffiin oikeutettu sähkön tuottaja ei laadi asianmukaisella ja luotettavalla tavalla vahvistetun suunnitelman mukaisesti selvitystä tavoitehintaan oikeutetusta sähkön tuotannosta tai huolehdi sen varmentamisesta. Kohdan nojalla syöttötariffin maksatus saadaan tilapäisesti keskeyttää muun muassa silloin, kun on perusteltua aihetta epäillä, etteivät maksatusta varten annetut tiedot ole oikeita tai riittäviä.

Maksatuksen keskeyttäminen 1 momentin 1 ja 2 kohdan nojalla edellyttää perusteltua epäilystä syöttötariffijärjestelmän kannalta keskeisten velvoitteiden rikkomista tai laiminlyöntiä. Epäilystä voidaan pitää perusteltuna, kun Energiamarkkinavirastolla on riittävästi hyväksyttäviä perusteita toimenpiteelle. Soveltaminen ei sen sijaan edellytä, että Energiamarkkinavirastolla olisi riittävä näyttö lainvastaisesta menettelystä.

Pykälän 1 momentin 3 kohdan nojalla syöttötariffin keskeyttämiselle olisi edellytys, kun sähkön tuottaja ei noudata Energiamarkkinaviraston 31 §:n nojalla antamaa kieltoa tai määräystä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin EU:n valtiontukisääntelyyn liittyvästä maksatuksen keskeyttämisveloitteesta. Euroopan unionin komissio edellyttää, että jäsenvaltion viranomaiset sitoutuvat lykkäämään valtiontuen maksamista kaikille sellaisille yrityksille, jotka ovat saaneet aikaisemmin komission päätöksellä yhteismarkkinoille soveltumattomaksi määriteltä sääntöjenvastaista tukea,

kunnes kyseinen yritys on maksanut takaisin koko sääntöjenvastaisen tuen sekä siitä perittävän koron. Kyseessä on niin sanottu Degendorf-ehto, jota on selostettu kohdassa 4.2 komission tiedonannossa sääntöjenvastaisen ja yhteismarkkinoille soveltumattoman valtiontuen takaisinperintää edellyttävien komission päätösten tehokkaasta täytäntöönpanosta jäsenvaltioissa (2007/C272/05).

Eräiden valtiontukea koskevien Euroopan yhteisöjen säännösten soveltamisesta annetun lain (300/2001) 1 §:ssä säädetään kansallisesta menettelystä Suomessa, kun komissio tekee päätöksen perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun tuen maksamisen keskeyttämisestä tai takaisinperimisestä. Lissabonin sopimuksen voimaantultua kyseisessä lainkohdassa tarkoitetaan Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa mainittua tukea. Komission päätös on pantava Suomessa viipymättä täytäntöön takaisinperinnästä vastuussa olevan viranomaisen päätöksellä.

Pykälän 2 momentin nojalla Energiamarkkinaviraston olisi keskeytettävä syöttötariffin maksatus, jos Euroopan unionin komissio on tehnyt päätöksen Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun tuen takaisinperimisestä ja sen nojalla tuen hakijalle (sähkön tuottajalle) on annettu eräistä valtiontukea koskevien Euroopan yhteisön säännösten soveltamisesta annetun lain 1 §:ssä tarkoitettu tuen takaisinperintämääräys, jota sähkön tuottaja ei ole noudattanut.

Pykälän 2 momentin nojalla Energiamarkkinaviraston olisi lisäksi keskeytettävä syöttötariffin maksatus muutoinkin, jos Euroopan unionin lainsäädännössä sitä edellytetään. Maksatuksen keskeyttäminen saattaa tällöin lähinnä liittyä Euroopan unionin lainsäädännön valtiontukia koskeviin säännöksiin ja määräyksiin, joiden perusteella Euroopan unionin komissiolla on muun muassa oikeus kieltää väliaikaisesti panemasta täytäntöön valtiontukea, jollaiseksi syöttötariffikin katsotaan. Kohdan soveltaminen ei edellytä unionin toimielimen päätöstä maksatuksen keskeyttämisestä.

Energiamarkkinaviraston päätös maksatuksen keskeyttämisestä on hallintopäätös, johon

40 §:n nojalla asianosaisella olisi oikeus haakea oikaisuvaatimuksella muutosta. Päätös voitaisiin 42 §:n nojalla panna täytäntöön oikaisuvaatimuksesta tai sen nojalla tehtyä päätöstä koskevasta muutoksenhausta huolimatta. Muutoksenhakutuomioistuinin voisi kuitenkin valituksesta kumota päätöksen tai muuttaa sitä taikka kieltää päätöksen toimeenpanon.

Pykälän 3 momentin nojalla Energiamarkkinavirasto voisi peruuttaa syöttötariffin maksatuksen keskeyttämisestä tekemänsä päätöksen, jos sähkön tuottaja on korjannut 1 tai 2 momentissa tarkoitettua puutteen, rikkomuksen tai laiminlyönnin, esimerkiksi laatinut asianmukaisesti uudestaan 20 §:ssä tarkoitettua selvityksen sähkön tuotannosta ja hankkinut siihen todentajan varmennuksen, ryhtynyt noudattamaan Energiamarkkinaviraston 31 §:n nojalla antamaa kieltoa tai määräystä taikka Euroopan unionin komission päätöksen perusteella tehtyä takaisinperintämääräystä.

6 luku. **Syöttötariffin palauttaminen ja takaisinperintä**

35 §. Syöttötariffin palauttaminen. Pykälässä säädettäisiin sähkön tuottajan velvollisuudesta palauttaa virheellisesti, liikaa tai muutoin ilmeisen perusteetta saamansa syöttötariffi tai sen osa. Sähkön tuottajan olisi oma-aloitteisesti ja viipymättä ryhdyttävä toimenpiteisiin saamansa perusteettoman edun palauttamiseksi.

Virheellisesti tai liikaa saatuna syöttötariffina olisi pidettävä suoritusta, joka maksetaan perusteetta tai liian suurena. Liikaa saatua olisi esimerkiksi virheellisesti liian suureen sähkön tuotannon määrään perustuva syöttötariffi. Pykälää sovelletaan myös lämpöpremiolla korotettuun syöttötariffiin. Ilmeisen perusteetta saatuna syöttötariffina olisi pidettävä esimerkiksi lämpöpremiota, jos myöhemmin ilmenee, että nimellisteholtaan alle 1 megavolttiampeerin biokaasuvoimalan kokonaishyötysuhde neljän viimeisen tariffijakson aikana oli vähemmän kuin 50 prosenttia. Ilmeisen perusteetta saatuna on myös pidettävä syöttötariffia, joka on maksettu sen

jälkeen, kun syöttötariffijärjestelmään hyväksymistä koskevan päätöksen peruuttamisen edellytykset täyttyvät ja voimalaitos ei esimerkiksi enää täytä 6 §:ssä säädettyjä edellytyksiä.

Syynä virheellisesti, liikaa tai perustetta maksetulle syöttötariffille ja sen korotuksena maksetulle lämpöpremiolle voi olla esimerkiksi sähkön tuottajan laiminlyönti, huolimattomuus tai vilpillinen menettely. Sähkön tuottajan on voinut erehdyksessä tai tarkoituksella antaa Energiamarkkinavirastolle väärän tai harhaanjohtavan tiedon seikasta, joka on vaikuttanut maksettavan syöttötariffin määrään, taikka salannut sellaisen seikan. Väärällä tiedolla tarkoitettaisiin tietoja, jotka eivät vastaa tosiasioita tiedon antamishetkellä ja harhaanjohtavalla tiedolla tietoja ja esittämistapaa, joiden takia Energiamarkkinavirasto ei saa olennaisilta osin oikeaa ja riittävää kuvaa syöttötariffiin vaikuttavista seikoista.

Perusteettoman edun palauttaminen saataisiin jättää tekemättä, jos palautettava määrä on pienempi kuin 10 euroa. Säännös vastaisi tältä osin muualla laissa omaksuttuja periaatteita siitä, milloin määrältään erittäin pieni julkisoikeudellinen maksuvelvollisuus voidaan jättää hoitamatta.

36 §. Syöttötariffin takaisinperintä. Pykälässä säädettäisiin syöttötariffin takaisinperinnästä ja siihen liittyvästä viranomaisharkinnasta. Pykälää sovelletaan myös lämpöpremiolla korotettuun syöttötariffiin.

Pykälän 1 momentissa olisi kyse laissa säädetyn nimenomaisen velvoitteen vastaisesta menettelystä taikka Euroopan unionin lainsäädäntöön liittyvästä velvoitteesta, joka olisi perusteena takaisinperinnälle. Energiamarkkinavirastolla ei olisi takaisinperintään ryhtymisen suhteen harkintavaltaa, vaan sen olisi päätöksellään määrättävä jo maksettu syöttötariffi takaisin perittäväksi, kun kyse on 34 §:n 2 momentissa tarkoitetuista syöttötariffin maksatuksen keskeyttämisestä edellyttävistä tilanteista tai 35 §:n mukaisen palautusvelvollisuuden laiminlyönnistä. Takaisinperintä on tällöin rajoitettava vastaavasti siihen määrään, jota 34 §:n 2 momentissa tarkoitettu maksatuksen keskeytys koskee tai joka 35 §:n mukaan olisi palautettava. Energiamarkkinavirasto voisi tarvittaessa hallintopäätök-

sellä vahvistaa palautusvelvollisuuden olemassaolo ja määrä.

Pykälässä 2 momentissa säädettäisiin syöttötariffin harkinnanvaraisesta takaisinperinnästä. Perusteet liittyvät olosuhteiden muutoksiin sekä eräisiin sähkön tuottajan menettelyihin, joita ei aina olisi pidettävä 1 momentissa tarkoitettulla tavalla olennaisia siten, että niiden seurauksena pitäisi järjestelmällisesti olla syöttötariffin takaisinperintä. Energiamarkkinavirasto voisi harkita, perintäänkö sähkön tuottajan virheellisen menettelyn tai olosuhteiden muutoksen johdosta syöttötariffi ja sen korotuksena mahdollisesti maksettu lämpöpremio takaisin. Harkintavaltaa ohjaavat julkisen edun turvaaminen ja suhteellisuusperiaate. Asia ratkaistaisiin Energiamarkkinaviraston päätöksellä.

Pykälän 2 momentin 1 kohdan nojalla syöttötariffin takaisinperintää olisi harkittava, kun sähkön tuottaja on joutunut konkurssiin tai sähkön tuottajan taloudellisissa edellytyksissä toimintaan on tapahtunut muu 11 §:n 2 momentin 3 kohdassa tarkoitettu muutos. Tällainen muutos voisi siten johtaa sekä jo maksetun syöttötariffin ja sen korotuksena maksetun lämpöpreemion takaisinperintään että hyväksymispäätöksen raukeamiseen 11 §:n nojalla.

Pykälän 2 momentin 2 kohdan nojalla syöttötariffin takaisinperinnän perusteena olisi 20 §:n 1 momentissa sekä 3 kohdan nojalla 28 §:n 1 momentissa taikka 30 §:n 2 tai 3 momentissa säädetyn velvoitteen vastainen menettely. Tällöin Energiamarkkinavirasto voisi harkita, edellyttääkö julkisen edun turvaaminen takaisinperintää ja onko takaisinperintää pidettävä oikeasuhtaisena laiminlyöntiin nähden. Jos kyse on kuitenkin syöttötariffin saamiseen tai määrään olennaisesti vaikuttavasta seikasta tai tällaisen seikan salaamisesta esimerkiksi tarkastuksen yhteydessä, Energiamarkkinaviraston olisi 1 momentin nojalla päätettävä takaisinperinnästä, eikä asiaan liittyisi harkintavaltaa.

Energiamarkkinaviraston 1 ja 2 momentin perusteella tekemään päätökseen olisi 40 §:n nojalla mahdollista hakea oikaisua. Energiamarkkinaviraston oikaisupyynnön johdosta antamaan päätökseen olisi mahdollista valittaa hallinto-oikeuteen hallintolainkäyttölaisissa

säädetyssä järjestyksessä. Energiamarkkinaviraston päätöstä olisi 42 §:n nojalla muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei muutoksenhakutuomioistuimella toisin määrää.

37 §. Korko ja viivästyskorko. Pykälässä 1 momentissa säädettäisiin sähkön tuottajan velvollisuudesta maksaa palautettavalle tai takaisinperittävälle syöttötariffin määrälle ja mahdollisesti sen korotuksena maksetulle lämpöpreemiolle vuotuista korkoa. Koronmaksuvelvollisuus alkaa palauttamis- tai takaisinperintätilanteissa siitä päivästä, jona syöttötariffi tai sen osa on maksettu sähkön tuottajalle. Korkoa on maksettava siihen päivään saakka, jona syöttötariffi maksetaan takaisin ja enintään Energiamarkkinaviraston takaisinmaksamiselle määräämään eräpäivään.

Korkokanta olisi korkolain (633/1982) 3 §:n 2 momentissa tarkoitettu korko lisättynä kolmella prosenttiyksiköllä. Korkokanta on siten pykälän mukaan korkolain yleinen tuotokorko lisättynä kolmella prosenttiyksiköllä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin takaisin perittävälle määrälle maksettavasta viivästyskorosta silloin, kun sähkön tuottaja ei ole täyttänyt takaisinmaksuvelvollisuuttaan viimeistään Energiamarkkinaviraston asettamassa määräajassa. Viivästyskoron korkokanta olisi korkolain mukainen yleinen viivästyskoron määrä.

38 §. Takaisinperinnän ja palauttamisen määräaika. Energiamarkkinaviraston tulisi pykälän 1 momentin mukaan tehdä syöttötariffin takaisinperintää koskeva päätös viipymättä ja erityisestä syystä kahden kalenterivuoden kuluessa sen jälkeen, kun niiden perusteesta on saatu tieto. Päätöksen teko lähtökohtaisesti viipymättä edellyttäisi, että takaisinperintää koskevan asian käsittelylle annettaisiin etusija verrattuna muihin syöttötariffijärjestelmää koskeviin asioihin.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin määräajasta, jonka jälkeen Energiamarkkinavirasto ei saa enää ryhtyä syöttötariffin takaisinperintään. Takaisinperintään ei saisi enää ryhtyä, kun kymmenen vuotta on kulunut hyväksymispäätöksen raukeamisesta 11 §:n nojalla. Vastaavaa määräaikaa sovellettaisiin myös velvollisuuteen palauttaa syöttötariffi 35 §:n nojalla.

39 §. Kuittaus. Pykälässä todetaan selvyyden vuoksi mahdollisuus periä syöttötariffi ja sen korotuksena maksettu lämpöpreemio takaisin myös kuittaamalla se muusta samalle sähkön tuottajalle maksettavasta syöttötariffista ja lämpöpreemiosta. Kuittaus ei voisi koskea sähkön tuottajan muita eräänntyneitä saatavia, vaan niitä koskisi kuittaukseen yleisesti sovellettava lainsäädäntö ja oikeusperiaatteet. Kuittauksessa on siten noudatettava valtion talousarvion tilijaottelussa vahvistettuja talousarvion eri momenttien käyttöoikeuksia.

Kuittaus tapahtuisi Energiamarkkinaviraston päätöksellä. Päätökseen tyytymätön sähkön tuottaja saisi hakea siihen oikaisua 40 §:n nojalla. Energiamarkkinaviraston oikaisun johdosta tekemään päätökseen saisi hakea muutosta hallintolainkäyttölain mukaisesti. Energiamarkkinaviraston päätöstä olisi 42 §:n nojalla muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei muutoksenhakutuomioistuimissa toisin määrää.

7 luku. Erinäiset säännökset

40 §. Muutoksenhaku Energiamarkkinaviraston päätökseen. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin Energiamarkkinaviraston tekemiä päätöksiä koskevasta oikaisumenettelystä. Energiamarkkinaviraston 21 §:n 2 momentin nojalla tekemään maksatuspäätökseen taikka 34 §:n 1 momentin nojalla tekemään maksatuksen keskeyttämistä, 36 §:n nojalla tekemään takaisinperintää tai 39 §:n nojalla tekemään kuittausta koskevaan päätökseen ei saisi hakea muutosta valittamalla. Päätökseen tyytymätön asianosainen saisi hakea Energiamarkkinavirastolta oikaisua. Energiamarkkinaviraston olisi liitettävä päätöksiin oikaisuvaatimusohjeet. Asianosainen määräytyisi hallintolainkäyttölain (586/1996) 6 §:n nojalla. Määräaika oikaisuvaatimuksen tekemiseen on 30 päivää päätöksen tiedoksisaannista.

Pykälän 2 momentin nojalla oikaisumenettely olisi muutoksenhaun ensimmäinen vaihe, kun kyse on Energiamarkkinaviraston 1 momentissa tarkoitetuista maksatuksiin liittyvistä päätöksistä. Nopean ja tehokkaan vi-

ranomaistoiminnan ja tehokkaan oikeussuojan vaatimuksen yhteensovittamiseksi on tarkoituksenmukaista säätää oikaisuvaatimusmenettelystä muutoksenhaun ensimmäisenä vaiheena, kun kyse on 1 momentissa tarkoitetuista päätöksistä. Näihin päätöksiin ei yleensä voida katsoa liittyvän erityisiä oikeussuojan tarpeita. Sähkön tuottaja voisi oikaisuvaatimusmenettelyssä pyytää Energiamarkkinavirastoa tarkistamaan tekemänsä päätös joustavassa menettelyssä. Oikaisuvaatimusjärjestelmästä säädetään tarkemmin hallintolaissa ja hallintolainkäyttölaissa (muutos vireillä; HE 226/2009 vp).

Pykälän 2 momentin nojalla Energiamarkkinaviraston oikaisuvaatimuksesta antamaan päätökseen ja muuhun tämän lain nojalla antamaan päätökseen olisi mahdollista hakea muutosta valittamalla. Muutoksenhakuun sovelletaan hallintolainkäyttölakia. Valitusoikeus määräytyisi hallintolainkäyttölain 6 §:n nojalla.

Pykälän 3 momentin nojalla Energiamarkkinaviraston päätöksestä perittävästä maksusta valitettaisiin samassa järjestyksessä kuin pääasiasta. Säännös sisältää poikkeuksen valtion maksuperustelain (150/1992) 11 b §:ssä säädetyistä menettelyistä.

41 §. Muutoksenhaku todentajan päätökseen. Todentajan päätökset liittyvät syöttötariffijärjestelmään hyväksymistä koskevan hakemuksen liitteenä toimitettavien selvitysten ja sähkön tuottajan 20 §:n nojalla laatimassa selvityksessä esitettyjen tietojen varmentamiseen.

Pykälän 1 momentin nojalla todentajan päätökseen ei saisi suoraan hakea muutosta valittamalla siitä hallinto-oikeuteen, vaan ensin olisi haettava oikaisua todentajalta. Todentajan olisi liitettävä päätökseen oikaisuvaatimusohjeet ja sovellettava muutoinkin, mitä oikaisumenettelystä hallintolaissa säädetään (hallintolain muutos vireillä). Määräaika oikaisuvaatimuksen esittämiselle olisi 30 päivää päätöksen tiedoksisaannista.

Pykälän 2 momentissa todetaan selvyyden vuoksi, että oikaisuvaatimuksesta annettuun todentajan päätökseen saa hakea valittamalla muutosta hallintolainkäyttölaissa säädetyllä tavalla.

42 §. Päätöksen täytäntöönpano. Energiamarkkinaviraston 34 §:n nojalla tekemää päätöstä syöttötariffin maksatuksen keskeyttämisestä ja 39 §:n nojalla tekemää kuittausta koskevaa päätöstä olisi 1 momentin mukaan pantavissa täytäntöön, vaikka asianosainen olisikin tehnyt oikaisuvaatimuksen asiassa. Vastaavasti 2 momentin mukaan Energiamarkkinaviraston 27 §:n 2 momentin nojalla tekemää päätöstä todentajaa koskevan hyväksymispäätöksen peruuttamisesta, 31 §:n nojalla tekemää kieltoa tai määräystä koskevaa päätöstä sekä 36 §:n nojalla tekemää päätöstä syöttötariffin takaisinperinnästä olisi muutoksenhausta huolimatta noudatettava. Muutoksenhakutuomioistuinin voisi kuitenkin kieltää Energiamarkkinaviraston 1 tai 2 momentissa tarkoitettua päätöksen täytäntöönpanon taikka määrätä sen keskeytettäväksi tai antaa muun täytäntöönpanoa koskevan määräyksen.

43 §. Maksut. Pykälän 1 momentissa olisi informatiivinen viittaus valtion maksuperustelakiin, jonka nojalla määräytyvät Energiamarkkinaviraston suoritteiden maksullisuuden ja suoritteista perittävien maksujen suuruuden yleiset perusteet sekä maksujen muut perusteet.

Pykälän 2 momentin nojalla tämän lain mukaiset maksut ja kustannukset saataisiin periä ilman tuomiota tai päätöstä siinä järjestyksessä kuin verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007) säädetään. Siten esimerkiksi Energiamarkkinaviraston syöttötariffijärjestelmään hyväksymistä koskevista päätöksistä perittävät maksut olisivat suoraan ulosottokelpoisia.

44 §. Tietojen säilyttäminen. Pykälässä säädettäisiin sähkön tuottajan velvollisuudesta säilyttää tavoitehintaan oikeutettuun sähkön tuotantoon ja lämpöpreemioon liittyvä aineisto (muun muassa mittaustiedot sähkön ja lämmön tuotannosta sekä biokaasuvoimalan polttoainekirjanpito). Säilytysaika olisi kymmenen vuotta hyväksymispäätöksen raukeamisesta, mikä olisi vastaava kuin 38 §:ssä säädetty syöttötariffin sekä sille maksettavan koron ja viivästyskoron takaisinperinnän vanhentumisaika. Säilytystavasta ei säädettäisi tarkemmin, mutta pykälässä tarkoitettua aineiston tulisi olla saatavilla, kunnes kym-

menen vuotta on kulunut siitä, kun sähkön tuottajan voimalaitoksen syöttötariffijärjestelmään hyväksymistä koskeva päätös on rauennut.

Pykälän 2 momentti sisältäisi asetuksenantovaltuuden.

45 §. Tietojen toimittaminen Energiamarkkinavirastolle. Pykälässä säädettäisiin poikkeus sähköisestä asioinnista viranomaistoinnissa annetun lain 5 §:stä.

Pykälän 1 momentin nojalla sähkön tuottajan olisi toimitettava Energiamarkkinavirastolle 21 §:ssä tarkoitettut tiedot sähköisesti. Tarkoituksena on, että syöttötariffin ja mahdollisesti sen korotuksena maksettavan lämpöpreemion määräytyminen ja maksatuspäätöksen tekeminen tapahtuisi Energiamarkkinavirastossa siten, että paperimuodossa olevan aineiston käsittely olisi mahdollisimman vähäistä ja aineisto toimitettaisiin suoraan sähköisesti Energiamarkkinaviraston tietojärjestelmään. Lain soveltamisalaan kuuluvilla sähkön tuottajilla voidaan katsoa olevan edellytykset välittää mainitut tiedot sähköisesti, eikä ole pidettävä tarpeellisena, että tietojen toimittamiseen muulla tavoin olisi varattava mahdollisuus.

Pykälän 2 momentin mukaan muutkin tässä laissa tarkoitettut tiedot olisi mahdollista toimittaa Energiamarkkinavirastolle myös teknisen käyttöyhteyden avulla tai muutoin sähköisesti. Tämä kuitenkin edellyttäisi, että tietojen toimittamisesta olisi sovittu etukäteen Energiamarkkinaviraston kanssa. Tavoitteena on, että syöttötariffijärjestelmää koskeva asiointi Energiamarkkinaviraston kanssa tapahtuisi ensi sijassa sähköisesti.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin asetuksenantovaltuudesta. Tarkempia säännöksiä olisi tarkoitus antaa etenkin tietojen toimittamiseen liittyvistä teknisistä seikoista.

8 luku. Voimaantulo ja siirtymäsäännös

46 §. Voimaantulo. Pykälän 1 momentin nojalla laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä lokakuuta 2010.

Lain tultua voimaan Energiamarkkinavirasto voi ryhtyä hyväksymään todentajia, jotka

siten saavat valtuudet ryhtyä varmentamaan sähkön tuottajan laatimaa selvitystä 6 §:ssä säädetyistä teknisistä edellytyksistä ja voimalaitoksen arvioidusta vuosituotannosta. Saatuaan todentajan varmentaman selvityksen ja arvion sähkön tuottaja voi hakea Energiamarkkinavirastolta voimalaitoksen hyväksymistä syöttötariffijärjestelmään.

Oikeus syöttötariffiin olisi 10 §:n mukaisesti Energiamarkkinaviraston hyväksymispäätöksen lainvoimaisuutta seuraavan tariffijakson alusta. Pykälän 2 momentin nojalla syöttötariffia, mahdollisesti korotettuna lämpöpremiolla, maksettaisiin ensimmäisen kerran, kun kolmas tariffijakso lain voimaantulosta on päättynyt eli käytännössä 30 päivää kesäkuuta 2011 jälkeen. Sähkön tuottajalle maksettaisiin tällöin syöttötariffi jokaiselta tariffijakson, joiden osalta sähkön tuottaja on ollut oikeutettu syöttötariffiin. Syöttötariffijärjestelmään liittyvien tietojärjestelmien ja sähkön tuotantotietojen varmentamismenettelyiden kehittäminen edellyttävät, että syöttötariffin maksatusajankohta järjestelmän ensimmäisen voimassaolovuoden aikana on poikkeuksellinen. Jatkossa eli 1 päivänä heinäkuuta 2011 alkavasta tariffijaksosta lukien syöttötariffin maksaminen tapahtuisi aina kunkin tariffijakson päätyttyä.

Koska syöttötariffin ensimmäinen maksuajankohta on 2 momentin nojalla poikkeuksellinen, olisi sähkön tuottajan toimitettava Energiamarkkinavirastolle 20 §:ssä tarkoitettu selvitys todentajan varmentamana ja muut tiedot kultakin tariffijaksolta, jolloin sähkön tuottaja on oikeutettu syöttötariffiin, kahden kuukauden kuluessa siitä, kun kolmas tariffijakso lain voimaantulosta on päättynyt eli käytännössä viimeistään 30 päivänä elokuuta 2011. Tämän jälkeen Energiamarkkinavirasto päättäisi sähkön tuottajalle maksettavan syöttötariffin suuruuden ensimmäisten tariffijaksojen osalta ja hoitaisi maksamisen.

Lain täytäntöönpanon edellyttämiä toimenpiteitä, esimerkiksi ohjeistusta ja tiedotusta, olisi tarkoitus tehdä jo ennen lain voimaantuloa pykälän 3 momentin nojalla.

47 §. *Käyttöön otetun voimalaitoksen hyväksyminen syöttötariffijärjestelmään.* Syöttötariffijärjestelmään voidaan 8 §:n nojalla hyväksyä voimalaitos vain, jos sähkön tuotta-

ja tekee hakemuksen, ennen kuin tuulivoimala taikka biokaasuvoimala ja siihen biokaasua tuottava biokaasulaitos otetaan kaupalliseen käyttöön. Pykälässä säädettäisiin poikkeus tästä pääsäännöstä. Poikkeus olisi 1 momentin nojalla voimassa kuuden kuukauden pituisen siirtymäajan lain voimaantulosta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin edellytyksistä, joilla kaupalliseen käyttöön otettu voimalaitos olisi mahdollista hyväksyä syöttötariffijärjestelmään siirtymäaikana.

Pykälän 2 momentin 1 kohdan nojalla tuulivoimala on pitänyt ottaa uutena kaupalliseen käyttöön 1 päivä tammikuuta 2009 jälkeen. Tarkoituksena on hyväksyä syöttötariffijärjestelmään tuulivoimalat, joita koskevat hankkeet ovat tulleet vireille syöttötariffilainsäädännön valmistelun aikana, ja varmistaa, ettei hankkeiden kehittäminen pysähdy tai hidastu ennen lain voimaantuloa. Biokaasuvoimalan ja sille biokaasua tuottavan biokaasulaitoksen tulisi olla otettu kaupalliseen käyttöön 1 päivä tammikuuta 2000 jälkeen. Biokaasuvoimalassa raaka-aine on kustannuserä toisin kuin tuulivoimalassa. Tarkoituksena on estää ennen lain voimaantuloa käyttöön otettujen biokaasuvoimaloiden ja niille biokaasua toimittavien biokaasulaitosten kannattavuuden heikentyminen sekä kilpailutilanteen vääristyminen ja tarpeettomat uusinvestoinnit. Ennen mainittua päivää käyttöön otettujen biokaasuvoimaloiden ja biokaasulaitosten investointien voidaan katsoa olevan ainakin pääosin kuoletettuja lain voimaantullessa, ja niiden jäljellä olevan käyttöiän varsin lyhyt.

Pykälän 2 momentin 2 kohdan nojalla hyväksyminen syöttötariffijärjestelmään edellyttäisi, että mahdollisesti tuulivoimalaa taikka biokaasuvoimalaa ja siihen biokaasua tuottavaa biokaasulaitosta varten saadut valtiontuet on palautettu ja palautettavalle summalle on maksettu korkolain 3 §:n 2 momentin mukaista vuotuista korkoa lisättynä kolmella prosenttiyksiköllä tuen saamisen ajankohdasta lukien. Valtiontuen erilaisia muotoja on selostettu 6 §:n 1 momentin 4 kohdan perusteluissa.

Pykälän 2 momentin 3 kohdan nojalla syöttötariffijärjestelmään hyväksyminen edellyt-

täisi lisäksi, että muut 6 §:ssä säädetyt edellytykset täyttyvät. Sähkön tuotantoon tulisi siten olla taloudelliset ja toiminnalliset edellytykset, generaattorien yhteenlaskettu nimellisteho tulisi olla vähintään 6 §:n 1 momentin 2 kohdan mukainen ja voimalaitoksen sijainnin tulisi olla 6 §:n 1 momentin 3 kohdan mukainen. Lämpöpreemiolla korotettua syöttötariffia voisi 6 §:n 3 momentin nojalla saada, jos biokaasuvoimala tuottaa sähkön tuotannon yhteydessä lämpöä hyötykäyttöön ja sen kokonaishyötysuhde on vähintään 50 prosenttia tai vähintään 75 prosenttia, kun voimalaitoksen generaattorien yhteenlaskettu nimellisteho on vähintään 1 megavolttiamppeeria.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin sähkön tuottajan velvollisuudesta ilmoittaa valtionavustuslaissa tarkoitetulle valtionavustusviranomaiselle syöttötariffijärjestelmään hyväksymistä varten tekemästään hakemuksesta. Tarkoituksena on sovittaa investointi- ja muut valtiontuet syöttötariffijärjestelmään siten, että päällekkäisiä tukia ei myönnettäisi.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin menettelystä, jolla sähkön tuottaja voi hakea pykälässä tarkoitetun voimalaitoksen hyväksymistä syöttötariffijärjestelmään, ja asian ratkaisemisesta. Hakemukseen olisi liitettävä 4 luvussa tarkoitetun tuottajan varmentama selvitys voimalaitoksen käyttöön oton ajankohdasta ja, jos kyse on biokaasuvoimalasta, myös sille biokaasua tuottavan biokaasulaitoksen käyttöön oton ajankohdasta sekä riittävä ja luotettava selvitys valtiontukeen liittyvien seikkojen selvittämiseksi. Hakemus olisi 1 momentin nojalla toimitettava Energiamarkkinavirastolle kuuden kuukauden kuluessa tämän lain voimaan tulosta. Muutoin hakemukseen sovellettaisiin, mitä 8 §:n 2 momentissa ja muualla tässä laissa säädetään. Energiamarkkinavirasto päättäisi sähkön tuottajan voimalaitoksen hyväksymisestä syöttötariffijärjestelmään 9 §:n mukaisesti. Hyväksymisen edellytyksenä ei kuitenkaan olisi, että sähkön tuottaja on tehnyt 7 §:ssä tarkoitetun ennakoilmoituksen.

Pykälän 5 momentin nojalla siirtymäsäännöksen perusteella syöttötariffiin oikeutetun sähkön tuottajan ennen lain voimaantuloa saama veroetu otettaisiin huomioon. Sähkön

tuottajalle maksettaisiin syöttötariffia, mahdollisesti korotettuna lämpöpreemiolla, 3 luvun mukaisesti. Maksettavasta summasta vähennettäisiin kuitenkin sähkön tuottajan valmisteveloain nojalla saamaa veroetua vastaava määrä. Käytännössä syöttötariffia maksettaisiin ensimmäisen kerran, kun 3 luvun nojalla maksettava syöttötariffi ylittää saadun veroedun.

2 Tarkemmat säännökset ja määräykset

Uusiutuvilla energialähteillä tuotetun sähkön tuotantotuesta annetun lain nojalla olisi tarkoitus antaa valtioneuvoston asetus, joka sisältäisi lähinnä menettelyihin ja lain soveltamiseen liittyviä tarkempia säännöksiä 6—8, 10, 14, 15, 17—21, 23—25, 44 ja 45 §:n nojalla.

Energiamarkkinavirastolla olisi toimivalta ohjeiden antamiseen omalla toimialallaan ilman erityistä laissa olevaa valtuutusta (PeVL 6/2003 vp, 20/2004 vp ja 30/2005 vp).

3 Voimaantulo

Lakiehdotuksen olisi tarkoitus tulla voimaan 1 päivänä lokakuuta 2010. Lain voimaantulo edellyttää, että Euroopan unionin komissio on hyväksynyt lakiehdotukseen sisältyvän valtiontuen.

Siirtymäsäännöksillä turvattaisiin lain voimaan tullessa kaupalliseen käyttöön otettujen voimalaitosten mahdollisuus päästä syöttötariffijärjestelmään vastaavin perustein, joita sovelletaan lain voimaantulon jälkeen käyttöön otettaviin voimaloihin. Edellytyksenä olisi kuitenkin, että tuulivoimala on otettu kaupalliseen käyttöön 1 päivä tammikuuta 2009 jälkeen sekä biokaasuvoimala ja siihen biokaasua tuottava biokaasulaitos 1 päivä tammikuuta 2000 jälkeen.

Lain voimaantulo edellyttää valtioneuvoston asetuksen valmistelua. Lain täytäntöönpanon kannalta tarpeelliset tieto- ja asiakirjahallintajärjestelmät on saatava toimiviksi. Lisäksi lain täytäntöönpanon edellyttämien uusien tehtävien järjestämiseen ja niihin liitty-

viin rekrytointeihin sekä tiedottamiseen, koulutukseen, ohjeistukseen ja muihin lain täytäntöönpanotoimiin on varattava riittävästi aikaa. Tämän vuoksi laki ehdotetaan tulevaisiksi voimaan 1 päivänä lokakuuta 2010.

4 Suhde perustuslakiin ja sääätämisyjärjestys

Ehdotettua syöttötariffijärjestelmää on tarpeen arvioida perustuslain 6 §:n yhdenvertaisuusvaatimuksen kannalta. Hyväksyminen järjestelmään on ehdotetussa 6 §:ssä rajattu tietyn tehorajan ylittäviin tuulivoimaloihin ja biokaasuvoimaloihin. Järjestelmän tavoitteena on mainittujen uusiutuvien energialähteiden käytön tehokas edistäminen Suomelle EU:ssa asetetun velvoitteen mukaisesti. Myös ehdotettua 47 §:n siirtymäsäännöstä on tarpeen arvioida perustuslain 6 §:n yhdenvertaisuuden kannalta. Ehdotetun 47 §:n 2 momentin 1 kohdan nojalla lain voimaantullessa käytössä olevat voimalaitokset voidaan hyväksyä vastaavin ehdoin syöttötariffijärjestelmään kuin lain voimaantulon jälkeen kaupalliseen käyttöön otettavat voimalaitokset. Hyväksyminen on kuitenkin rajoitettu 1 päivä tammikuuta 2009 jälkeen käyttöön otettuihin tuulivoimaloihin ja 1 päivä tammikuuta 2000 jälkeen käyttöön otettuihin biokaasuvoimaloihin. Käytännössä tämä tarkoittaa, että syöttötariffijärjestelmän käyttöönoton valmistelun aikana toteutetut hankkeet hyväksyttäisiin järjestelmän piiriin. Biokaasuvoimaloiden osalta tavoitteena on myös estää toiminnassa olevien voimaloiden kannattavuuden heikentyminen, kilpailutilanteen vääristyminen ja tarpeettomat uusinvestoinnit. Sääntelyn tarkoitusta voidaan pitää hyväksyttävänä. Sääntelyä voidaan myös yhdenvertaisuusvaatimuksen kannalta pitää hyväksyttävänä.

Hyväksyminen syöttötariffijärjestelmään voidaan ainakin jossain määrin katsoa perustavan sähkön tuottajalle perustuslain 15 §:n 1 momentissa tarkoitettua omaisuuden suojan piiriin kuuluvia varallisuusarvoisia oikeuksia. Sähkön tuottaja voi saada perustuslainsuojaa oikeusasemalleen ja tekemilleen investoinneille lähinnä perustuslain 15 ja 18 §:n yh-

teisvaikutuksen nojalla. Luvan peruuttamista tai lupaehtojen merkittävää kiristämistä pidetään yksilön oikeusasemaan puuttavana viranomaistoimena vaikutuksiltaan jyrkempänä kuin haetun luvan epäämistä. Hyväksymispäätöksen raukeamisesta säädetäisiin ehdotetussa 11 §:ssä ja peruuttamisesta 13 §:ssä. Sääntelyn taustalla voidaan katsoa olevan syöttötariffijärjestelmän tavoitteiden kannalta hyväksyttävä peruste sekä sääntelyä oikeasuhtaisena tavoitteisiin nähden. Peruuttamismahdollisuus on 13 §:ssä sidottu vakaviin tai olennaisiin rikkomuksiin tai laiminlyönteihin sekä siihen, että sähkön tuottajalle mahdollisesti annetut huomautukset tai varoitukset eivät ole johtaneet toiminnassa esiintyneiden puutteiden korjaamiseen. Hyväksymispäätöksen muuttamisesta säädetäisiin ehdotetussa 12 §:ssä, jonka nojalla Energiamarkkinavirasto voi käsitellä asian, kun päätöksessä annetun määräyksen perusteissa tapahtuu pysyväksi katsottava muutos. Ehdotetun 14 §:n nojalla hyväksymispäätös voidaan siirtää, jos siirron saajalla on vastaavat taloudelliset ja tuotannolliset edellytykset sähkön tuotantoon. Hyväksymispäätöksen raukeamiseen, peruuttamiseen, muuttamiseen ja siirtoon liittyvää harkintaa on viranomaistoiminnan ennustettavuuden kannalta pidettävä riittävän täsmällisenä, yksiselitteisenä ja sidottuna. Koska sähkön tuottajalla on ehdotetun 40 §:n nojalla oikeus saattaa Energiamarkkinaviraston päätös riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi, on ehdotuksia pidettävä oikeusturvan kannalta riittävinä. Ehdotettua sääntelyä voidaan pitää perustuslain 15 §:n 1 momentin omaisuuden suojan yleislausekkeen kannalta hyväksyttävänä.

Energiamarkkinaviraston tekemään päätökseen syöttötariffin maksatuksesta (ehdotettu 21 §), maksatuksen keskeyttämisestä (ehdotettu 34 §), takaisinperinnästä (ehdotettu 36 §) ja kuittauksesta (ehdotettu 39 §) haettaisiin ehdotetun 40 §:n nojalla muutosta oikaisumenettelyssä. Näihin päätöksiin ei yleensä voida katsoa liittyvän erityisiä oikeussuojan tarpeita. Tarkoituksena on sovittaa yhteen nopea ja tehokas viranomaistoiminta sekä tehokkaan oikeussuojan vaatimus. Energiamarkkinaviraston oikaisuvaatimuksesta antamaan päätökseen ja muuhun ehdotetun lain

nojalla antamaan päätökseen olisi mahdollista hakea muutosta valittamalla hallintolainkäyttölain mukaisesti. Ehdotettua sääntelyä on oikeusturvan osalta keskeisen perustuslain 21 §:n 1 momentin kannalta pidettävä riittävänä.

Todentajille ehdotetussa 8 ja 20 §:ssä sekä 47 §:n siirtymäsäännöksessä säädettyjä varmentamistehtäviä voidaan pitää perustuslain 124 §:ssä tarkoitettuina julkisina hallintotehtävinä. Todentajiin sovelletaan ehdotetun 26 §:n nojalla, mitä julkisuuslaissa, sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa, hallintolaissa ja kielilaissa säädetään. Ehdotetussa 41 §:ssä säädetään muutoksenhausta todentajan päätökseen. Varmentamistehtävien antamista todentajille voidaan pitää tarpeellisena tehtävien tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi. Säännösehdoituksissa on otettu huomioon perusoikeuksien, oikeusturvan ja hyvän hallinnon vaatimukset.

Lailla voidaan perustuslain 10 §:n 3 momentin mukaan säätää perusoikeuksien turvaamiseksi tai rikosten selvittämiseksi välttämättömistä kotirauhan piiriin ulottuvista toimenpiteistä. Energiamarckinaviraston tarkastusoikeus pysyväisluonteiseen asumiseen tarkoitettuihin tiloihin on ehdotetun 30 §:n 1 momentin nojalla rajoitettu tilanteisiin, joissa on syytä epäillä, että on tehty rikoslain 16 luvun 8 §:ssä taikka 29 luvun 5 tai 6 §:ssä tarkoitettu rikos. Mainittujen lainkohtien nojalla enimmäisrangaistus on vankeutta. Ehdotettua 30 §:n 1 momenttia ei voida pitää perustuslain 10 §:n kannalta ongelmallisena.

Perustuslain 8 §:ssä vahvistettu rikosoikeudellinen laillisuusperiaate sisältää vaatimuksen sääntelyn täsmällisyydestä. Ehdotetussa 33 §:ssä yksilöityjen velvollisuuksien tahalli-

sesta tai tuottamuksellisesta rikkomisesta seuraisi sakkorangaistus, jollei teosta ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta. Ehdotettua 33 §:ää ei ole pidettävä perustuslain 8 §:n kannalta ongelmallisena.

Ahvenanmaan maakunnalla on perustuslain 120 §:n nojalla itsehallinto sen mukaan kuin Ahvenanmaan itsehallintolaissa erikseen säädetään. Syöttötariffijärjestelmää on Ahvenanmaan itsehallintolain 18 §:n nojalla pidettävä maakunnan toimivaltaan kuuluvana asiana. Ehdotetun 6 §:n nojalla syöttötariffijärjestelmään ei voida hyväksyä maakunnan alueella sijaitsevia voimalaitoksia. Ehdotettua 6 §:ää ei ole pidettävä perustuslain 120 §:n kannalta ongelmallisena.

Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin lakiin ehdotetun 6—8, 10, 14, 15, 17—21, 23—25, 44 ja 45 §:n nojalla antaa lähinnä menettelyihin ja lain soveltamiseen liittyviä tarkempia säännöksiä. Ehdotettujen asetustenantovaltuuksien voidaan katsoa perustuvan riittävän täsmällisiin ja tarkkarajaisiin säännöksiin yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista. Asetustenantovaltuuksien voidaan katsoa täyttävän perustuslain 80 §:n 1 momentin vaatimukset.

Lakiehdotus ei sisältäisi perustuslain kannalta ongelmallisia perusoikeusrajoituksia tai muita valtiosääntöoikeudellisia kysymyksiä. Sen vuoksi on perusteltua katsoa, että esitykseen sisältyvä lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

uusiutuvilla energialähteillä tuotetun sähkön tuotantotuesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on edistää sähkön tuottamista tuulivoimalla ja biokaasulla sekä näiden energiamuotojen kilpailukykyä, monipuolistaa sähkön tuotantoa ja parantaa sähkön omavaraisuutta.

2 §

Lain soveltamisala

Tässä laissa säädetään valtion varoista maksettavasta tuotantotuesta, jolla katetaan tuulivoimalla ja biokaasulla tuotetun sähkön tuotantokustannusten ja sähkön markkinahinnan välinen erotus.

3 §

Viranomaiset ja niiden tehtävät

Tämän lain mukaisen toiminnan yleinen ohjaus, seuranta ja kehittäminen kuuluvat työ- ja elinkeinoministeriölle.

Energiamarkkinavirasto valvoo tämän lain noudattamista sekä hoitaa muut tässä laissa säädetyt tehtävät.

4 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *tuulivoimalalla* voimalaitosta, joka tuottaa sähköä muuttamalla ilman virtauksen liike-energian tuuliturbiineilla yhdessä tai useammassa generaattorissa, jotka on kytketty samaan verkonhaltijan mittariin;

2) *biokaasuvoimalalla* voimalaitosta, jossa biokaasulaitoksessa syntyvästä ja suoraan tai kaasuverkon kautta voimalaitokselle siirretystä biokaasusta tuotetaan sähköä yhdessä tai useammassa generaattorissa, jotka on kytketty samaan verkonhaltijan mittariin, ja mahdollisesti lämpöä;

3) *biokaasulaitoksella* laitosta, jossa mädättämällä biomassaa bioreaktorissa suljetussa tilassa syntyy biokaasua;

4) *biokaasulla* orgaanisen aineksen anaerobisen hajoamisen tuotetta, jonka pääkomponentit ovat metaani ja hiilidioksidi;

5) *voimalaitoksella* tuulivoimalaa ja biokaasuvoimalaa;

6) *verkonhaltijalla* sähkömarkkina- (386/1995) tarkoitettua verkonhaltijaa;

7) *sähkön tuottajalla* luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, jonka hallinnassa on voimalaitos.

5 §

Syöttötariffijärjestelmä

Syöttötariffijärjestelmässä sähkön tuottajalle, jonka voimalaitos on hyväksytty järjestelmään, maksetaan määrääjän tavoitehinnan ja sähkön markkinahinnan välinen erotus (*syöttötariffi*) tukeen oikeutetun tuotannon osalta.

2 luku

Hyväksyminen syöttötariffijärjestelmään

6 §

Hyväksymisen edellytykset

Voimalaitoksen hyväksyminen syöttötariffijärjestelmään edellyttää, että sähkön tuotannolle on toiminnalliset ja taloudelliset edellytykset ja voimalaitos:

- 1) on uusi eikä sisällä käytettyjä osia;
- 2) on generaattorien yhteenlasketun nimellistehon osalta vähintään 500 kilovolttiampereita, kun kyse on tuulivoimalasta, ja vähintään 200 kilovolttiampereita, kun kyse on biokaasuvoimalasta;
- 3) sijaitsee Suomessa tai Suomen aluevesillä, ei kuitenkaan Ahvenanmaan itsehallinto-alueissa (1144/1991) tarkoitettulla maakunnan alueella, ja on liitetty sähköverkkoon Suomen alueella; ja
- 4) ei ole saanut valtioneuvoston tukea.

Jos kyseessä on biokaasuvoimala, hyväksyminen syöttötariffijärjestelmään edellyttää lisäksi, että biokaasuvoimalaan biokaasua tuottava biokaasulaitos täyttää 1 momentin 1 ja 4 kohdassa säädetyt edellytykset.

Sähkön tuottaja voi saada 1 ja 2 momentissa säädetyt edellytykset täyttävässä biokaasuvoimalassa tuotetulle sähkölle korotettua syöttötariffia, jos:

- 1) voimalaitos tuottaa sähkön tuotannon yhteydessä lämpöä hyötykäyttöön; ja
- 2) voimalaitoksen kokonaishyötysuhde on vähintään:
 - a) 50 prosenttia; tai

b) 75 prosenttia, kun voimalaitoksen generaattorin yhteenlaskettu nimellisteho on vähintään 1 megavolttiampereita.

Tarkempia säännöksiä syöttötariffijärjestelmään hyväksymisen ja korotetun syöttötariffin saamisen edellytyksistä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

7 §

Ennakoilmoitus

Sähkön tuottajan on tehtävä kirjallinen ilmoitus Energiamarkkinavirastolle kuukauden kuluessa päätöksestä rakentaa 6 §:ssä tarkoitettu voimalaitos. Ilmoituksessa on oltava tiedot rakennettavan voimalaitoksen generaattorien yhteenlasketusta nimellistehosta ja suunnitellusta käyttöönoton ajankohdasta sekä luotettava arvio voimalaitoksen vuosituotannosta. Jos päätös koskee 6 §:n 3 momentissa tarkoitettua biokaasuvoimalaa, on siitä myös oltava tiedot ilmoituksessa.

Tarkempia säännöksiä ennakoilmoituksesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

8 §

Hakemus

Sähkön tuottajan on toimitettava syöttötariffijärjestelmään hyväksymistä varten hakemus Energiamarkkinavirastolle, ennen kuin tuulivoimala taikka biokaasuvoimala ja biokaasuvoimalaan biokaasua tuottava biokaasulaitos otetaan kaupalliseen käyttöön.

Hakemuksessa on esitettävä viranomaisharkinnan kannalta tarpeelliset selvitykset sähkön tuottajasta, voimalaitoshankkeesta ja voimalaitoksesta sekä ilmoitettava suunniteltu kaupalliseen käyttöön ottamisen ajankohta. Hakemukseen on liitettävä suunnitelma syöttötariffiin oikeutetun sähkön määrän määrittämisestä sekä 4 luvussa tarkoitettua todentajan varmentama selvitys 6 §:ssä säädetyistä teknisistä edellytyksistä ja voimalaitoksen vuosituotantoa koskevasta tarkennetusta arviosta.

Tarkempia säännöksiä hakemuksesta ja sen liitteistä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

9 §

Hyväksymispäätös

Energiamarkkinavirasto päättää sähkön tuottajan voimalaitoksen hyväksymisestä syöttötariffijärjestelmään, jos hakemuksessa on osoitettu, että tässä laissa säädetty edellytykset täyttyvät ja hakija on tehnyt ennakoilmoituksen 7 §:n mukaisesti eikä hyväksymiselle ole tässä laissa säädettyä estettä.

Hyväksymispäätöksessä on oltava tiedot sähkön tuottajasta ja määräykset:

- 1) voimalaitoksesta ja sen generaattorien yhteenlasketusta nimellistehosta;
- 2) sovellettavasta tavoitehinnasta;
- 3) sähkön tuotannon kokonaismäärästä, jolle syöttötariffia enintään maksetaan päätöksen voimassaoloaikana;
- 4) syöttötariffiin oikeutetun sähkön määrän määrittämistä koskevasta suunnitelmasta;
- 5) muista yleisen tai yksityisen edun kannalta välttämättömistä ja päätöksen edellytysten toteuttamiseen liittyvistä seikoista.

10 §

Oikeus syöttötariffiin

Sähkön tuottajalla on oikeus syöttötariffiin seuraavasta kolmen kuukauden jaksosta (*tariffijakso*), joka alkaa hyväksymispäätöksen tultua lainvoimaiseksi.

Syöttötariffia maksetaan kahdentoista vuoden ajan, kuitenkin enintään hyväksymispäätöksen voimassaoloajan.

Tarkempia säännöksiä tariffijaksoista voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

11 §

Hyväksymispäätöksen raukeaminen

Hyväksymispäätös raukeaa, kun sähkön tuottajalla ei enää ole oikeutta syöttötariffiin 10 §:n nojalla.

Energiamarkkinavirasto voi päättää, että hyväksymispäätös raukeaa, jos:

1) voimalaitoksen toiminta on ollut keskeytyneenä sähkön tuottajasta riippuvasta syystä yhtäjaksoisesti vähintään vuoden;

2) voimalaitoksen toiminta tai sen toiminnan alkamisen kannalta olennaisia toimenpiteitä ei ole tehty viiden vuoden kuluessa hyväksymispäätöksen lainvoimaiseksi tulosta;

3) sähkön tuottaja on joutunut ulosottoimenpiteen kohteeksi, selvitystilaan, konkurssiin taikka yrityksen saneerauksesta annetussa laissa (47/1993) tarkoitetun saneerausmenettelyn tai yksityishenkilön velkajärjestelyistä annetussa laissa (57/1993) tarkoitetun velkajärjestelyn kohteeksi.

Energiamarkkinaviraston on päätettävä, että hyväksymispäätös raukeaa, jos sähkön tuottaja tekee asiaa koskevan hakemuksen.

12 §

Hyväksymispäätöksen muuttaminen

Energiamarkkinavirasto voi muuttaa hyväksymispäätöstä, jos päätöksessä annetun määräyksen perusteessa tapahtuu pysyväksi katsottava muutos. Vaatimuksen, joka koskee lämpöpreemion saamista, generaattorien yhteenlasketun nimellistehon tai sähkön tuotannon kokonaismäärän korottamista, voi panna vireille sähkön tuottaja. Lisäksi Energiamarkkinavirasto voi muuttaa 9 §:n 2 momentin 4 kohdassa tarkoitettua määräystä sähkön tuottajan hakemuksesta.

Hakemukseen ja sen nojalla tehtävään päätökseen sovelletaan vastaavasti, mitä 8 ja 9 §:ssä säädetään.

13 §

Hyväksymispäätöksen peruuttaminen

Energiamarkkinavirasto voi peruuttaa hyväksymispäätöksen, jos:

1) hakemuksessa tai sen liitteessä on annettu virheellisiä tai puutteellisia tietoja, jotka ovat olennaisesti vaikuttaneet päätöksen myöntämisen edellytyksiin tai muutoin siihen liittyvään harkintaan;

2) voimalaitos ei enää täytä 6 §:n 1 momentissa säädettyjä edellytyksiä tai biokaasulaitos 6 §:n 2 momentissa säädettyjä edellytyksiä;

3) sähkön tuottaja on olennaisella tavalla laiminlyönyt tai rikkonut tässä laissa säädettyä velvollisuutta tai rajoitusta taikka hyväksymispäätöksessä annettua määräystä.

Jos ilmenneet puutteet, rikkomukset tai laiminlyönnit voidaan korjata tai ne ovat vähäisiä, Energiamarkkinaviraston on ennen 1 momentin 2 tai 3 kohdassa tarkoitetun päätöksen tekemistä asetettava asianomaiselle sähkön tuottajalle määräaika korjata puute, rikkomus tai laiminlyönti.

14 §

Hyväksymispäätöksen siirto

Energiamarkkinaviraston on siirrettävä hyväksymispäätös, jos päätöksessä mainitun voimalaitoksen hallinta siirtyy toiselle sähkön tuottajalle, jolla on taloudelliset ja tuotannolliset edellytykset toimintaan. Siirtoa varten sähkön tuottaja on kirjallisesti ilmoitettava Energiamarkkinavirastolle voimalaitoksen siirrosta sekä toimitettava tarpeelliset tiedot siirron saajasta ja tämän suostumus.

Siirron saaja vastaa hallinnassaan olevan voimalaitoksen osalta sähkön tuottajalle tässä laissa säädettyistä velvollisuuksista ja on oikeutettu syöttötariffiin saatuaan tiedon siirtopäätöksestä.

Päätäessään hyväksymispäätöksen siirrotta Energiamarkkinaviraston on samalla tarkistettava hyväksymispäätöstä 9 §:n 2 momentissa mainittujen seikkojen osalta.

Tarkempia säännöksiä siirtoa koskevasta ilmoituksesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

15 §

Sähkön tuottajan yleiset velvollisuudet

Sähkön tuottajan on ilmoitettava Energiamarkkinavirastolle viipymättä:

1) pysyvistä muutoksista, jotka koskevat 6 §:ssä säädettyä edellytystä tai hyväksymispäätöksessä annetun määräyksen perustetta;

2) muutoksista syöttötariffijärjestelmään hyväksytyyn voimalaitoksen hallintasuhteissa;

3) syöttötariffijärjestelmään hyväksytyyn voimalaitoksen käyttöön ottamisen viivästyttämisestä tai yli kolme kuukautta kestävästä sähkön tuotantokatkoksesta.

Tarkempia säännöksiä ilmoitettavista asioista voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

3 luku

Syöttötariffin maksaminen

16 §

Tavoitehinta

Syöttötariffijärjestelmään kuuluvan sähkön tuotannon tavoitehinta on 83,50 euroa megawattitunnilta.

Tavoitehinta tuulivoimalassa tuotetulle sähkölle on kuitenkin 105,30 euroa megawattitunnilta 31 joulukuuta 2015 saakka, mutta enintään kolmen vuoden ajan.

17 §

Tavoitehintaan oikeutettu sähkön tuotanto

Tavoitehintaan oikeutettua sähkön tuotantoa on voimalaitoksen generaattorissa tuotettu sähkö vähennettynä voimalaitoksen omakäyttölaitteiden kuluttamalla sähköenergialla. Omakäyttölaitteita ovat voimalaitoksen laitteet ja koneet, jotka voimalaitoksessa tarvitaan sähkön tai sähkön ja lämmön tuottamiseen ja tuotantovalmiuden ylläpitämiseen sekä laitoksen aiheuttamien ympäristöhaittojen poistamiseen tai pienentämiseen.

Tavoitehintaan oikeutettu sähkön tuotanto määräytyy sen verkonhaltijan mittarilukeman perusteella, jonka verkkoon sähkön tuottaja on liittynyt. Sähkön tuotanto ei kuitenkaan ole oikeutettu tavoitehintaan niiden tuntien osalta, jolloin voimalaitoksen sijaintipaikalla sovellettavan sähkön markkinahinta on negatiivinen.

Jos biokaasuvoimalassa käytetään biokaasun lisäksi maakaasua tai muuta polttoainetta,

ta, on tavoitehintaan oikeutettu vain biokaasuun perustuva sähkön tuotanto.

18 §

Syöttötariffi

Syöttötariffina maksetaan tavoitehinnan ja voimalaitoksen sijaintipaikalla sovellettavan kolmen kuukauden sähkön markkinahinnan keskiarvon välinen erotus tavoitehintaan oikeutetulle sähkön tuotannolle.

Jos sähkön markkinahinnan keskiarvo kolmen kuukauden aikana on alle 30 euroa megawattitunnilta, syöttötariffina maksetaan 53,50 euroa megawattitunnilta ja sovellettaessa 16 §:n 2 momentissa mainittua tavoitehintaa 75,30 euroa megawattitunnilta.

Syöttötariffia maksetaan kuitenkin enintään sähkön tuotannolle, joka vastaa hyväksymispäätöksessä vahvistettua sähkön tuotannon kokonaismäärää.

Tarkempia säännöksiä syöttötariffista ja sähkön markkinahinnasta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

19 §

Lämpöpremio

Syöttötariffia korotetaan 50 eurolla megawattitunnilta (*lämpöpremio*), kun kyse on biokaasuvoimalassa tapahtuvasta sähkön tuotannosta, jonka yhteydessä lämpöä tuotetaan hyötykäyttöön ja voimalan kokonaishyötysuhde päättyneellä tariffijaksolla ja sitä edeltäneellä kolmella tariffijaksolla on keskimäärin ollut vähintään 6 §:n 3 momentin mukainen.

Jos kyse on biokaasuvoimalasta, joka on kuulunut syöttötariffijärjestelmään vähemmän kuin neljän tariffijakson ajan, syöttötariffia korotetaan lämpöpremiolla, jos voimalaitoksen on hyväksymispäätöksessä todettu täyttävän 6 §:n 3 momentissa säädetty edellytykset.

Lämpöpremiota maksetaan kuitenkin enintään sähkön tuotannolle, joka vastaa hyväksymispäätöksessä vahvistettua sähkön tuotannon kokonaismäärää.

Tarkempia säännöksiä lämpöpremiosta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

20 §

Voimalaitoksen tuotantotietojen varmentaminen

Sähkön tuottajan on laadittava luotettavasti ja hyväksymispäätöksessä vahvistetun suunnitelman mukaisesti tavoitehintaan oikeutetusta voimalaitoksen sähkön tuotannosta selvitys tariffijaksolta. Lämpöpreemioon oikeutetun biokaasuvoimalan osalta sähkön tuottajan on lisäksi laadittava mainitun suunnitelman mukaisesti selvitys lämmön tuotannosta ja voimalaitoksen kokonaishyötysuhteesta päättyneeltä tariffijaksolta ja sitä edeltäneeltä kolmelta tariffijaksolta. Selvitys kokonaishyötysuhteesta on kuitenkin laadittava ensimmäisen kerran vasta, kun voimalaitos on kuulunut syöttötariffijärjestelmään neljän tariffijakson ajan.

Selvitys tulee toimittaa 4 luvussa tarkoitettulle todentajalle, jonka tehtävänä on varmentaa selvityksessä esitetyt tiedot.

Tarkempia säännöksiä selvityksestä ja sen ajankohdista sekä selvityksen varmentamisesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

21 §

Maksettavan syöttötariffin määräytyminen

Sähkön tuottajan tulee toimittaa Energiamarkkinavirastolle kahden kuukauden kuluessa tariffijakson päättymisestä 20 §:n mukaisesti varmennettu selvitys tavoitehintaan oikeutetusta tuotannosta sekä syöttötariffin maksaminen kannalta tarpeellisista muista seikoista oikeat ja riittävät tiedot.

Varmennetun selvityksen perusteella Energiamarkkinavirasto tekee päätöksen sähkön tuottajalle maksettavan syöttötariffin suuruudesta.

Tarkempia säännöksiä selvityksen toimitamisesta ja muista Energiamarkkinavirastolle toimitettavista tiedoista sekä syöttötariffin suuruuden määrittämisestä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

22 §

Syöttötariffin maksaminen sähkön tuottajalle

Energiamarkkinavirasto maksaa sähkön tuottajalle syöttötariffijärjestelmään hyväksytyin voimalaitoksen tuotannosta syöttötariffin jälkikäteen kultakin tariffijaksolta, jos sähkön tuottaja on toimittanut tässä laissa säädettyllä tavalla selvityksen tavoitehintaan oikeutetusta sähkön tuotannosta. Vastaavasti Energiamarkkinavirasto maksaa syöttötariffin korotuksena lämpöpreemion, jos sähkön tuottaja on lisäksi toimittanut tässä laissa säädettyllä tavalla selvityksen biokaasuvoimalan lämmön tuotannosta ja kokonaishyötysuhteesta.

4 luku

Todentajat

23 §

Todentajaksi hyväksymisen edellytykset

Todentajaksi hyväksymisen edellytykset ovat:

1) todentaja on tässä laissa tarkoitettuja varmennustehtäviä koskevassa toiminnassaan riippumaton;

2) todentajalla on käytössään riittävästi ammattitaitoista henkilöstöä, jonka toiminnan riippumattomuus on varmistettu varmennustehtävien osalta;

3) todentajalla on toiminnan edellyttämät laitteet, välineet ja järjestelmät;

4) todentajalla on toiminnan laatu ja laajuus huomioon ottaen riittävä vastuuvakuutus tai muu vastaava riittäväksi katsottava järjestely.

Tarkempia säännöksiä todentajaksi hyväksymisen edellytyksistä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

24 §

Todentajaksi hyväksyminen

Energiamarkkinavirasto hyväksyy hakemuksesta suomalaisen yhteisön tai säätiön taikka tällaisen osan todentajaksi, jos 23 §:ssä säädettyjen edellytysten täyttyminen on osoitettu vaatimustenmukaisuuden arviointipalvelujen pätevyyden toteamisesta annetussa laissa (920/2005) säädettyjen menettelyjen mukaisesti.

Hyväksymispäätöksessä määritellään todentajan pätevyysalue sekä annetaan yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeelliset todentajan toimintaa koskevat määräykset sen varmistamiseksi, että todentajan tehtävät suoritetaan asianmukaisesti. Päätös voidaan antaa määräajaksi.

Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion hyväksymä todentaja vastaa 1 momentissa tarkoitettua todentajaa, jos todentaja on yhteisö tai säätiö ja täyttää 23 §:ssä säädetty edellytykset sekä hyväksymisessä on noudatettu vastaavasti, mitä 1 momentissa säädetään.

Tarkempia säännöksiä todentajan hyväksymismenettelystä ja hyväksymisen edellytysten arvioinnista voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

25 §

Todentajan tehtävät ja velvollisuudet

Todentajan tehtävänä on varmentaa sähkön tuottajan 8 §:n nojalla syöttötariffijärjestelmään hyväksymistä koskevaa hakemusta varten laatima selvitys ja voimalaitoksen vuosituotantoa koskeva tarkennettu arvio sekä varmentaa sähkön tuottajan 20 §:n nojalla laatimassa selvityksessä esitetyt tiedot.

Todentajan tulee seurata toimialansa säännösten ja standardien kehittymistä sekä toimia yhteistyössä toimialansa muiden todentajien kanssa siten kuin toimintatapojen yhdenmukaisuuden varmistamiseksi on tarpeen.

Todentajan on ilmoitettava Energiamarkkinavirastolle muutoksista, joilla voi olla vaikutusta 23 §:ssä mainittujen edellytysten täyttymiseen.

Todentajan on vuosittain toimitettava Energiamarkkinavirastolle selvitys toiminnastaan ja sen tuloksista.

Tarkempia säännöksiä todentajan tehtävistä ja niiden suorittamisesta sekä selvitysvelvollisuudesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

26 §

Todentajaan sovellettava muu lainsäädäntö

Todentajan on tässä laissa tarkoitettuja julkisia hallintotehtäviä hoitaessaan noudatettava, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999), sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa (13/2003), hallintolaissa (434/2003) ja kielilaissa (423/2003) säädetään.

Todentajan palveluksessa olevaan työntekijään sovelletaan hänen suorittaessaan varmentamiseen liittyviä tehtäviä rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä.

Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

27 §

Todentajaa koskevan hyväksymispäätöksen muuttaminen ja peruuttaminen

Energiamarkkinavirasto voi muuttaa todentajaa koskevassa hyväksymispäätöksessä määriteltyä pätevyysaluetta tai annettua määräystä. Pätevyysalueen laajentamiseen sovelletaan vastaavasti, mitä 23 §:ssä säädetään todentajaksi hyväksymisen edellytyksistä ja 24 §:n 1 momentissa todentajaksi hyväksymisestä.

Energiamarkkinavirasto voi peruuttaa todentajaa koskevan hyväksymispäätöksen, jos:

1) hakemuksessa tai sen liitteessä on annettu virheellisiä tai puutteellisia tietoja, jotka ovat olennaisesti vaikuttaneet päätöksen myöntämisen edellytyksiin tai muutoin siihen liittyvään harkintaan;

2) todentaja ei enää täytä todentajaksi hyväksymisen edellytyksiä;

3) todentaja on olennaisella tavalla laiminlyönyt tai rikkonut tässä laissa säädettyä velvollisuutta tai rajoitusta taikka päätöksessä annettua määräystä.

Jos ilmenneet puutteet, rikkomukset tai laiminlyönnit voidaan korjata tai ne ovat vähäisiä, Energiamarkkinaviraston on ennen 2 momentin 2 tai 3 kohdassa tarkoitetun päätöksen tekemistä asetettava asianomaiselle todentajalle määräaika korjata puute, rikkomus tai laiminlyönti.

5 luku

Valvonta

28 §

Viranomaisen tiedonsaantioikeus

Energiamarkkinavirastolla on oikeus saada tämän lain säännösten noudattamisen valvontaa varten tarpeelliset tiedot niiltä, joita tämän lain velvoitteet koskevat.

Energiamarkkinavirastolla on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada muilta viranomaisilta tämän lain säännösten noudattamisen valvontaa varten välttämättömiä tietoja:

1) sähkön tuottajan taloudellisesta asemasta;

2) sähkön tuottajan saamista investointi- ja muista valtiontuista;

3) sähkön tuottajaa koskevista muista seikoista, joilla on olennaista merkitystä syöttötariffijärjestelmään hyväksymisen kannalta sekä syöttötariffin määräytymisen, maksamisen, maksatuksen keskeytyksen ja takaisinperinnän kannalta.

Todentajat ovat salassapitosäännösten estämättä velvollisia antamaan todentajien yhteistoiminnan kannalta tarpeellisia tietoja toisilleen sekä valvonnan kannalta tarpeellisia tietoja Energiamarkkinavirastolle.

29 §

Tietojen luovuttaminen

Energiamarkkinavirastolla on salassapitosäännösten estämättä oikeus luovuttaa tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä hoidettaessa saatuja tietoja:

1) syyttäjälle ja poliisille rikoksen ehkäisemiseksi ja selvittämiseksi;

2) toimivaltaiselle Euroopan unionin toimielimelle tai unionin muulle elimelle, jos Euroopan unionin lainsäädännössä tai muussa Suomen jäsenyyteen Euroopan unionissa liittyvässä velvoitteessa sitä edellytetään.

30 §

Viranomaisen tarkastusoikeus

Energiamarkkinavirastolla on oikeus päästä voimalaitokseen ja muihin tiloihin ja alueille, joka on sähköön tuottajan tai todentajan hallinnassa, sekä verkonhaltijan mittarin sijaintipaikkaan, jos se on tässä laissa tarkoitettua valvonnan kannalta tarpeen, sekä tehdä siellä tarkastuksia ja ryhtyä muihin valvonnan edellyttämiin toimenpiteisiin. Pysyväisluonteeseen asumiseen tarkoitettuihin tiloihin valvontatoimenpiteet voidaan kuitenkin ulottaa vain, jos on syytä epäillä, että on tehty rikoslain (39/1889) 16 luvun 8 §:ssä taikka 29 luvun 5 tai 6 §:ssä tarkoitettu rikos.

Energiamarkkinavirastolla on tarkastusta suorittaessaan oikeus ottaa sähköön tuottajan, todentajan ja verkonhaltijan asiakirjat ja muuta aineistoa haltuunsa, jos se on tarkastuksen tavoitteiden toteuttamisen kannalta välttämätöntä. Aineisto tulee viipymättä palauttaa, kun tarkastuksen suorittaminen ei enää edellytä niiden hallussapitoa.

Sähköön tuottajan, todentajan ja verkonhaltijan tulee avustaa Energiamarkkinavirastoa tarkastuksen suorittamisessa.

31 §

Rikkomuksen tai laiminlyönnin oikaiseminen

Energiamarkkinavirasto voi:

1) kieltää sitä, joka rikkoo tätä lakia tai sen nojalla annettua määräystä, jatkamasta tai toistamasta säännöksen tai määräyksen vastaista menettelyä;

2) määrätä sen, joka rikkoo tätä lakia tai sen nojalla annettua määräystä, täyttämään velvollisuutensa.

Energiamarkkinavirasto voi tehostaa tämän lain nojalla antamaansa kieltoa tai määräystä uhkasakolla taikka teettämisen- tai keskeyttämishallalla siten kuin siitä uhkasakko-laissa (1113/1990) säädetään.

32 §

Virka-apu

Poliisi on tarvittaessa velvollinen antamaan virka-apua tämän lain säännösten ja sen nojalla annettujen määräysten noudattamisen valvomiseksi. Sama velvollisuus on tulli- ja rajavartiolaitosviranomaisilla toimialallaan.

33 §

Syöttötariffisäännösten rikkominen

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoo 15 §:n 1 momentin 1 kohdassa säädettyä velvollisuutta tai antaa 20 §:n 1 momentin nojalla tehtävässä selvityksessä virheellisiä tietoja, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *syöttötariffisäännösten rikkomisesta* sakkoon.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu teosta ei kuitenkaan ole tuomittava rangaistusta, jos teko huomioon ottaen sen haitallisuus ja vahingollisuus ja muut tekoon liittyvät seikat

34 §

Syöttötariffin maksatuksen keskeytys

Energiamarkkinavirasto voi keskeyttää syöttötariffin maksatuksen, jos:

1) on perusteita epäillä, että edellytykset hyväksymispäätöksen raukeamiselle tai peruuttamiselle ovat voimassa 11 §:n 2 momentin 3 kohdan tai 13 §:n nojalla;

2) on perusteita epäillä, että sähkön tuottaja ei menettele 20 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla; tai

3) sähkön tuottaja ei ole noudattanut 31 §:n nojalla annettua kieltoa tai määräystä.

Energiamarkkinaviraston on keskeytettävä syöttötariffin maksatus, jos sähkön tuottaja ei ole noudattanut eräistä valtiontukea koskevien Euroopan yhteisön säännösten soveltamisesta annetun lain (300/2001) 1 §:ssä tarkoitettua tuen takaisinperintämääräystä tai Euroopan unionin lainsäädännössä muutoin edellytetään maksatuksen keskeyttämistä.

Energiamarkkinavirasto voi peruuttaa 1 tai 2 momentin nojalla tekemänsä päätöksen, jos sähkön tuottaja on korjannut asianomaisen puutteen, rikkomuksen tai laiminlyönnin.

6 luku

Syöttötariffin palauttaminen ja takaisinperintä

35 §

Syöttötariffin palauttaminen

Sähkön tuottajan tulee viipymättä palauttaa virheellisesti, liikaa tai ilmeisen perusteettomasti saamansa syöttötariffi tai sen osa. Jos palautettava määrä on enintään 10 euroa, se saadaan jättää palauttamatta.

36 §

Syöttötariffin takaisinperintä

Energiamarkkinaviraston on päätöksellään määrättävä jo maksettu syöttötariffi takaisin perittäväksi, jos sähkön tuottaja:

1) ei ole noudattanut 34 §:n 2 momentissa tarkoitettua määräystä tai Euroopan unionin lainsäädännössä muutoin edellytetään takaisinperintää; tai

2) on jättänyt palauttamatta sellaisen syöttötariffin tai sen osan, joka 35 §:n mukaan on palautettava.

Energiamarkkinavirasto voi päätöksellään määrätä jo maksetun syöttötariffin tai sen osan takaisin perittäväksi, jos:

1) sähkön tuottajan taloudelliset edellytykset toimintaan ovat muuttuneet 11 §:n 2 momentin 3 kohdassa tarkoitettulla tavalla;

2) sähkön tuottaja on menetellyt 20 §:n 1 momentin vastaisesti; tai

3) sähkön tuottaja on kieltäytynyt antamasta 28 §:n 1 momentissa tarkoitettuja tietoja tai 30 §:n 2 momentissa tarkoitettua aineistoa taikka avustamasta tarkastuksessa 30 §:n 3 momentin mukaisesti.

37 §

Korko ja viivästyskorko

Sähkön tuottajan on maksettava palautettavalle tai takaisin perittäväälle määrälle syöttötariffin maksupäivästä korkolain (633/1982) 3 §:n 2 momentin mukaista vuotuista korkoa lisättynä kolmella prosenttiyksiköllä.

Jos takaisin perittävä määrä ei makseta viimeistään Energiamarkkinaviraston asettamana eräpäivänä, sille on maksettava vuotuista viivästyskorkoa korkolain 4 §:n 3 momentissa tarkoitettun korkokannan mukaan.

38 §

Takaisinperinnän ja palauttamisen määräaika

Energiamarkkinaviraston on tehtävä päätös syöttötariffin tai sen osan takaisin perinnästä viipymättä ja erityisestä syystä kahden kalenterivuoden kuluessa sen jälkeen, kun Energiamarkkinaviraston tietoon on tullut 36 §:ssä tarkoitettu seikka.

Syöttötariffin, sille maksettavan koron tai viivästyskoron takaisinperintään ei saa enää ryhtyä, kun kymmenen vuotta on kulunut hyväksymispäätöksen raukeamisesta. Vastaavasti velvollisuus syöttötariffin palauttamiseen 35 §:n nojalla raukeaa, kun kymmenen vuotta on kulunut hyväksymispäätöksen raukeamisesta.

39 §

Kuittaus

Palautettava tai takaisin perittävä syöttötariffi tai sen osa korkoineen voidaan periä siten, että se vähennetään samalle sähkön tuottajalle maksettavasta muusta syöttötariffista.

7 luku

Erinäiset säännökset

40 §

Muutoksenhaku Energiamarkkinaviraston päätökseen

Energiamarkkinaviraston 21 §:n 2 momentin, 34 §:n 1 momentin sekä 36 ja 39 §:n nojalla tekemään päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Päätökseen saa siihen tyytymätön asianosainen hakea oikaisua 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Oikaisuvaatimus tehdään Energiamarkkinavirastolle.

Oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen ja muuhun tämän lain nojalla annettuun Energiamarkkinaviraston päätökseen haetaan muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Energiamarkkinaviraston päätöksestä peritävistä maksusta valitetaan samassa järjestyksessä kuin pääasiasta.

41 §

Muutoksenhaku todentajan päätökseen

Todentajan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Päätökseen saa hakea oikaisua todentajalta 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Todentajan oikaisumenettelyssä antamaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

42 §

Päätöksen täytäntöönpano

Energiamarkkinaviraston 34 ja 39 §:n nojalla antama päätös voidaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta, jollei muutoksenhakutuomioistuimissa toisin määrää.

Energiamarkkinaviraston 27 §:n 2 momentin sekä 31 ja 36 §:n nojalla tekemää päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei muutoksenhakutuomioistuimissa toisin määrää.

43 §

Maksut

Tämän lain mukaisten Energiamarkkinaviraston suoritteiden maksullisuuden ja suoritteista perittävien maksujen suuruuden yleisistä perusteista sekä maksujen muista perusteista säädetään valtion maksuperustelaisissa (150/1992).

Tämän lain mukaiset maksut ja kustannukset saadaan periä ilman tuomiota tai päätöstä siinä järjestyksessä kuin verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007) säädetään.

44 §

Tietojen säilyttäminen

Sähkön tuottaja on velvollinen säilyttämään tavoitehintaan oikeutettuun sähkön tuotantoon ja lämpöpreemioon liittyvän aineisto, kunnes kymmenen vuotta on kulunut hyväksymispäätöksen raukeamisesta.

Tarkempia säännöksiä tietojen säilyttämisestä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

45 §

Tietojen toimittaminen Energiamarkkinavirastolle

Sähkön tuottajan tulee toimittaa Energiamarkkinavirastolle 21 §:ssä tarkoitetut tiedot sähköisesti.

Myös muut tässä laissa tarkoitetut tiedot voidaan toimittaa Energiamarkkinavirastolle myös teknisen käyttöyhteyden avulla tai muutoin sähköisesti. Hakemuksen ja sen liitteiden sekä muun selvityksen toimittaminen sähköisesti Energiamarkkinavirastolle edellyttää, että tietojen toimittamistavasta on sovittu etukäteen.

Tarkempia säännöksiä tietojen toimittamisesta Energiamarkkinavirastolle sähköisesti voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

8 luku

Voimaantulo ja siirtymäsäännös

46 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Syöttötariffia maksetaan ensimmäisen keran, kun kolmas tariffijakso tämän lain voimaantulosta on päättynyt. Sähkön tuottajan tulee toimittaa Energiamarkkinavirastolle 20 §:ssä tarkoitettu selvitys todentajan varmentamana ja muut tiedot kultakin tariffijaksolta, jolloin sähkön tuottaja on oikeutettu syöttötariffiin, viimeistään kahden kuukauden kuluessa siitä, kun kolmas tariffijakso tämän lain voimaantulosta on päättynyt.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

47 §

Käyttöön otetun voimalaitoksen hyväksymisen syöttötariffijärjestelmään

Sen estämättä, mitä 8 §:n 1 momentissa säädetään, sähkön tuottaja voi toimittaa Ener-

giamarkkinavirastolle hakemuksen kaupalliseen käyttöön otetun voimalaitoksen hyväksymiseksi syöttötariffijärjestelmään viimeistään kuuden kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta.

Kaupalliseen käyttöön otetun voimalaitoksen hyväksyminen syöttötariffijärjestelmään edellyttää, että:

1) kyse on tuulivoimalasta, joka on otettu uutena kaupalliseen käyttöön 1 päivä tammikuuta 2009 jälkeen, tai biokaasuvoimalasta ja sille biokaasua tuottavasta biokaasulaitoksesta, jotka on otettu uutena kaupalliseen käyttöön 1 päivä tammikuuta 2000 jälkeen;

2) saadut valtiontuet on palautettu ja niille on maksettu korkolain 3 §:n 2 momentin mukaista vuotuista korkoa lisättynä kolmella prosenttiyksiköllä tuen saamisen ajankohdasta lukien;

3) sähkön tuottaja, voimalaitoshanke ja voimalaitos muutoin täyttävät 6 §:ssä säädetty edellytykset.

Sähkön tuottajan on ilmoitettava tukipäättöksen tehneelle valtioneuvostolaissa (688/2001) tarkoitettulle valtioneuvostonviranomaiselle syöttötariffijärjestelmään hyväksymistä varten tekemästään hakemuksesta.

Hakemukseen on liitettävä 4 luvussa tarkoitettujen todentajan varmentama selvitys tuulivoimalan tai biokaasuvoimalan ja biokaasulaitoksen käyttöön oton ajankohdasta sekä riittävä ja luotettava selvitys valtiontukeen liittyvien seikkojen selvittämiseksi. Hakemukseen sovelletaan muutoin, mitä tässä laissa säädetään. Hakemus ratkaistaan 9 §:n mukaisesti, mutta 7 §:ssä säädettyä vaatimusta ennakoilmoituksesta ei sovelleta.

Sähkön tuottajan oikeus syöttötariffin määräytyy 3 luvun mukaisesti. Maksettavasta syöttötariffista vähennetään kuitenkin ensin sähkön tuottajan sähkön ja eräiden polttoainesten valmisteverosta annetun lain (1260/1996) nojalla saamaa veroetua vastaava määrä.

Helsingissä päivänä kuuta 20

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Elinkeinoministeri *Mauri Pekkarinen*